

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om identitetskort och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om identitetskort.

I lagen föreslås bestämmelser om bland annat ansökan om och utfärdande av samt indragning av identitetskort. Förslaget motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen om identitetskort. I lagen föreslås nya bestämmelser om elektronisk kommunikation vid anhängiggörandet av ansökan om identitetskort, om ett förenklat förfarande för ansökan på elektronisk väg samt om direktleverans av färdiga kort. I fortsättningen ska identitetskort förutom hos en polisinrättning även kunna sökas hos en finsk beskickning i utlandet.

I den nya lagen om identitetskort föreslås mer detaljerade bestämmelser än tidigare om identifiering av sökanden och verifiering av sökandens identitet vid ansökan om identitetskort. Dessutom preciseras bestämmelserna om identitetskort för utlänningar. I lagen ska också ingå bestämmelser om ett identitetskort för finska medborgare som inte är giltigt som resedokument och som i vissa situationer som avser brottsmisstanke, oavtjänat straff och värnplikt kan utfärdas för en sökande. I lagen om identitetskort ska inte längre finnas bestämmelser om anteckning av sjukförsäkringsuppgifter på identitetskort.

I lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster föreslås de ändringar som det nya förfarandet i samband med identitetskort föranleder. I tvångsmedelslagen, konkurslagen och medborgarskapslagen görs dessutom de ändringar som följer av den nya lagen.

Lagarna avses träda i kraft hösten 2016. Bestämmelserna om ett förenklat ansökningsförfarande och om finska beskickningars behörighet ska emellertid tillämpas först från en senare tidpunkt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 NULÄGE	4
1.1 Lagstiftning och praxis.....	4
1.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	8
1.3 Bedömning av nuläget	12
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	18
2.1 Målsättning	18
2.2 Alternativ	19
2.3 De viktigaste förslagen.....	24
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	25
3.1 Ekonomiska konsekvenser.....	25
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	27
3.3 Samhälleliga konsekvenser	29
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	31
4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	31
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	32
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	34
DETALJMOTIVERING	35
1 LAGFÖRSLAG	35
1.1 Lagen om identitetskort	35
1 kap. Allmänna bestämmelser	35
2 kap. Ansökan om och utfärdanden av identitetskort	38
3 kap. Leverans och överlämnande av identitetskort	51
4 kap. Indragning och tillvaratagande av identitetskort	56
5 kap. Särskilda bestämmelser	60
1.2 Lagen om personuppgifter i polisens verksamhet.....	63
1.3 Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	64
1.4 Konkurslagen	65
1.5 Tvångsmedelslagen.....	66
1.6 Medborgarskapslagen	66
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	66
3 IKRAFTTRÄDANDE	67
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	68
4.1 Inledning	68
4.2 Jämlikhet	68
4.3 Rörelsefrihet.....	69
4.4 Skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter	69
4.5 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.....	70
LAGFÖRSLAG	72
1. Lag om identitetskort	72
2. Lag om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	84
3. Lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	85
4. Lag om ändring av 4 kap. 8 och 10 § i konkurslagen.....	87
5. Lag om ändring av 5 kap. 2 och 3 § i tvångsmedelslagen.....	88

RP 41/2016 rd

6. Lag om ändring av 34 § i medborgarskapslagen.....	89
BILAGOR.....	90
PARALLELLTEXT	90
2. Lag om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	90
3. Lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster	91
4. Lag om ändring av 4 kap. 8 och 10 § i konkurslagen.....	93
5. Lag om ändring av 5 kap. 2 och 3 § i tvångsmedelslagen.....	95
6. Lag om ändring av 34 § i medborgarskapslagen.....	96

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Allmänna frågor om identitetskortsförfarandet

Gällande lag om identitetskort (829/1999) är från 1999. I lagen ingår bestämmelser om bland annat identitetskortets innehåll, ansökan om och utfärdande av kort samt indragning av kort. Lagen ändrades 2003 då det elektroniska identitetskortet och socialförsäkringskortet slogs samman till ett enda kort. År 2010 gjordes dessutom en teknisk ändring i lagen i samband med den andra fasen av förnyandet av polisens förvaltningsstruktur. Nya bestämmelser om sökande av ändring trädde i kraft i början av 2016.

Enligt lagen om identitetskort utfärdar polisen på ansökan intyg över identiteten (identitetskort) för finska medborgare samt för utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1999) och som har införts i befolkningsdatasystemet samt vilkas identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt.

Sökanden behöver inte lämna fingeravtryck vid ansökan om identitetskort. I pass infördes fingeravtryck som biometriska kännetecken 2009. Liksom pass gäller identitetskort i fem år med undantag för temporära identitetskort som utfärdas för högst fyra månader.

På identitetskortet antecknas efternamn och förnamn, uppgift om kön, personbeteckning, den dag identitetskortet utfärdades och sista giltighetsdag, uppgift om den myndighet som utfärdat identitetskortet, kortets nummer och i fråga om finska medborgare uppgift om nationalitet. På identitetskortet finns dessutom kortinnehavarens fotografi och namnteckning.

För identitetskort som utfärdas för minderåriga krävs i princip vårdnadshavarnas samtycke. I de fall som anges i lagen om identitetskort kan minderåriga dock beviljas identitetskort utan den andra vårdnadshavarens eller båda vårdnadshavarnas samtycke. Ett identitetskort som utfärdats utan samtycke av båda vårdnadshavarna kallas för identitetskort för minderårig. Det kan inte användas som resedokument eller vid elektronisk kommunikation. I praktiken talar man ofta felaktigt om identitetskort för minderårig när man allmänt avser ett identitetskort som utfärdats för en minderårig. Ett identitetskort för minderårig är dock en särskild typ av identitetskort som skapats för att tillgodose ett behov av att få ett dokument som styrker identiteten, även om vårdnadshavarna inte har gett sitt samtycke. Ett identitetskort som utfärdats för en minderårig sökande med vårdnadshavarnas samtycke är däremot ett vanligt identitetskort.

Ett identitetskort kan av särskilda skäl utfärdas också temporärt. Särskilda skäl är till exempel när en person blivit bestulen på eller blivit av med sina identitetshandlingar och personen behöver en temporär identitetshandling tills de nya handlingarna anländer. Ett temporärt identitetskort får man genast ta med sig från polisinrättningen. Temporära identitetskort kan inte användas vid elektronisk kommunikation, eftersom de inte innehåller någon teknisk del. De kan inte heller användas som resedokument. Temporära identitetskort kan också utfärdas för utlänningar som inte har hemkommun i Finland.

I lagen ingår inte på samma sätt som i passlagen uttryckliga bestämmelser om grunderna för att inte utfärda identitetskort. I 7 och 8 § föreskrivs om indragning av identitetskort. En del av grunderna är tvingande medan andra är beroende av prövning. Ett identitetskort dras in på begäran av kortinnehavaren. Ett identitetskort som utfärdats för en minderårig och vars utfär-

dande krävt vårdnadshavarnas samtycke dras in om en vårdnadshavare återtar sitt samtycke. Dessutom kan ett identitetskort dras in bland annat om det är ogiltigt eller om anteckningarna i det eller uppgifterna i den tekniska delen har ändrats, om det förkommit eller stulits eller om det används olagligt av någon annan än den för vilket kortet har utfärdats. Ett identitetskort dras in av den myndighet som utfärdat det eller av polismyndigheten i kortinnehavarens hemkommun. Ett identitetskort ska tillvaratas av polisen när beslut om indragning av kortet har fattats.

Ett identitetskort som utfärdats för en finsk medborgare kan enligt statsrådets förordning om styrkande av rätten att resa i vissa fall (660/2013) användas som resedokument i stället för pass vid resor till följande länder: Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, San Marino, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike. Identitetskort för minderårig, temporära identitetskort och identitetskort för utlänningar kan inte användas som resedokument.

Polisstyrelsen svarar för upphandlingen som gäller tillverkningen av identitetskort. I lagen om identitetskort ingår en bestämmelse enligt vilken Polisstyrelsen bestämmer om utformningen av identitetskortet och av den ansökningsblankett som används då identitetskort utfärdas.

Under 2013 och 2014 utfärdade polisen totalt omkring 135 000 identitetskort per år. År 2015 utfärdades totalt något över 140 000 identitetskort. År 2013 utfärdades i sin tur cirka 690 000 pass, 2014 cirka 720 000 och 2015 cirka 770 000. Antalet identitetskort för minderårig utan vårdnadshavarens samtycke uppgick 2013 till cirka 1 500, 2014 till cirka 1 800 och 2015 till cirka 1 700. Under 2013–2015 utfärdades omkring 6 000 temporära identitetskort per år.

Elektronisk kommunikation och direktleverans

I lagen om identitetskort ingår inga bestämmelser om elektronisk kommunikation. Enligt lagen om identitetskort ska sökanden personligen lämna in en skriftlig ansökan om identitetskort till polisinrättningen i ett härad.

När en person ansöker om identitetskort, för tjänstemannen in ansökan i informationssystemet för identitetskort och pass efter att sökanden uppgett att han eller hon vill ansöka om pass. Sökanden behöver således inte fylla i en separat skriftlig ansökan. Avgift för behandling av ansökan tas ut när ansökan lämnas in. Sedan början av december 2014 har det varit möjligt att ansöka om identitetskort på elektronisk väg i polisens elektroniska tjänst, men ansökan förutsätter dock alltid ett personligt besök på polisinrättningen såsom anges i lagen om identitetskort för att sökanden ska kunna identifieras.

I lagen om identitetskort föreskrivs inte om hur ett nytt identitetskort ska levereras. I fråga om utgivningen föreskrivs att beslutet om utfärdande av ett tidigare identitetskort förfaller och kortet upphör att gälla när polisen ger ut ett nytt beviljat identitetskort. Det nya kortet avhäm- tas från polisinrättningen. I praktiken har det varit möjligt för sökanden att särskilt komma överens om att polisen postar identitetskortet och sökanden står för portokostnaderna.

Elektronisk identifiering och medborgarcertifikat

Som regel innehåller identitetskortet ett medborgarcertifikat som utfärdas av Befolkningsregistercentralen. På identitetskort för minderårig och temporära identitetskort finns inget medborgarcertifikat.

Bestämmelser om ansökningsförfarandet vid utfärdande av certifikat finns i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009), nedan *befolkningsdatalagen*. Enligt 66 § i lagen kan medborgarcertifikat utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt. En skriftlig ansökan om medborgarcertifikat ska personligen lämnas in till en polisinrättning där sökanden identifieras och sökandens personuppgifter kontrolleras i befolkningsdatasystemet med hans eller hennes samtycke. Bestämmelserna överensstämmer med bestämmelserna i lagen om identitetskort om ansökan av identitetskort. I praktiken ansöker man samtidigt om identitetskort och medborgarcertifikat med samma ansökan.

Ett medborgarcertifikat gäller, liksom ett identitetskort, i fem år. I befolkningsdatalagen ingår inga bestämmelser om certifikatets giltighetstid. Enligt 61 § i befolkningsdatalagen kan ett medborgarcertifikat förutom i ett identitetskort ingå i en annan jämförbar myndighetshandling eller ett tekniskt underlag. För närvarande används medborgarcertifikat dock bara i identitetskort som utfärdas av polisen.

Ett medborgarcertifikat består av ett certifikatpar, det ena är ett certifikat för verifiering och kryptering, det andra ett så kallat signaturcertifikat, dvs. ett kvalificerat certifikat. Med hjälp av medborgarcertifikatet kan en person verifieras vid certifierad elektronisk kommunikation. Dessutom kan personen underteckna handlingar och meddelanden med elektronisk signatur och kryptera dem.

Medborgarcertifikatet är ett sådant verktyg för stark elektronisk autentisering som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009), nedan *autentiseringslagen*, samt ett kvalificerat certifikat för elektroniska signaturer. Bestämmelserna i autentiseringslagen om identifiering av sökanden och utgivning av kvalificerade certifikat gäller medborgarcertifikat. I Finland avses med stark elektronisk autentisering sådana autentiseringstjänster som anges i autentiseringslagen, om vilka det har gjorts en anmälan till Kommunikationsverket om att tjänsten tillhandahålls och vilka har registrerats i Kommunikationsverkets register över leverantörer av autentiseringstjänster. Utöver Befolkningsregistercentralen tillhandahåller för närvarande också banker och mobiloperatörer starka elektroniska autentiseringstjänster. Med kvalificerade certifikat avses sådana certifikat som anges i autentiseringslagen och som används för att skapa elektroniska signaturer. Också om dessa certifikat ska det ha gjorts en anmälan till Kommunikationsverket som ska ha infört dem på en tillförlitlig lista på EU-nivå.

Identitetskort för utlänningar

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om identitetskort utfärdas på ansökan identitetskort för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland. Dessutom krävs det att personens identitet har bekräftats på ett tillförlitligt sätt.

Enligt 4 § i lagen om hemkommun anses bland annat en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till kontinuerlig eller permanent vistelse eller som är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen och har registrerat sin uppehållsrätt i Finland bo stadigvarande i landet, dvs. ha hemkommun här. Också ska en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till minst ett års tillfällig vistelse och dessutom med beaktande av förhållandena som helhet har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland anses bo stadigvarande i landet.

I lagen om identitetskort finns inte några bestämmelser om hur identiteten ska bekräftas på ett tillförlitligt sätt när en person ansöker om identitetskort. I praktiken grundar sig identifierings-

förfarandet på Polisstyrelsens föreskrift om identifiering av personer. Enligt föreskriften ska personen alltid kunna visa upp något slags dokument som styrker identiteten. I samband med identifieringen granskas identifieringsuppgifterna i dokumentet och kontrolleras om de är korrekta. Identiteten kan styrkas till exempel med ett giltigt identitetskort eller en resehandling för utlänningar. Om sökanden inte har något sådant dokument, kan man göra exempelvis registerförfrågningar och intervjuer för att identifiera personen. Till exempel uppgifterna i utlänningsregistret kontrolleras alltid. När en utländsk medborgare ansöker om identitetskort ska, på samma sätt som när en finländsk medborgare ansöker om identitetskort, de personuppgifter som sökanden uppger stämma överens med uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Identitetskort för utlänningar kan utfärdas för medborgare i Europeiska unionen och i tredjeland. Identitetskortet kan på samma sätt som ett kort som utfärdats för en finsk medborgare användas för att konstatera personens identitet. Identitetskortet innehåller också ett medborgarcertifikat, dvs. det kan användas vid elektronisk kommunikation. Det går också att foga uppgifter om sjukförsäkring till kortet. Ett identitetskort för en utländsk medborgare utfärdas för fem år. Det enda som skiljer ett identitetskort som utfärdats för en utländsk medborgare från ett identitetskort för en finsk medborgare är att det saknar anteckning om medborgarskap och att det inte kan användas som resedokument. På kortets baksida finns en anteckning om detta.

Den som beviljats uppehållstillstånd kan, om villkoren i utlänningslagen (301/2004) uppfylls, beviljas främlingspass eller resedokument för flyktning. De resedokument som avses i utlänningslagen utfärdas i första hand för resor. För att ett resedokument ska kunna utfärdas krävs det i princip att sökandens identitet har bekräftats. Om det inte går att bekräfta identiteten, ska detta enligt 136 § 5 mom. i utlänningslagen antecknas i främlingspasset eller resedokumentet för flyktning. I något under hälften av de resedokument som årligen utfärdas för utlänningar, införs en anteckning om obekräftad identitet.

Enligt Polisstyrelsens föreskrift om identifiering av personer kan ett identitetskort för utlänningar utfärdas också för sökande som i sitt främlingspass eller resedokument för flyktning har en anteckning om obekräftad identitet. Förutsättningen är då att man i samband med identifieringsförfarandet har kunnat identifiera personen på ett tillförlitligt sätt, till exempel med stöd av nya dokument eller tilläggsdokument som personen lagt fram, och på så sätt kunnat konstatera personens identitet såsom anges i lagen. Också i resedokumentet stryks då anteckningen om obekräftad identitet.

År 2013 utfärdade polisen cirka 12 800 identitetskort för utlänningar och cirka 190 temporära identitetskort för utlänningar, och 2014 cirka 12 600 identitetskort för utlänningar och cirka 160 temporära identitetskort för utlänningar. År 2015 utfärdades 13 000 identitetskort för utlänningar och cirka 180 temporära identitetskort för utlänningar.

Beskickningarnas behörighet vid utfärdande av identitetskort

Enligt lagen om identitetskort utfärdas identitetskort av polisinrättningen, dit också ansökan ska lämnas. Det är inte möjligt att ansöka om identitetskort hos en finsk beskickning utomlands och beskickningarna har inte behörighet att utfärda identitetskort. I lagen om identitetskort är utfärdandet av identitetskort inte begränsat bara till finska medborgare som är bosatta i Finland, utan polisen kan utfärda kort också för finska medborgare som enligt befolkningsdatasystemet befinner sig utomlands. Finska beskickningar utomlands har behörighet att utfärda pass för finska medborgare som befinner sig utomlands. Vid beskickningarna är det för närvarande inte möjligt att använda e-tjänster i passförfarandet. Därför måste den som ansöker om pass personligen besöka en beskickning.

Identitetskortets uppgifter om sjukförsäkring

Enligt 3 a § i lagen om identitetskort kan på ett identitetskort på kortinnehavarens begäran registreras och antecknas uppgifter om sjukförsäkring samt uppgifter som behövs vid elektronisk kommunikation inom social- och hälsovården. I lagen om identitetskort föreskrivs bland annat om anteckning av uppgifter om sjukförsäkring, ansökan om och indragning av identitetskort som innehåller dessa uppgifter, Folkpensionsanstaltens, nedan *FPA*, ansvar för uppgifternas riktighet, registrering av uppgifterna samt sökande av ändring. För anteckning av uppgifter i ett identitetskort tas det inte ut någon särskild avgift.

FPA fattar på ansökan beslut om lagring och anteckning av uppgifter om sjukförsäkring samt uppgifter som behövs vid elektronisk kommunikation inom social- och hälsovården på identitetskort. Sådana uppgifter är uppgift om huruvida personen i fråga har rätt till läkemedel som berättigar till specialersättning eller till grundersättning för betydelsefulla och dyra läkemedel samt huruvida personen hör till en arbetsplatskassa samt sjukförsäkringens giltighetstid i fråga om personer som är försäkrade för viss tid.

Ett identitetskort med uppgifter om sjukförsäkring kan användas på samma sätt som ett FPA-kort. Med FPA-kortet kan en person styrka att han eller hon är sjukförsäkrad i Finland. Inom den offentliga hälso- och sjukvården frågar man ofta efter FPA-kortet för att få fram en persons personbeteckning. Men det går också att använda annan dokumentation för att få reda på personbeteckningen. För apotekens del har FPA:s e-tjänst för direktersättningsuppgifter varit i användning sedan mars 2013, dvs. apoteken har fått tillgång till uppgifterna på FPA-kortet elektroniskt från FPA. I fråga om elektroniska recept används FPA-kortet för att visa att den som hämtar ut ett läkemedel på apoteket har rätt att göra det. För närvarande behöver en person sitt FPA-kort vid besök hos privata hälso- och sjukvårdsproducenter och bland annat i taxibilar för att visa att personen är sjukförsäkrad och således har rätt till ersättning enligt sjukförsäkringslagen.

Av de cirka 135 000 identitetskort som utfärdades 2013 antecknades uppgifter om sjukförsäkring på totalt cirka 91 000 kort, av vilka cirka 87 000 kort hade utfärdats till finska medborgare. I juli 2015 fanns totalt cirka 340 000 giltiga identitetskort med uppgifter om sjukförsäkring. Av dessa identitetskort hade cirka 327 000 utfärdats till finska medborgare och 14 000 till utlänningar.

1.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Allmänna frågor om identitetskortsförandet

Det finns ingen EU-lagstiftning om identitetskort. Europeiska unionens råd antog 2005 slutsatser (14390/05) som gällde minimisäkerhetsstandarder för medlemsstaternas nationella identitetskort. Slutsatserna är inte rättsligt bindande och det har inte satts ut någon tid för genomförandet. För andra säkerhetsdetaljer än biometriska kännetecken ska enligt slutsatserna tillämpas samma minimistandarder som de som har fastställts för pass, men med anpassning till identitetskortets format. Dessutom ska medlemsstaterna verka för att införa vissa minimisäkerhetsstandarder när det gäller förfarandena för utfärdande. I december 2006 antog medlemsstaterna en resolution om identitetskort (15801/06), som inte heller är rättsligt bindande. I den enades medlemsstaterna om minimisäkerhetsstandarder för identitetskort som kan användas som resedokument, såsom anteckningar om personuppgifter, kortmaterial samt tryckteknik och metoder för utförande.

Det används inte nationella identitetskort i alla länder i Europa. Till exempel i Norge används än så länge inget identitetskort, men i maj 2015 antogs en ny lag om identitetskort och enligt

planerna kommer identitetskort att införas 2017. På Irland tog man hösten 2015 i bruk ett passkort i samma format som ett kreditkort. Kortet utfärdas för passinnehavare och kan användas som identitetskort för att styrka identiteten och som resedokument i Europa. I Storbritannien däremot avskaffades de nationella identitetskorten 2010. Inte heller i Danmark används något nationellt identitetskort.

I de länder som infört identitetskort kan systemet och förfarandet när det gäller korten i vissa avseenden variera i hög grad. Till exempel i fråga om giltighetstiden har olika länder valt lösningar som skiljer sig mycket från varandra. I många länder är giltighetstiden fem år (t.ex. i Sverige, Lettland, Litauen, Frankrike, Portugal och Estland), medan den i andra länder är tio år (t.ex. i Italien och Belgien). I vissa länder är identitetskortens giltighetstid olika beroende på sökandens ålder (t.ex. i Nederländerna, Schweiz, Tyskland, Spanien, Slovakien och Tjeckien). Också i Norge har man föreslagit fem år som allmän giltighetstid, men att giltighetstiden kan differentieras. Giltighetstiden fastställs inte i lag, utan avsikten är att närmare bestämmelser ska utfärdas genom beslut av kungen. Det passkort som infördes på Irland hösten 2015 gäller lika länge som det egentliga passet.

I vissa europeiska länder är det obligatoriskt med antingen identitetskort eller pass ända från födelsen eller från en viss ålder (t.ex. i Bulgarien, Spanien, Slovakien, Tjeckien, Estland, Lettland och Polen) och enligt lagstiftningen i en del länder är invånarna skyldiga att alltid ha dokumentet med sig (t.ex. i Belgien, Tyskland, Nederländerna). Men i många länder är identitetskort dock inte obligatoriska (t.ex. i Österrike, Frankrike, Italien och Sverige).

Elektronisk kommunikation och direktleverans

I Sverige överensstämmer förfarandet för identitetskort med passförfarandet. Ansökan kan göras på polisens alla passbyråer. När ansökan görs ska sökanden själv vara närvarande. Detta gäller också minderåriga sökande. Sökanden behöver inte skaffa något fotografi, utan den myndighet som tar emot ansökan tar ett fotografi för identitetskortet. Det färdiga identitetskortet ska hämtas personligen från det valda verksamhetsstället vid myndigheten i fråga.

Förfarandet enligt Norges nya lag om identitetskort överensstämmer med det förfarande som tillämpas i passärenden. Ett identitetskort ska hämtas personligen från polisinrättningen. I lagen ingår inga bestämmelser om leverans av identitetskort. Passökanden får för närvarande välja om han eller hon hämtar passet från myndigheten eller om passet ska skickas som ett vanligt brev.

I Estland kan ett identitetskort sökas personligen eller per post eller e-post. Sökanden kan ansöka om identitetskort och pass samtidigt, om det är under två år sedan personen ansökte om sitt förra pass och lämnade fingeravtryck och han eller hon kan underteckna ansökan elektroniskt. Om identitetskortet söks per e-post fyller sökanden i en ansökningsblankett på myndighetens webbplats. Ansökan undertecknas elektroniskt med hjälp av identitetskortet och skickas tillsammans med en ansiktsbild och ett namnteckningsprov till polisen.

I Tyskland ska ansökan om identitetskort göras personligen hos lokalförvaltningsmyndigheten. Också i Nederländerna krävs det ett personligt besök för ansökan om identitetskort. På Irland kan en passinnehavare ansöka om passkort elektroniskt via myndighetens webbplats eller en app till smarttelefonen och själv ta ett fotografi för kortet med smarttelefonen.

Elektronisk identifiering och medborgarcertifikat

Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv

1999/93/EG (910/2014), nedan *eIDAS-förordningen*, trädde i kraft den 17 september 2014, men den tillämpas först från den 1 juli 2016 med undantag för flera bestämmelser om vilkas tillämpning föreskrivs genom särskilda övergångsbestämmelser. Förordningen tillämpas på gränsöverskridande och ömsesidigt erkännande av elektronisk identifiering i medlemsländerna. Förordningen reglerar de elektroniska identifierings- och signaturcertifikat som finns i medborgarcertifikaten på identitetskorten. Signaturcertifikaten regleras direkt av *eIDAS-förordningen* liksom identifieringscertifikaten i de fall då Befolkningsregistercentralen vill att certifikatet notifieras hos Europeiska kommissionen för att certifikatet ska godtas som ett sådant medel för identifiering över gränserna som avses i förordningen.

I många europeiska länder är identitetskorten försedda med chipp för elektronisk kommunikation och signering, medan lösningarna för elektronisk identifiering i andra länder inte är knutna till identitetskortet.

I Estland ska varje medborgare som fyllt 15 år ha ett identitetskort som också möjliggör elektronisk identifiering. Kortet är avgiftsbelagt och utfärdas av medborgar- och immigrationsmyndigheten. Utöver identitetskortet kan invånarna frivilligt skaffa ett särskilt elektroniskt kodkort som bara kan användas för elektronisk identifiering. Statens elektroniska kodkort är helt klart den mest använda lösningen på marknaden. Elektronisk identifiering med det nationella kodkortet kräver kortläsare.

I identitetskort i Sverige ingår ett kontaktchipp som möjliggör elektronisk identifiering. Den klart största marknadsandelen har dock identifiering med bankkoder, som är en produkt av samarbete mellan de största bankerna. I Danmark används inget nationellt identitetskort. I Norge har man för avsikt att inkludera ett chipp som möjliggör elektronisk identifiering i det identitetskort som kommer att tas i användning 2017. För närvarande är det staten, bankerna och två privata företag som tillhandahåller elektroniska identifieringstjänster.

I Nederländerna används för närvarande två separata lösningar för elektronisk identifiering: en för medborgarna och en annan för företag. Man har utrett möjligheten att i identitetskort eller i något annat underlag ta in ett chipp som möjliggör elektronisk kommunikation. I belgiska identitetskort ingår ett chipp som möjliggör elektronisk identifiering och signering. Också tyska identitetskort har i princip en funktion som möjliggör elektronisk identifiering. Sökanden kan dock låta bli att aktivera den. Om egenskapen aktiveras senare, måste sökanden betala för den.

Identitetskort för utlänningar

I rådets förordning (nr 1030/2002) föreskrivs om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland, nedan *EU:s förordning om uppehållstillstånd*. Förordningen möjliggör användning av uppehållstillståndskortet också för andra syften än som intyg över uppehållstillstånd, men i sådana fall måste medlemsstaterna försäkra sig om att det inte finns risk för sammanblandning med uppehållstillståndet och att ändamålet tydligt anges i kortet. I vissa europeiska länder kan uppehållstillståndskortet också användas som identitetskort, till exempel i Estland. De estniska uppehållstillståndskorten har ett chipp som också möjliggör elektronisk identifiering och signering.

I Sverige kan uppehållstillståndskortet inte användas som identitetsbevis. För resor kan en utlänning beviljas ett resedokument för flykting eller främlingspass. I resedokumentet antecknas att identiteten inte har bekräftats, om det inte går att få tillräckliga uppgifter om identiteten.

I Sverige genomfördes 2007 en genomgripande utredning om systemet med identitetskort, framför allt med tanke på de utlänningar som är bosatta i Sverige. Det ansågs vara nödvändigt

att förnya systemet, eftersom många utlänningar inte kunde få identitetskort utfärdade av en bank eller Svensk Kassaservice då de inte kunnat styrka sin identitet på föreskrivet sätt. Utan identitetskort kunde utlänningarna inte till exempel öppna ett bankkonto eller i övrigt agera fullt ut i samhället. I utredningen sågs det som nödvändigt att staten tog större ansvar för invårnarnas handlingsmöjligheter och att alla som bor i landet har möjlighet att få ett allmänt accepterat identitetskort som utfärdats av en myndighet.

För utlänningar som befinner sig i Sverige kan Skatteverket, som svarar för beskattning och folkbokföring, utfärda ett identitetskort. Kortet infördes 2009. För att få kortet måste personen kunna styrka sin identitet. Om relevant dokumentation saknas kan identiteten styrkas med hjälp av ett vittne eller, om sökanden begär det, med en registerjämförelse med Migrationsverkets register. Kortet kan också utfärdas för svenska medborgare. Ett ytterligare krav är att personen är folkbokförd i Sverige.

På de identitetskort som beviljas av Skatteverket anges inte nationalitet. Kortet kan inte heller användas som resedokument i motsats till det nationella identitetskort som polisen utfärdar för svenska medborgare. För Skatteverkets identitetskort tas inga fingeravtryck. Numera är kortet allmänt känt och vida spritt. Systemet åtnjuter ett starkt förtroende i vida kretsar i Sverige. Identitetskortets innehavare kan använda kortet för att öppna bankkonto liksom för andra ärenden som kräver att identiteten styrks.

I Norges nya lag om identitetskort finns det inte några bestämmelser om utfärdande av identitetskort för utlänningar. I lagen ingår dock ett bemyndigande att genom beslut av kungen utfärda närmare bestämmelser om utlänningars rätt att få identitetskort. Enligt den regeringsproposition som gäller lagen (Prop. 66 L (2014–2015)) finns det såväl i Norge som i övriga Europa ett stort antal utlänningar som saknar handlingar som styrker deras identitet. Personerna behöver dock ett dokument för att kunna verka i samhället. I regeringspropositionen konstateras det att det innan ett eventuellt identitetskort för utlänningar tas i användning är nödvändigt att grundligt utreda förutsättningarna för utfärdande av kort, till exempel om hur identiteten ska styrkas och vilken anknytning personen har till Norge. Enligt propositionen är det dock inte realistiskt att ett identitetskort för utlänningar införs under 2017 samtidigt som de nationella korten tas i bruk.

Inrikesministeriet tillsatte 2011 en arbetsgrupp med uppgift att utreda möjligheten för asylsökande och utlänningar som beviljats uppehållstillstånd att styrka sin identitet, nedan *arbetsgruppen för kommunikationskort* (Inrikesministeriets publikation 46/2012). I mars 2012 lät arbetsgruppen via europeiska migrationsnätverket utföra en enkät som riktade sig till de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen och de nordiska länderna om problemen med att uträtta bankärenden bland dem som beviljats uppehållstillstånd och eventuella anteckningar i deras resedokument om obekräftad identitet.

Enligt svaren på enkäten kan i Tyskland utfärdas resedokument med en anteckning om att identiteten är obekräftad, om myndigheten hyser misstankar om de identitetsuppgifter som sökanden har lämnat. När det gäller att öppna konto eller andra ärenden har man enligt den myndighet som besvarat enkäten inte kunnat konstatera några problem. De utfärdade resedokumenten är officiella dokument som utfärdats av en statlig myndighet och som enligt lagstiftningen om vistelse godkänns för att styrka identiteten.

I Frankrike har man tillgripit särskilda arrangemang för att ge flyktingar med uppehållstillstånd tillgång till bank- och posttjänster. I Belgien däremot är förutsättningen för utfärdande av resedokument att identiteten har styrkts. I fråga om personer som beviljats flyktingstatus anses identiteten vara styrkt. När det gäller personer som på andra grunder beviljats uppehållstillstånd i ett asylförfarande antecknas i uppehållstillståndskortet att sökanden själv har upp-

gett personuppgifterna. För att öppna ett konto krävs det i princip ett pass eller ett identitetskort. Bestämmelsen har dock mildrats i det avseendet att ett dokument som utfärdats av en belgisk myndighet, till exempel ett uppehållstillståndskort, kan godkännas. Allmänt sett på basis av enkätsvaren kan man konstatera att många stater anser beviljandet av uppehållstillstånd vara ett bevis för att identiteten utretts i tillräcklig utsträckning, i synnerhet i fråga om dem som beviljats flyktingstatus.

I vissa internationella avtal och i EU-lagstiftningen har det konstaterats ett behov av att å ena sidan utfärda identitetskort för utlänningar som befinner sig i landet, å andra sidan tillhandahålla tjänster av olika slag för dem. Till exempel enligt artikel 27 i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) ska fördragsslutande stat utfärda identitetshandlingar till flykting som befinner sig inom statsområdet och som inte är i besittning av giltigt resedokument. Enligt artikel 28 i konventionen ska fördragsslutande stat för flykting, som lovligen vistas inom statsområdet, utfärda resedokument för resor utanför statsområdet, såvida icke tungt vägande skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen talar mot det. I Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner föreskrivs om medlemsstaternas skyldighet att se till att alla konsumenter som är lagligen bosatta i unionen ska ha rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner. Kreditinstitut ska dock iakttäga lagstiftningen om penningtvätt och finansiering av terrorism, dvs. låta bli att öppna ett konto till exempel om det inte är möjligt att identifiera sökanden eller styrka sökandens identitet.

Beskickningarnas behörighet i identitetskortsförfarandet

Många länder i Europa tillåter ansökan om identitetskort också vid en beskickning utomlands. Identitetskortet utfärdas av antingen beskickningen eller en behörig myndighet i hemlandet.

Ansökan om ett svenskt nationellt identitetskort kan göras vid vissa svenska beskickningar utomlands. Sedan början av 2014 är det inte längre möjligt att ansöka om dokumenten vid beskickningar i de nordiska eller baltiska länderna, utan ärendet ska uträttas i Sverige.

Ansökan om ett estniskt identitetskort kan göras vid de estniska beskickningarna utomlands. Kortet utfärdas av beskickningen i fråga. Också honorärkonsulaten har behörighet att utfärda identitetskort, men ansökan kan inte lämnas till dem. Också ansökan om ett tyskt, belgiskt, schweiziskt och franskt identitetskort kan göras vid beskickningar utomlands. Holländska medborgare kan ansöka om identitetskort vid beskickningarna i de länder som godkänner identitetskortet. Ett spanskt identitetskort kan inte sökas vid en beskickning, men det kan skickas till utlandet. Vid de italienska beskickningarna är det bara möjligt att ansöka om identitetsbevis i pappersformat. Ansökan om ett elektroniskt identitetskort måste göras i Italien.

1.3 Bedömning av nuläget

Allmänna frågor om identitetskortsförfarandet

Förfarandet kring identitetskort överensstämmer redan nu i hög grad med passförfarandet såväl på lagstiftningsnivå som praktiskt. Dokumenten utfärdas i ett mycket likartat förfarande och för samma syfte. Under de senaste åren har passlagen reviderats två gånger i fråga om direktleverans av färdiga dokument och införande av elektronisk kommunikation. Ett avtal om passstillverkning med beaktande av utvecklingsåtgärder har i praktiken möjliggjort utvecklingen av passförfarandet. Avtalet om tillverkning av identitetsbevis har tidigare konkurrensutsatts genom särskild upphandling, och därför har olika aktörer svarat för tillverkningen av identitetskort och pass. Av den orsaken har till exempel tiderna och sätten för leverans av dokumen-

ten i viss mån skilt sig från varandra. Detta har orsakat förvirring i synnerhet bland sökandena, då det har hänt att ett pass och ett identitetskort som har sökts samtidigt ibland varit klara vid olika tidpunkter och levererats till sökanden på olika sätt. År 2015 konkurrenssatte Polisstyrelsen ett nytt upphandlingsavtal som inbegrep pass, identitetskort och uppehållstillståndskort. För att identitetskortsförandet i praktiken ska motsvara passförandet behöver lagen om identitetskort till den del det är möjligt ändras i överensstämmelse med passlagen.

Identitetskort utfärdas fortfarande i förhållandevis liten utsträckning jämfört med pass. Flera faktorer har bidragit till detta. Kännedomen om att identitetskort godtas som resedokument är ännu inte allmänt spridd. En del sökande upplever att ett identitetskort inte är nödvändigt om de ändå behöver pass för resor utanför Europa. Också körkortet används ofta när invånarna uträttar ärenden av olika slag, vilket kan ha gjort identitetskortet mindre lockande. Dessutom anser många att priset på ett identitetskort är för högt, då det för närvarande kostar mer än ett pass.

Bestämmelserna om förvägrande av identitetskort och indragning av kortet är i viss mån bristfälliga jämfört med passlagen. Ett pass kan i vissa angivna fall förvägras eller dras in på grund av rättegång eller verkställande av straff. I lagen om identitetskort finns det inte några liknande bestämmelser. Eftersom ett identitetskort får användas som resedokument i Europa, behöver lagen om identitetskort i tillämpliga delar ändras i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i passlagen, så att resor vid behov kan begränsas också med stöd av lagstiftningen om identitetskort. Det bör dock noteras att ett identitetskort kan vara det enda dokument som styrker identiteten, och därför bör det till lagen fogas bestämmelser om identitetskort som inte kan användas som resedokument.

Det är nödvändigt att ha kvar bestämmelserna i gällande lag om identitetskort om temporära identitetskort och om identitetskort för minderårig som utfärdas utan vårdnadshavarens samtycke. Det kan alltjämt uppstå behov av temporära identitetskort. Det bedöms fortfarande finnas behov av identitetskort för minderåriga som bara duger för att styrka identiteten och vars ansökningsförfarande är mycket enkelt. I fråga om minderåriga sökande bör det till lagen också fogas en liknande bestämmelse som i passlagen om samtycke i de fall då den minderåriga omhändertagits.

Elektronisk kommunikation och direktleverans

Till spetsprojekten i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering hör att skapa smidigare författningar. Målet är att avveckla onödig reglering och att den administrativa bördan ska bli lättare. I regeringsprogrammet konstateras också i fråga om den inre säkerheten att servicenivån ska förbättras med hjälp av digitalisering och ny teknik och att icke brådskande tjänster i första hand ska skötas digitalt.

Sedan 2009 har man metodiskt och långsiktigt utvecklat lokalpolisens samlade tillståndsförvaltning för att förbättra kundservicen och trygga personalresurserna inom tillståndsförvaltningen. En del av utvecklingsåtgärderna har krävt lagändringar. Genom att utveckla förfaringssätten och informationssystemen har man försökt göra det lättare för invånarna att utträta ärenden.

Inom passförandet infördes i april 2013 så kallade direktleveranser enligt passlagen. Sökande behöver som regel inte längre hämta det nya passet hos polisen, utan passet skickas direkt från passstillverkaren till sökande i Finland som en försändelse som motsvarar ett rekommenderat brev och som kan följas upp. Försändelsen skickas till den R-kiosk som ligger närmast den angivna adressen från vilken sökanden kan hämta ut passet. Erfarenheterna av di-

rektleverans av pass har varit positiva. Ändringen av leveranssättet har gjort det lättare att hämta ut pass och kundbesöken på polisens serviceställen har minskat betydligt.

En annan betydande förändring i passförfarandet är att en passansökan kan lämnas in elektroniskt och införandet av ett s.k. förenklat ansökningsförfarande, vilket innebär att ett nytt pass kan utfärdas utan att sökanden personligen besöker myndigheten. Genom elektronisk kommunikation har man till stor del uppnått de mål som ställts för ibruktagandet. Den elektroniska kommunikationen har från början utvecklats utifrån erfarenheterna av systemet på basis av polisens observationer och responsen från kunderna. Elektronisk kommunikation används än så länge inte inom passförfarandet vid Finlands beskickningar i utlandet, eftersom beskickningarna saknar tekniska och ekonomiska möjligheter.

Trots att det utfärdas avsevärt färre identitetskort än pass, har också antalet identitetskort ökat betydligt under de senaste fem åren. Medan det 2010 utfärdades omkring 80 000 identitetskort, var antalet 2014 redan cirka 135 000 kort. På grund av att dokumenten är mycket likartade, borde identitetskorts- och passförfarandet ur såväl kundernas som myndigheternas synvinkel i hög grad vara identiskt. Inom identitetskortsförfarandet borde man därför införa elektronisk kommunikation och direktleverans av de färdiga korten.

Elektronisk identifiering och medborgarcertifikat

Medborgarcertifikatet på identitetskortet kan användas för tjänster som kräver stark elektronisk autentisering. Användningen kräver dock en kortläsare och ett kortläsarprogram. Användningen av medborgarcertifikat ökar långsamt, vilket antas bero på bland annat att mängden tjänster är liten och kortläsarna opraktiska, då antalet mobila enheter och surfplattor vuxit kraftigt under de senaste åren. Medborgarcertifikat används i själva verket i mycket liten utsträckning för elektronisk kommunikation. I praktiken skaffar kunderna identitetskort som resedokument och som identitetshandling för personliga ärendesituationer. Bankkoder har den absolut största marknadsandelen när det gäller antalet användare och händelser. Inte heller det mobilcertifikat som erbjuds av mobiloperatörer har nått någon betydande ställning på marknaden för elektronisk identifiering.

Som en del av den nationella tjänstarkitekturen har den rättsliga ramen för stark elektronisk autentisering utvecklats så att en elektroniskt verifierad identitet i fortsättningen ska grunda sig på uppgifter i befolkningsdatasystemet. De identifieringstjänster och identifieringsverktyg som behövs för elektronisk verifiering av en persons identitet kan produceras på marknadsvillkor i det nationella förtroendenätet för elektronisk identifiering. I de arbetsgrupper som tillsatts av finansministeriet har man berett detaljerade bestämmelser och avtalspraxis för byggande av förtroendenät.

Vid beredningen av bestämmelser om identitetskortsförfarandet måste också EU-lagstiftningen om elektronisk identifiering beaktas, eftersom det medborgarcertifikat som i princip ska integreras i identitetskortet regleras genom eIDAS-förordningen. För att förordningen ska träda i kraft och verkställas krävs det ändringar i autentiseringslagen. Förordningen träder i huvudsak i kraft den 1 juli 2016. Bestämmelserna om förtroendetjänster, dvs. bland annat kraven på tillhandahållandet av kvalificerade certifikat, kommer i fortsättningen att ingå i eIDAS-förordningen. Därför måste motsvarande nationella bestämmelser upphävas i såväl autentiseringslagen som befolkningsdatalagen. I fråga om autentiseringstjänsternas olika tillitsnivåer vid identifiering över gränserna ska kraven i fortsättningen bestämmas enligt förordningen och kommissionens genomförandeförordning ((EU) 2015/1502) som den 8 september 2015 utfärdats med stöd av den.

Vid beredningen av ändringarna i autentiseringslagen som pågår för närvarande är avsikten att som nationell lösning kräva att alla som tillhandahåller verktyg för stark elektronisk autentisering iakttar åtminstone kraven på tillitsnivån väsentlig som fastställts av EU. I Finland ska begreppet stark elektronisk autentisering i fortsättningen omfatta två olika tillitsnivåer enligt eIDAS-förordningen, väsentlig och hög. Som regel ska den som tillhandahåller tjänsten i fråga besluta vilken identifieringsnivå användningen av tjänsten kräver, om inget annat har bestämts. På grund av det föreslagna identitetskortsförordningen är det inte nödvändigt att göra några ändringar i autentiseringslagen, eftersom exempelvis bestämmelserna i artikel 24.1 i eIDAS-förordningen ersätter kravet som gäller elektroniska signaturer baserade på kvalificerade certifikat i 35 § 1 mom. i autentiseringslagen.

I samband med beredningen av en nationell lösning för elektronisk identifiering har man också diskuterat den betydelse som identitetskortet och dess medborgarcertifikat har vid elektronisk kommunikation. För närvarande är medborgarcertifikatet det enda verktyget för stark elektronisk autentisering som utfärdas av myndigheter och Befolkningsregistercentralen i sin tur den enda instans som utfärdar kvalificerade certifikat. Trots att medborgarcertifikat än så länge används i mycket liten utsträckning och de kostnader som det medför att lägga till ett certifikat, är det åtminstone tillsvidare bra att hålla kvar medborgarcertifikatet på identitetskortet till exempel på grund av att certifikatet inte är kopplat till kundrelationen till en bank eller teleoperatör. Dessutom finns det planer på att till certifikatet foga möjligheten till kontaktlös avläsning som en ny funktion. Medborgarcertifikat kan i fortsättningen utnyttjas också vid gränsöverskridande elektronisk kommunikation. Gränsöverskridande användning kräver dock att användningen notifieras hos Europeiska kommissionen som ett så kallat system för identifiering över gränserna.

Identitetskort för utlänningar

I gällande lag finns det inte några uttryckliga krav på att en utlänning ska ha ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort eller registrerad uppehållsrätt för att beviljas identitetskort. Enligt lagen ska personen vara stadigvarande bosatt i Finland såsom föreskrivs i lagen om hemkommun. Den grundläggande principen för systemet med identitetskort för utlänningar är att kortet ska utfärdas för utlänningar som har för avsikt att stadigvarande vistas här. Enligt lagen om hemkommun kan dock en familjemedlem till en person som har hemkommun i Finland få hemkommun här. Med andra ord krävs det enligt lagen om hemkommun inte alltid uppehållstillstånd av familjemedlemmar. Det är ändamålsenligt att begränsa utfärdandet av identitetskort för utlänningar till utlänningar som verkligen och stadigvarande vistas i landet och som har uppehållstillstånd och hemkommun här, eftersom kortet kan användas bara i Finland i olika servicesituationer. Enligt gällande lag utfärdas identitetskort för utlänningar för fem år oberoende av hur länge sökandens uppehållstillstånd gäller. Kortet kan således vara giltigt länge efter det att giltighetstiden för uppehållstillståndet har gått ut, om sökanden beviljats uppehållstillstånd för till exempel bara ett år. I servicesituationer kan detta leda till osäkerhet om kortets ställning, eftersom kortet inte nödvändigtvis ger upplysning om kortinnehavarens uppehållsrätt i Finland. Därför är det viktigt att bestämmelserna om kortets giltighetstid preciseras.

Alla utlänningar som har uppehållstillstånd och hemkommun i Finland och som vistas stadigvarande här kan inte beviljas identitetskort för utlänningar, om deras identitet inte kan styrkas på ett tillförlitligt sätt enligt 1 § 1 mom. i lagen om identitetskort. En stor del av de utlänningar som söker internationellt skydd i Finland saknar nationellt pass eller andra identitetshandlingar. Det kan finnas många orsaker till att handlingarna saknas. Asylsökande kan ha rest utan handlingar, skaffat förfälskade handlingar eller förstört sina handlingar innan de anmälde sig hos myndigheterna i Finland. Det kan också vara omöjligt för en person att få pass eller någon annan identitetshandling om personen är utsatt för förföljelse eller på grund av situationen i

hemlandet. Också kvotflyktingar som tas emot i Finland för omplacering inom flyktingkvoten saknar ofta identitetshandlingar. Tillförlitliga identitetshandlingar är inte något villkor för att en person ska beviljas uppehållstillstånd på grundval av internationellt skydd.

Asylsökandes identitet utredas på olika sätt i olika faser av tillståndsförfarandet. I princip försöker man fastställa identiteten med stöd av en identitetshandling, men om det inte finns någon sådan handling eller om den inte är tillförlitlig blir man tvungen att sätta sin tillit till sökandens egna uppgifter samt till utredningar och registerjämförelser som görs utifrån dem. Ett sätt är olika jämförelser av fingeravtryck, då personens fingeravtryck jämförs med uppgifterna i internationella och nationella databaser. I sådana fall kontrolleras bland annat om sökanden tidigare har ansökt om asyl på annat håll i Europa.

I fråga om registreringen av personuppgifter för utlänningar i befolkningsdatasystemet fanns det tidigare en del regionala skillnader och i vissa fall förhindrades registreringen helt och hållet, eftersom alla kvotflyktingar eller personer som beviljats uppehållstillstånd inom ramen för asylförfarandet inte kan visa upp något resedokument eller någon annan identitetshandling. Till följd av de ändringar i befolkningsdatalagen som trädde i kraft 2014 är det, till skillnad från tidigare, möjligt att kontrollera identitetsuppgifternas tillförlitlighet också i andra än officiella originaldokument, om det på grund av säkerhetsläget eller människorättssituationen i den utländska staten eller någon annan särskild orsak inte går att få dokumentet i fråga. Migrationsverket och polisen kan registrera personen i befolkningsdatasystemet när uppehållstillståndet beviljas eller uppehållsrätten registreras. Syftet med lagändringarna var att utlänningar ska kunna få en personbeteckning även om personen inte kan visa upp något dokument som styrker identiteten. Dessutom ville man skapa en enda registeridentitet, vilket minskar risken för att personen uppträder under flera identiteter i Finland.

En stor del av dem som fått uppehållstillstånd uppfyller villkoren om stadigvarande bosättning i 1 § i lagen om identitetskort. För att en person ska få identitetskort, och till följd av lagändringen ovan för att personen ska införas i befolkningsdatasystemet, ska villkoren vara uppfyllda. Kravet på att identiteten ska konstateras på ett tillförlitligt sätt har i praktiken dock ofta varit ett hinder för utfärdandet av identitetskort, eftersom villkoret har tolkats så att ett identitetskort för utlänningar inte kan utfärdas om personen inte kan visa upp någon tillförlitlig utredning utöver resedokumentet med en anteckning om att identiteten inte har bekräftats.

Tidigare godkändes utlänningars resedokument i större utsträckning som identifieringshandling i olika servicesituationer, såsom på bank, trots att de kunde innehålla en anteckning om att identiteten inte hade bekräftats. Under de senaste åren har det i Finland dock utvecklats en mycket stor grupp av utlänningar som beviljats uppehållstillstånd, men för vilka det blivit svårare eller rentav omöjligt att uträtta ärenden på bank och hos myndigheter, eftersom ett sådant resedokument med en anteckning om obekräftad identitet inte längre nödvändigtvis godkänns, och dessa utlänningar av de skäl som anges ovan inte har kunnat beviljas ett identitetskort som utfärdats av polisen. Utan ett identitetskort för utlänningar är det inte alltid möjligt för en utlänning att öppna ett bankkonto eller få exempelvis nätbankskoder för elektronisk användning av bankkontot och för annan elektronisk identifiering. Om någon nekas ett bankkonto motiveras det närmast med lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008), nedan *lagen om penningtvätt*, som förutsätter att identiteten kan styrkas på basis av dokument eller uppgifter som härrör från en tillförlitlig och oberoende källa för att ett kundförhållande ska kunna etableras.

Också riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott har 2013 i sitt betänkande angående en ändring av arbetsavtalslagen (RP 24/2013 rd) påskyndat åtgärder för att lösa utlänningars problem med att uträtta bankärenden. Enligt utskottet är basal bankservice så nödvändig i vardag-

gen att var och en som vistas lagligt i Finland måste ha tillgång till servicen och därmed möjligheter att arbeta och integreras i samhället (AjUB 4/2013 rd).

Problemen gäller så gott som enbart tredjelandsmedborgare som kommit till landet som kvotflyktingar eller asylsökande. I fråga om EU-medborgare och deras familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare har det i princip inte förekommit problem med att styrka identiteten på ett tillförlitligt sätt, eftersom dessa som regel har ett pass eller ett identitetskort som också krävs för inresa och registrering av uppehållsrätten eller för beviljande av uppehållstillstånd.

Det är omöjligt att närmare uppskatta antalet personer som saknar identitetshandlingar och som har uppehållstillstånd och vistas lagligt i landet. Det kan vara fråga om flera tusentals människor. För asylsökandes del har man konstaterat avsevärda skillnader beroende på utgångsland när det gäller om personen har något dokument som tillförlitligt styrker identiteten och huruvida det är möjligt att fastställa personens identitet under asylförfarandet. Situationen kan också variera från år till år. År 2015 kom cirka 32 000 asylsökande till Finland, vilket är betydligt fler än under tidigare år. Till följd av det kommer antalet personer som beviljas asyl eller uppehållstillstånd på andra grunder också att öka betydligt jämfört med nuläget. För närvarande är det dock inte möjligt att närmare uppskatta hur många av de asylsökande som anlänt till landet som kommer att få uppehållstillstånd.

Polisen fattar varje år mycket få negativa beslut i frågor som gäller identitetskort för utläningar. Till exempel 2014 fattade polisen bara 30 negativa beslut. Motsvarande siffra för 2015 var 46. Den låga andelen negativa beslut kan i viss mån förklaras med att en del utläningar inte nödvändigtvis ens har ansökt om identitetskort, eftersom de varit medvetna om att enbart ett resedokument som innehåller en anteckning om obekräftad identitet inte godkänns som ett dokument som styrker identiteten på ett tillförlitligt sätt när personen ansöker om identitetskort. År 2014 avvisades cirka 220 ansökningar om identitetskort för utläningar och 2015 cirka 340. En ansökan kan dock avvisas av andra orsaker än avsaknad av utredning om identitet. Också flera hundra ansökningar om identitetskort från finska medborgare avvisas årligen. Under 2012 och 2013 utfärdades årligen cirka 3 400 resedokument med anteckning om obekräftad identitet, vilket är omkring 47 procent av alla utfärdade resedokument för utläningar. I siffran ingår resedokument utfärdade av såväl Migrationsverket som polisen. Av alla resedokument under tidigare år har andelen resedokument med anteckning om obekräftad identitet hållit sig på samma nivå. Antalet utfärdade resedokument kommer sannolikt att stiga om det till följd av en betydande ökning av antalet asylsökande beviljas fler uppehållstillstånd än tidigare och sökandena inte har några resedokument från sitt hem- eller utgångsland.

De myndigheter, frivilligorganisationer och andra instanser som deltagit i diskussionen om problemen för utläningar med uppehållstillstånd att uträtta sina ärenden har varit eniga om att frågan måste lösas. Nuvarande situation då en person kan beviljas uppehållstillstånd, men inte nödvändigtvis en identitetshandling, kan inte längre fortgå, utan myndigheterna i Finland måste möjliggöra integration av de utläningar som stadigvarande vistas i landet och ge dem jämlika möjligheter att delta i samhället som fullvärdiga medlemmar. I Sverige ansågs det vara nödvändigt att staten fann lösningar på liknande problem och där stannade man för att använda Skatteverkets ID-kort för vilket man tog fram ett särskilt identifieringsförfarande.

Beskickningarnas behörighet i identitetskortsförfarandet

Utlandsfinländare kan inte, i motsats till pass, ansöka om identitetskort vid en finländsk beskickning. Enligt uppgifter från utrikesministeriet har finländare som bor i exempelvis Tyskland, Frankrike, Italien och England återkommande visat intresse för att ansöka om identitetskort från utlandet. Också utlandsfinländarnas organisationer har tidvis förhört sig om möjligheten att ansöka om finländska identitetskort hos beskickningen.

Finska medborgare som är bosatta utomlands kan ansöka om identitetskort hos polisen i Finland, till exempel vid besök i landet under semestern. Men många besöker inte regelbundet Finland. I takt med att bland annat e-tjänster blivit vanligare har det uppstått behov av ett smidigare verktyg för stark elektronisk autentisering även för finska medborgare som bor utomlands. Också för många utlandsfinländare skulle ett identitetskort vara ett lättanvänt dokument som styrker identiteten och i vissa fall rätten att resa. Inte heller en utvidgning av beskickningens behörighet skulle medföra några större kostnader, eftersom man vid utfärdandet av identitetskort kan använda samma datasystem som vid utfärdandet av pass, och även i övrigt är dokumentförfarandena mycket lika.

Det kan vara motiverat att förenhetliga lagen om identitetskort och passlagen också med tanke på personer med dubbelt medborgarskap som eventuellt kommer att förlora sitt finska medborgarskap med stöd av medborgarskapslagen (359/2003). Därför bör det också till medborgarskapslagen fogas en bestämmelse om att den som har dubbelt medborgarskap ska kunna påvisa en tillräcklig anknytning till Finland genom att ansöka om och få ett identitetskort.

Identitetskortets uppgifter om sjukförsäkring

I identitetskortsförfarandet ingår många moment, om sökanden ber om att uppgifter om sjukförsäkring antecknas på identitetskortet. Införandet av uppgifterna kan orsaka dröjsmål när kortet utfärdas på grund av att det måste fastställas om personen omfattas av försäkringen. Detta leder till mycket administrativt merarbete vid FPA. Det är också svårt att hålla ett identitetskort uppdaterat, eftersom perioderna när klienter i Finland omfattas av sjukförsäkring kan vara mycket korta. Perioderna kan också vara uppdelade så att klienten tidvis är försäkrad någon annanstans. Att anteckna uppgifter om sjukförsäkring orsakar också kostnader som tas ut i samband med klientens prestationsavgift för identitetskortet. Det är inte nödvändigt att anteckna uppgifter om sjukförsäkring på kortet. Det finns inte något rättsligt behov av uppgifterna när personen anlitar tjänster inom den offentliga hälso- och sjukvården.

I responsen till FPA har klienterna dessutom ofta ifrågasatt varför FPA har två separata kort, FPA-kortet och det europeiska sjukvårdskortet, EHIC. Klienterna har framfört önskemål om en sammanslagning av korten. Behovet av FPA-kort har också i stor utsträckning minskat, framför allt till följd av att det vid apoteken införts ett system för direktförfrågningar. Därför kommer identitetskort med uppgift om sjukförsäkring att ha en mycket liten betydelse i framtiden. Om systemet för direktförfrågningar i framtiden utvidgas också till andra tjänster, minskar behovet av FPA-kort ytterligare.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Genom propositionen kan man genomföra regeringsprogrammets spetsprojekt om smidigare författningar samt regeringsprogrammets mål om bättre servicenivå när det gäller den inre säkerheten. Ett enklare identitetskortsförfarande genom elektronisk ansökan och direktleverans av färdiga dokument ingår i statsministerns upplysning (SU 1/2015) om avveckling av normer.

Ett av de främsta målen för propositionen är att få lagen om identitetskort och identitetskortsförfarandet att motsvara den allmänna utvecklingen i samhället, framför allt när det gäller e-tjänster. Syftet med de föreslagna ändringarna är att skapa smidigare och snabbare myndighetsbehandling av frågor som gäller identitetskort genom att det blir möjligt att lämna in en ansökan om identitetskort elektroniskt och i vissa fall hämta ut kortet elektroniskt utan att sökanden personligen besöker myndigheten. Dessutom har man för avsikt att göra det lättare att

överlämna det färdiga identitetskortet genom att på samma sätt som för pass möjliggöra direktleverans från korttillverkaren till en privat serviceproducents serviceställe där sökanden kan hämta ut kortet. Identitetskortsförfarandet blir enklare och i viss mån även snabbare då uppgifter om sjukförsäkring inte längre antecknas på kortet. Syftet med ändringarna är att förbättra kundservicen och effektivisera myndigheternas arbete.

Ett av de viktigaste målen för propositionen är att göra det möjligt för finska medborgare utomlands att ansöka om identitetskort genom att utvidga behörigheten för utfärdande av identitetskort också till finska beskickningar utomlands. På detta sätt kan utlandsfinländare lättare än vad nu är fallet få ett identitetskort med medborgarcertifikat som är utfärdat av en myndighet i Finland och kan användas vid elektronisk kommunikation.

Med de föreslagna ändringarna främjas integrationen av utlänningar genom att man gör det möjligt för alla utlänningar som har uppehållstillstånd och hemkommun i Finland att få ett identitetskort, även om de inte har något dokument som bekräftar identiteten på ett tillförlitligt sätt. Ett identitetskort kan användas för att styrka identiteten i olika situationer. Tanken är också att skapa en fastare förbindelse mellan giltighetstiden för identitetskort och uppehållstillstånd eller för någon annan uppehållsrätt.

Genomförandet av de föreslagna ändringarna förutsätter bland annat vidareutveckling av informationssystemen och fortbildning av personalen vid polisens och beskickningarnas tillståndförvaltning. Det krävs marknadsföring på såväl rikstäckande som lokal nivå för att man ska nå den nyttjandegrad som eftersträvas för elektronisk kommunikation. De elektroniska tjänsterna måste göras attraktiva jämfört med personliga besök bland annat genom tjänster som är lätta att använda och säkra i drift och om möjligt också genom prissättningen. Dessutom måste man se till att de sökande får tydliga och begripliga anvisningar. Det faktum att man inom passförfarandet redan infört liknande förändringar och att erfarenheterna av det kan utnyttjas bidrar i stor utsträckning till ett smidigt genomförande.

2.2 Alternativ

I fråga om lagen om identitetskort finns det ett stort behov av materiella och tekniska ändringar. Flera gällande bestämmelser behöver ändras eller upphävas. För att skapa en tydlig systematik och reglering i lagen är det ändamålsenligt att stifta en helt ny lag om identitetskort. Det lönar sig inte heller att slå samman regleringen av lagen om identitetskort med passlagen, eftersom det fortfarande behöver finnas vissa centrala skillnader i förfarandet och då syftet med dokumenten i viss mån skiljer sig från varandra, trots att den reglering som tillämpas på identitetskort i hög grad stämmer överens med den som tillämpas på pass. I lagen om identitetskort är det nödvändigt att införa förhållandevis detaljerade bestämmelser om förfarandet, eftersom det är fråga om ett dokument som styrker identiteten och rätten att resa och som också innehåller medborgarcertifikat som används som verktyg för stark elektronisk autentisering. Också de krav som ställs med anledning av de kvalificerade certifikat som innehåller medborgarcertifikat förutsätter en detaljerad reglering.

Arbetsgruppen för förstudien av lagstiftningsprojektet hade enligt sitt mandat som uppgift att utreda möjligheten att införa fingeravtryck som biometriska kännetecken liksom anknyttande behov av ändringar i lagstiftningen. Allmänt kan det konstateras att säkerhetsfaktorerna vad gäller pass och identitetskort samt förfarandet kring dokumenten i tillämpliga delar bör stämma överens, eftersom dokumenten till stor del används för samma syften, dvs. som rese-dokument och för att styrka identiteten. Polisen har tidigare haft som mål att införa fingeravtryck som biometriska kännetecken också i identitetskort.

I motsats till vad som gäller för pass förutsätter EU-lagstiftningen inte att det införs fingeravtryck i identitetskorten. EU:s passförordning tillämpas inte på identitetskort. I en slutsats av medlemsstaternas regeringar från 2005 konstateras det att det för identitetskort gäller i princip samma tekniska krav som för införandet av biometriska kännetecken i pass enligt EU:s passförordning. I en resolution som antogs av medlemsstaterna i december 2006 konstateras det åter att om identitetskort som används för resor innehåller biometriska identifieringstecken, ska uppgifterna lagras och kunna läsas i enlighet med Internationella civila luftfartsorganisationens (ICAO:s) biometrispecifikationer och Europeiska unionens regler och tekniska krav för biometri i pass fastställda i EU:s passförordning. Enligt resolutionen kan också andra alternativ för biometriska detaljer läggas till för nationell användning.

Lagring av fingeravtryck på identitetskort och framför allt lagring i samma nationella register som fingeravtrycken för pass kan ytterligare öka säkerheten och tillförlitligheten när det gäller identitetskortsförfarandet samt främja medborgarnas rättssäkerhet. Lagring i registret över fingeravtryck möjliggör en mer tillförlitlig identifiering än om avtrycken lagras enbart på identitetskortets chipp. Med hjälp av chippets fingeravtryck kan man bara fastställa om identitetskortet har utfärdats för den som visar upp det. Med fingeravtryck enbart i chippet kan man inte vara säker på att den person som ansöker om identitetskort inte har resedokument under flera olika identiteter eller att identitetskortet beviljats bara en person med sökandens uppgifter.

Om fingeravtryck börjar användas också inom identitetskortsförfarandet och registreras i det nationella registret, möjliggör det ett förenklat ansökningsförfarande i större omfattning än vad som planerats. Enligt gällande passlag behöver den som ansöker om pass inte personligen göra ett besök hos polisen om sökanden ansöker om nytt pass på elektronisk väg inom sex år från utfärdandet av det tidigare passet och det för det tidigare passet har tagits fingeravtryck och lämnats namnteckningsprov. Om det tas fingeravtryck också för identitetskort, kan sökanden ansöka även om pass med stöd av det tidigare identitetskortet.

I propositionen ingår ingen heltäckande internationell jämförelse när det gäller biometriska kännetecken, men allmänt kan det konstateras att fingeravtryck inte har införts i någon större omfattning i identitetskortsförfarandet i olika länder. En orsak är sannolikt just avsaknaden av bindande internationell reglering. Också aspekter på skyddet för personuppgifter har förts fram i vissa länder, såsom i Nederländerna och Frankrike. Inte heller alla länder i Europa har infört identitetskort. Enligt den norska lagen om identitetskort, som stadfästes i juni 2015, är det möjligt att ta sökandens fingeravtryck för identitetskort som tas senare i användning framför allt för att förhindra identitetsstöld.

Enligt artikel 8 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En myndighet får inte ingripa i denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välbefinnande, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. I artiklarna 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna finns bestämmelser om unionens institutioner och medlemsstater när dessa tillämpar unionsrätten.

Europeiska unionens domstol har i vissa domar bedömt huruvida tagandet av fingeravtryck kränker det skydd för personuppgifter som garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna. I mål C-291/12 (Michael Schwarz mot Stadt Bochum) yrkade klaganden att han ska beviljas pass utan att behöva lämna fingeravtryck. I domen som meddelades i oktober 2013 konstaterades det att det kränker rätten till respekt för privatlivet och skydd för personuppgifter att ta fingeravtryck och lagra dem på passets chipp. Åtgärderna syftar dock till att förebygga förfalskning och förhindra missbruk och på så sätt förhindra olaglig inresa till unionens

område. Enligt domstolen kan detta ses som ett mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen. Användning och lagring av biometriska kännetecken för syften som föreskrivs i EU:s passförordning är således förenligt med kraven i artikel 7 och 8 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Klagandena i de förenade målen C-446/12 till C-449/12 (W. P. Willems mot Burgemeester van Nuth, H. J. Kooistra mot Burgemeester van Skarsterlân, M. Roest mot Burgemeester van Amsterdam och L. J. A. van Luijk mot Burgemeester van Den Haag) hade nekat till att lämna fingeravtryck för ansökan om pass eller identitetskort, eftersom det innebär en allvarlig kränkning av deras rätt till fysisk integritet och skydd för privatlivet att ta fingeravtryck och lagra dem. I domen som meddelades i april 2015 konstateras för det första att EU:s passförordning inte tillämpas på identitetskort som utfärdats av medlemsstaterna oberoende av såväl deras giltighetstid som huruvida de kan användas på resor utanför staten i fråga. I domen konstateras det också att EU:s passförordning inte ålägger medlemsstaterna att i sin lagstiftning garantera att biometriska uppgifter som samlats in och lagrats med stöd av förordningen inte samlas in, behandlas och används för andra syften än för utfärdande av pass eller resedokument, eftersom denna aspekt inte omfattas av förordningens tillämpningsområde.

EU:s passförordning kan inte ses som rättslig grund för införande av fingeravtryck i identitetskort eller för registrering av fingeravtryck i det nationella registret. Förordningen förhindrar dock inte att fingeravtryck tas för identitetskort eller att de registreras, vilket framgår av Europeiska unionens domstols mål ovan. Det förefaller inte finnas några hinder för att införa fingeravtryck i identitetskort enligt villkoren i Europeiska människorättskonventionen eller allmänt med tanke på skyddet för personuppgifter, eftersom målen och syftet med insamlingen av fingeravtryck stämmer överens med dem för fingeravtryck för pass.

Enligt inrikesförvaltningen nuvarande ståndpunkt är det dock inte lämpligt och ekonomiskt förnuftigt att utsträcka användningen av biometriska kännetecken till identitetskortsförfarandet. Även om man inom förfarandet i huvudsak kan använda befintliga informationssystem och myndighetsanläggningar och förändringen inte heller i övrigt påverkar myndigheternas verksamhet i någon större utsträckning, förutsätter den dock betydande investeringar. Dessutom bör man beakta att identitetskortens fingeravtryck åtminstone i nuläget skulle ha en mycket liten betydelse för gränsbevakningen, eftersom identitetskort duger som resedokument bara i Europa och det som regel inte förekommer några gränskontroller vid de inre gränserna. För närvarande finns det fingeravtryck i pass, men inte heller dessa granskas i samband med gränskontrollerna. För passens del kan situationen förändras i framtiden. I propositionen har det därför inte tagits med några bestämmelser om fingeravtryck. Införandet av fingeravtryck som biometriska kännetecken också i identitetskort kan vid behov omprövas senare.

Beträffande utfärdaren av identitetskort har arbetsgruppen för förstudien ansett att polisen också i fortsättningen ska vara den myndighet som utfärdar identitetskort i Finland, men att behörigheten bör utvidgas till de finska beskickningarna utomlands. Enligt polisens strategi för tillståndsförvaltning (Inrikesministeriets publikation 7/2012) hör det till polisens kärnuppgifter att utfärda resedokument och dokument som bekräftar identiteten, dvs. pass och identitetskort. Dessa dokument anknyter centralt till en tillförlitlig identifiering av en person, vilket har stor betydelse också för hela samhället.

Det innebär att det skapas ett identitetskort av ett helt nytt slag om villkoren för utfärdande och indragning av identitetskort i tillämpliga delar samordnas med passlagen. Oavsett om en person är misstänkt för brott eller inte har avtjänat ett utdömt straff ska personen ha möjlighet att få ett identitetskort som styrker identiteten, även om personens möjligheter att resa och samtidigt rörelsefriheten som skyddas av grundlagen kan begränsas. Ett identitetskort bör

också innehålla ett medborgarcertifikat, då till exempel misstanke om brott inte kan anses vara ett hinder för användningen av e-tjänster.

För identitetskort som inte kan användas som resedokument kan det anses finnas fyra olika alternativ. Ett alternativ innebär att man skapar en helt ny typ av kort, ett chippförsett identitetskort som inte kan användas som resedokument. Eftersom en bedömning utifrån antalet passageranden visar att mycket få kort skulle utfärdas, kommer prestationsavgiften med anledning av produktionen av kort och nödvändiga ändringar av datasystemen att bli så hög att det sannolikt inte skulle finnas någon efterfrågan överhuvudtaget på det nya kortet. En fråga som har att göra med lösningen är hur stigmatiserande det är att ha en särskild typ av kort, när grunderna för att ett sådant kort utfärdas nästan enbart är ett misstänkt brott, åtalsprövning eller ett icke avtjänat utdömt straff.

Det andra alternativet är att ändra det nuvarande identitetskortet för minderårig som saknar chipp till ett nytt chippförsett identitetskort som inte kan användas som resedokument. I detta alternativ skulle kortets pris per enhet enligt bedömningen vara mer skäligt, men kostnaderna för datasystemet orsaka ett betydande tryck på en höjning, uppskattningsvis 10–50 euro per kort. Kortet skulle dock inte vara lika stigmatiserande som den helt nya typen av kort som beskrivs ovan, eftersom ett likadant kort utfärdas också utan vårdnadshavarnas samtycke för minderåriga sökande.

Det tredje alternativet är att förse det vanliga identitetskortet med en anteckning enligt vilket kortet inte kan användas som resedokument. Tekniskt sett medför det inte några problem att lägga till text, och därför skulle totalkostnaderna vara måttfulla. För alternativet gäller dock samma bedömning om stigmatisering. Det sista alternativet innebär att uppgiften om att kortet inte duger som resedokument läggs in bara i datasystemet. Enligt uppgifter från Polisstyrelsen har man i Tyskland löst problemet så att det för personer med förhinder utfärdas ett kort som ser ut som ett vanligt identitetskort, men uppgiften om att kortet inte ger personen rätt att resa införs i datasystemet. Det sista alternativet ses som det mest ändamålsenliga med beaktande av å ena sidan att kostnaderna är rimliga, å andra sidan att det framgår direkt av dokumentet att det inte duger som resedokument. Man kan då vid behov försöka förhindra den som visar upp dokumentet i en resesituation från att resa.

I fråga om de problem som observerats i samband med identitetskort för utlänningar och vid påvisande av utlänningars identitet har man i den arbetsgrupp för kommunikationskort som inrikesministeriet tillsatte 2011 och i arbetsgruppens fortsatta utredning gjort en heltäckande genomgång av många olika alternativ för att lösa den rådande problemsituationen. Som ett alternativ diskuterades möjligheten att i resedokument som utfärdas för utlänningar inte längre införa någon anteckning om obekräftad identitet. Detta skulle ha krävt en ändring av utlänningslagen, eftersom det i lagen förutsätts att anteckningen införs i angivna situationer. I arbetsgruppen och i diskussionerna som följde efter att rapporten hade publicerats ansågs det dock vara viktigt att man i resedokument som huvudsakligen är avsedda att användas utanför Finland håller kvar anteckningen bland annat för att informera andra stater om att kortinnehavarens identitet inte har bekräftats med tanke på resor och exempelvis ansökan om visum.

I vissa diskussioner har det också förts fram att det uppehållstillståndskort som ges till en person som bevis för att personen har uppehållstillstånd också skulle kunna användas som identitetskort. När uppehållstillståndskort infördes i Finland fattade man beslut om att kortet inte är en identitetshandling och inte heller ett resedokument, utan att det bara visar att personen har uppehållstillstånd i Finland. Det är inte ändamålsenligt att försöka utvidga uppehållstillståndskortets syfte, eftersom man i Finland redan har ett identitetskort för utlänningar som är ett allmänt känt och accepterat dokument som styrker identiteten. Användningen av uppehållstillståndskort också som ett dokument som styrker identiteten kan leda till oklarheter när det gäl-

ler dokumentets natur, eftersom ett uppehållstillståndskort ofta används vid resor över gränserna för att påvisa uppehållsrätten, medan ett identitetskort för utlänningar inte godkänns som resedokument. Det anses också höra till polisens kärnuppgifter att utfärda dokument som styrker identiteten. Eftersom Finland redan har ett system för identitetskort för utlänningar är det inte heller när det gäller identitetskort för utlänningar lämpligt eller ekonomiskt förnuftigt att skapa en helt ny typ av kort som kanske utfärdas av någon annan myndighet, såsom det gjordes i Sverige. Att införa nya kort eller utvidga syftet med befintliga kort kan bland annat orsaka osäkerhet bland aktörerna och det kan ta lång tid innan de vinner insteg.

Den nationella lagstiftningen förutsätter inte att finska medborgare alltid ska ha ett giltigt dokument som styrker deras identitet, dvs. pass eller identitetskort. Identitetskort eller något annat dokument som tillförlitligt styrker identiteten behövs i olika situationer. Också ett identitetskort med medborgarcertifikat kan behövas för e-tjänster, om personen inte har några bankkoder eller något mobilcertifikat. Om man vill att identitetskort används mer än idag som identitetshandling i stället för det allmänt använda körkortet, kan det vara ett alternativ att göra identitetskort obligatoriska. I förstudien kom det inte fram några sådana vägande skäl som skulle förutsätta obligatoriska identitetskort.

I regeringens proposition om införandet av elektronisk kommunikation i passförfarandet (RP 85/2014 rd) diskuterades en förlängning av giltighetstiden för pass. Det finns många orsaker till en giltighetstid på högst fem år och de har att göra med uppdateringen av chippets datasäkerhet, passets säkerhet, möjligheten att säkerställa att passinnehavarens ansikte kan identifieras och möjligheten att förhindra olika missbruk. Ju äldre foto det är fråga om desto mindre tillförlitlig är både den okulära och den maskinläsbara ansiktsgenkänningen. Betydelsen av att bilden är ny framhävs i det förenklade förfarandet för ansökan om pass, som innebär att den som ansöker om pass inte är närvarande och den bild som fogats till ansökan ska jämföras med den bild som registrerats i det tidigare systemet. Passchippets datasäkerhet uppdateras med några års mellanrum. Om passets giltighetstid förlängs till exempel till tio år, kan chippets datasäkerhet föråldras innan dess livscykel har nått sitt slut. Ju längre giltighetstiden är, desto långsammare ersätts de äldre passmodellerna med nya modeller med mer avancerad datasäkerhet. En giltighetstid på fem år motiveras också av att själva passet måste vara säkert. När passets giltighetstid är kortare, kan den datatekniska utvecklingen beaktas snabbare och bättre och nya tekniker och säkerhetsfaktorer införas. På så sätt kan eventuellt missbruk förebyggas och till exempel förfalskning av pass försvåras. Eftersom det inte har ansetts vara möjligt att återinföra tioårspass, har det genomförts andra utvecklingsåtgärder för att underlätta passprocessen, såsom direktleverans och förenklat ansökningsförfarande.

Av de skäl som anges ovan, i synnerhet de som avser dokumentets säkerhet, anses det inte vara möjligt att förlänga identitetskortets giltighetstid från nuvarande fem år. Dessutom är det viktigt att tänka på att ansiktetsbild i ett identitetskort är betydligt mindre än i ett pass, vilket ytterligare försvårar identifieringen. Den administrativa bördan skulle kunna minskas och tjänsterna göras smidigare genom att man, i stället för att förlänga giltighetstiden, införde elektronisk kommunikation också inom identitetskortsförfarandet på samma sätt som inom passförfarandet.

När det gäller uppgifter om sjukförsäkring har man utöver de ändringar som anges ovan också utrett möjligheten att uppgifterna fortfarande på sökandes begäran antecknas i identitetskortet och att också uppgifterna i EHIC-kortet antecknas i kortet. Av tekniska skäl är det dock inte möjligt, eftersom EHIC-kortet är mycket formbundet och alla uppgifter inte får plats i identitetskortet. Det är inte heller praktiskt att tillhandahålla många olika kortalternativ, om de leder till att man inte längre kan begära att få nationella uppgifter om sjukförsäkring antecknade i identitetskortet.

2.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om identitetskort. I lagen om identitetskort ska det föreskrivas om identitetskort som utfärdas för att styrka identiteten hos finska medborgare och utlänningar som vistas i Finland med stöd av uppehållstillstånd eller annan uppehållsrätt. Den nya lagen överensstämmer i hög grad med gällande lag om identitetskort, men det behöver göras materiella och tekniska ändringar i den.

Inom identitetskortsförfarandet kommer man att införa elektronisk kommunikation på samma sätt som inom passförfarandet. Det föreslås att ansökan om identitetskort ska kunna göras elektroniskt. I vissa fall ska för sökanden kunna utfärdas ett identitetskort på elektronisk väg utan att sökanden behöver besöka myndigheten. Om en sökande har beviljats pass eller identitetskort under de sex år som föregått ansökan om identitetskort och i samband med det personligen besökt myndigheten, kan för sökanden utfärdas identitetskort på elektronisk väg, förutsatt att vissa andra villkor uppfylls. Ansökan om identitetskort kan fortfarande göras vid ett personligt besök.

Enligt propositionen kan ett färdigt identitetskort skickas som så kallad direktleverans från korttillverkaren till sökanden. Sökanden ska inte längre behöva hämta ut det färdiga identitetskortet på polisstationen, utan kortet skickas till en privat serviceproducents verksamhetsställe, där sökanden kan hämta ut det. Det föreslås att det i lagen införs liknande bestämmelser som i passlagen om att en uppgift som anses som en offentlig förvaltningsuppgift och gäller kontroll av identitetskortets kvalitet och att kortets innehåll är korrekt samt leverans av kortet kan anförtros en privat serviceproducent.

Till lagen om identitetskort fogas bestämmelser om möjligheten att ansöka om identitetskort hos finska beskickningar utomlands och om beskickningarnas behörighet att utfärda och dra in identitetskort. Förfarandet överensstämmer i hög grad med det förfarande som tillämpas vid ansökan om pass. Vid beskickningarna är elektronisk kommunikation ännu inte möjlig, utan ansökan om identitetskort måste göras vid ett personligt besök vid beskickningen. De finska beskickningarna kommer inte heller att ha behörighet att utfärda identitetskort för utlänningar, temporära identitetskort eller identitetskort för minderårig som utfärdas utan vårdnadshavarnas samtycke.

Bestämmelserna om identitetskort för utlänningar ska preciseras. Enligt gällande lag krävs det att sökanden har hemkommun i Finland och att sökandens uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet. Dessutom föreslås det att det för utfärdandet av identitetskort för utlänningar ska krävas ett giltigt uppehållstillstånd, uppehållstillståndskort eller registrering av uppehållsrätten. Identitetskortets giltighetstid kommer också att knytas till giltighetstiden för uppehållstillstånd eller annan uppehållsrätt. Med den nya lagen skapas på detta sätt en fastare anknytning mellan identitetskort och uppehållsrätt.

I lagen om identitetskort ska det anges närmare än i gällande lag om hur sökanden ska identifieras och identiteten bekräftas vid ansökan om identitetskort. Om en utlänning vid ansökan om identitetskort för utlänningar inte kan visa upp ett dokument som bekräftar identiteten, kan den myndighet som tar emot ansökan identifiera sökanden och bekräfta hans eller hennes identitet genom att göra en jämförelse av fingeravtrycken med fingeravtrycken i sökandens uppehållstillståndskort. Dessutom bör personuppgifterna i befolkningsdatasystemet och utlänningsregistret överensstämma med de personuppgifter som sökanden uppger.

Bestämmelserna i lagen om identitetskort om indragning av kortet ska i tillämpliga delar samordnas med passlagen. Enligt förslaget ska det i lagen om identitetskort föreskrivas om när identitetskort som godkänns som resedokument i vissa fall förvägras eller dras in då personen

är misstänkt för brott eller har dömts till straff eller är värnpliktig. I passlagen ingår liknande bestämmelser om förvägrande och indragning av pass på grundval av misstanke om brott, fällande brottmålsdom och värnplikt. Personen kan då få ett tidsmässigt begränsat identitetskort eller ett identitetskort som inte kan användas som resedokument. Det är fråga om en ny typ av identitetskort som dock till sin layout i övrigt motsvarar ett vanligt identitetskort, med undantag för en anteckning på kortets baksida. I konkurslagen (120/2004) och i tvångsmedelslagen (806/2001) görs liknande ändringar så att det vid behov är möjligt att begränsa sökandens eller kortinnehavarens resor.

I lagen om identitetskort ska det inte längre föreskrivas om anteckning av uppgifter om sjukförsäkring på identitetskortet eller om andra omständigheter som har att göra med FPA. Identitetskort som har utfärdats innan lagen träder i kraft och på vilka antecknats uppgifter om sjukförsäkring, gäller dock fortfarande också efter lagändringen.

I lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003), nedan *polisens personuppgiftslag*, görs en ändring av teknisk natur med anledning av att behörigheten utvidgas till de finska beskickningarna utomlands. Också i medborgarskapslagen (359/2003) görs nödvändiga ändringar till följd av ändringarna i bestämmelserna om identitetskortets giltighetstid.

I bestämmelserna i befolkningsdatalagen om ansökan om medborgarcertifikat görs nödvändiga ändringar som gäller införande av elektronisk kommunikation och identitetskort för utlänningar.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen kräver inte tilläggsresurser, utan ändringarna kan genomföras inom ramen för budgeten och planen för de offentliga finanserna.

I synnerhet de föreslagna ändringarna som gäller direktleverans och elektronisk kommunikation beräknas ha konsekvenser för den prestationsavgift som tas ut för identitetskort. Prestationsavgiften kan dock uppskattas mer i detalj först när man närmar sig ändringarnas ikraftträdande eller först när ändringarna har införts. För polisens del fastställs prestationsavgiften enligt inrikesministeriets förordning om polisens avgiftsbelagda prestationer som utfärdas årligen. Enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska en statlig myndighets prestation motsvara den genomsnittliga totalkostnaden för prestationen. Prestationsavgiften för ett identitetskort som utfärdas av polisen räknas ut på basis av de personalkostnader som används för behandlingen av ärendet, kostnaderna för informationssystem och utveckling, upphandling och tryckning av identitetskort samt en andel av polisens omkostnader, såsom för lokaler. I prestationsavgiften ingår dessutom den avgift som tas ut för Befolkningsregistercentralens medborgarcertifikat. Avgiften är för närvarande 13,20 euro. De identitetskort som utfärdas av polisen kostar i nuläget 54 euro. Om ansökan görs elektroniskt, är avgiften 50 euro. Ett pass som söks elektroniskt kostar 44 euro och om det hämtas ut personligen är priset 48 euro. Prisdifferensen beror i huvudsak på antalet dokument som årligen utfärdas, skillnaderna när det gäller de certifikat som ingår i dokumenten, olikheterna i utförande och det faktum att dokumenten tillsvidare har olika tillverkare. För passens del har prisutvecklingen varit fallande i första hand på grund av de ändringar i förfarandena som genomförts under de senaste åren. För identitetskort för minderårig som utfärdas utan vårdnadshavarens samtycke tas det ut en prestationsavgift på 36 euro. Avgiften för en elektronisk ansökan är 32 euro. Prisskillnaden i relation till ett vanligt identitetskort förklaras med att det i ett identitetskort för minderårig inte ingår något medborgarcertifikat.

Priset på identitetskort kan förväntas sjunka i någon mån till följd av de föreslagna ändringarna och av att nästa avtal om tillverkning av pass och identitetskort ska konkurrensutsättas som en enda upphandling. Minskningen av det egna arbetet vid myndigheten verkar nedsättande på prestationsavgiften. När det förenklade förfarandet tillämpas kommer en del av de personer som ansöker om pass inte längre att besöka myndigheten personligen. Om man för pass och identitetskort inför ett så kallat gemensamt utfärdande kommer prestationsavgiften sannolikt att påverkas. Gemensamt utfärdande innebär att dokumenten kan utfärdas samtidigt, vilket avsevärt effektiviserar förfarandet. Storleken på prestationsavgiften påverkas också av antalet dokument som utfärdas, som kan öka till följd av de föreslagna ändringarna.

De konsekvenser som medför en höjning av priset hänger i sin tur samman med de nödvändiga ändringarna av datasystemen och med kostnaderna för utvecklingsarbetet. När det gäller nödvändiga ändringar av datasystemen beräknas ändringen av leveranssätt kosta cirka 750 000 euro och den elektroniska kommunikationen och det förenklade ansökningsförfarande cirka 560 000 euro, beroende på alternativ beräknas kostnaderna för införandet av en ny typ av identitetskort som inte kan användas som resedokument till cirka 100 000–500 000 och de ändringar som slopandet av uppgifter om sjukförsäkring medför till cirka 80 000. En del av ändringarna av datasystemen har man redan börjat genomföra inom ramen för projektet Lupa 2016. De kostnader som ändringarna orsakar överförs i efterhand på de prestationsavgifter som tas ut för identitetskort.

De föreslagna ändringarna av identitetskortsförfarandet när det gäller ansökan och utlämnande av kort och samtidigt också medborgarcertifikat kommer enligt uppgifter från Befolkningsregistercentralen inte att ändra på kostnaderna för produktionen av medborgarcertifikat. För Befolkningsregistercentralens del är det nästan enbart antalet utfärdade medborgarcertifikat som direkt påverkar kostnaderna och följaktligen prissättningen. I nuläget är det dock inte möjligt att exakt bedöma hur antalet identitetskort och medborgarcertifikat i korten kommer att utvecklas.

Jämförelsen av fingeravtryck i samband med ansökan om det föreslagna identitetskortet för utlänningar kräver ändringar i Migrationsverkets datasystem UMA. Det är för närvarande inte möjligt att närmare uppskatta kostnaderna för ändringsarbetet. Enligt en preliminär uppskattning kommer kostnaderna att uppgå till cirka 150 000 euro.

I nuläget går det inte att närmare uppskatta vilka konsekvenser propositionen kommer att ha för den avgift som de finska beskickningarna utomlands tar ut för behandlingen av ansökan om identitetskort. Enligt utrikesministeriets förordning om avgifter för utrikesförvaltningens prestationer (377/2014) tas 140 euro i expeditionsavgift för pass. Det krävs inte några nya investeringar i utrustning för att finska beskickningar utomlands ska kunna ta emot ansökningar om identitetskort. En utvidgning av behörigheten kräver dock vissa ändringar i identitetskorts- och passsystemet. För närvarande är det inte möjligt att sätta ett exakt pris på ändringsarbetet. Enligt en preliminär bedömning är det fråga om under 10 000 euro.

Vad gäller ändringarna av anteckningen av uppgifter om sjukförsäkring kan FPA uppnå betydande kostnadsbesparingar. På grund av ändringen är det inte längre nödvändigt att upprätthålla informationssystem i anknytning till identitetskort. Men först måste systemen rensas på de funktioner som anknyter till identitetskort.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Införandet av elektronisk kommunikation och direktleverans har konsekvenser för myndigheternas verksamhet och för behandlingen av ärenden. Vid förenklat ansökningsförfarandet ska det inte finnas några kundbesök överhuvudtaget, och då uteblir en del av de arbetsfaser som polisen nu utför. Om en del av uppgifterna utförs som bakgrundsarbete kommer planeringen av tidsanvändningen att bli smidigare. I situationer då en ansökan görs på elektronisk väg kan också den tid som krävs för skötseln av ärendet förväntas bli kortare och myndighetens arbete minska, eftersom ansökan redan finns sparad i datasystemet och sökanden har betalat behandlingsavgiften före kontakten med servicestället. Vid förenklat förfarande behandlas ansökan om identitetskort av personalen vid polisens tillståndsförvaltning på samma sätt som en ansökan som lämnas in personligen, men det fås större avseende än vanligt vid att identifiera sökanden och styrka identiteten, vilket orsakar något mer arbete än för närvarande.

Genom att utveckla förfarandet kan man minska kundbesöken på polisens serviceställen. Till följd av ändringarna i passförfarandet har antalet kundbesök per år redan minskat betydligt. Dessutom har också direktleveransen av andra tillstånd lett till en minskning av kundbesöken.

Vid bedömningen av de produktivetsbesparingar som uppnås med effektiviseringen av identitetskortsförfarandet kan man utnyttja erfarenheterna av de förnyelser som införts inom passförfarandet. Cirka 81 procent av alla pass som utfärdats av polisen har levererats genom direktleverans, som infördes för passärenden i april 2013. Eftersom avhämtning av identitetskort på polisinrättningen numera inte inbegriper avläsning av chipp, är den tidsbesparing per kort som direktleveransen medför något mindre än för passen. Om man utgår från att den tidsbesparing som direktleveranser ger är fyra minuter och använder samma procentandel för direktleverans av kort som av pass, uppnås enligt Polisstyrelsens bedömning en produktivetsbesparing på fyra till fem årsverken. För passens del var produktivetsnyttan cirka 30 årsverken på grund av en betydande ökning av utfärdade dokument. När det gäller pass har Polisstyrelsen uppskattat att det förenklade ansökningsförfarande gett en produktivetsbesparing på cirka tio årsverken för hela landets del och den övriga elektroniska kommunikationen en besparing på cirka tre årsverken med utgångspunkt i antalet användare i nuläget. De slutliga konsekvenserna och produktivetsnyttan kan uppskattas först när den nya verksamhetsmodellen är etablerad.

Det är mycket svårt att bedöma vilken produktivetsnytta som kommer att uppnås och hur ändringarna påverkar myndighetsarbetet och bidrar till en minskning av antalet kundbesök, eftersom detta är beroende av hur många identitetskort som utfärdas i fortsättningen. Det förenklade ansökningsförfarandet kommer sannolikt att öka antalet ansökningar om identitetskort. Identitetskortet har också blivit mera känt som resedokument, och i takt med att ansökan förenklas kan även antalet utfärdade kort öka snabbare än förut. När förfarandet som helhet blir effektivare kommer det sannolikt också att påverka priset, vilket ytterligare kan bidra till att kortvolymen ökar.

Antalet ansökningar påverkas förmodligen också av att man utöver ett förenklat ansökningsförfarande även kommer att införa ett system med så kallat gemensamt utfärdande av pass och identitetskort. I praktiken har man lagt märke till att en del av kunderna samtidigt ansöker om såväl pass som identitetskort. För närvarande har en sådan funktion inte implementerats i informationssystemet, utan tjänstemannen vid polisen utför samma åtgärder för båda typerna av tillstånd. Efter att det införts ett system med gemensamt utfärdande av dokumenten, underlättas förfarandet som blir effektivare ur myndighetens synvinkel. Tanken är att det också inom elektroniska kommunikationstjänster ska införas ett förfarande som gör det möjligt att samtidigt ansöka om båda dokumenten på ett även ur kundens synvinkel smidigt sätt.

Under de senaste åren har det utfärdats omkring 135 000 identitetskort och cirka 700 000 pass per år. Enligt uppgifter från informationssystemet för identitetskort och pass fanns det i augusti 2015 cirka 3,35 miljoner personer som hade beviljats pass och cirka 560 000 personer som beviljats identitetskort högst sex år tidigare. Antalet personer som hade beviljats pass eller identitetskort eller båda delarna uppgick samtidigt till cirka 3,64 miljoner, vilket således är det antal personer som i princip kommer att omfattas av det förenklade ansökningsförfarandet för identitetskort. Det är dock mycket svårt att på förhand bedöma hur många passinnehavare eller tidigare innehavare av identitetskort som slutligen kommer att ansöka om identitetskort.

Det är möjligt att de elektroniska tjänsterna och de priskonsekvenser som de leder till liksom effektiviseringen och det förenklade förfarandet i övrigt ökar antalet ansökningar om identitetskort i den grad att den besparing som effektiviseringen av förfarandet medför i det ena fallet, ändå går förlorad på grund av ökningen av antalet kort som ska utfärdas. Å andra sidan bör det noteras att polisförvaltningen eftersträvar en ökning av antalet identitetskort, i synnerhet med tanke på skyddet för individens identitet. Identitetskortet är ett tillförlitligt verktyg för att styrka en persons identitet, och om det blir vanligare i servicesituationer bidrar det exempelvis till att bekämpa identitetsstöld.

Inom polisens tillståndsförvaltning är uppgiften fortfarande att se till att kunderna har tillräckliga möjligheter att personligen uträtta sina ärenden vid polisens serviceställen för tillståndsärenden, eftersom alla sökande inte har möjlighet, kunskap eller intresse för att sköta sina ärenden elektroniskt. Personliga besök kommer också framöver att vara möjliga på polisens egna serviceställen. Samservicekontor eller andra eventuella gemensamma serviceställen kommer att komplettera polisens nätverk av serviceställen.

Antalet personer som ansöker om identitetskort för utlänningar kan förväntas öka i någon mån eller rentav i betydande utsträckning. I nuläget är det svårt att ge en mer noggrann uppskattning. Det har årligen utfärdats några tusen främlingspass eller resedokument för flyktingar med anteckning om obekräftad identitet. Antalet kommer förmodligen att växa, om det till följd av den senaste tiden ökning av antalet asylsökande utfärdas fler uppehållstillstånd och resedokument än tidigare. Av dessa personer liksom av dem som under tidigare år fått ett resedokument med anteckning om obekräftad identitet kommer utan tvivel en del att ansöka om identitetskort för utlänningar. Mottagandet av ansökan kommer att förändras något, eftersom myndigheten i vissa fall kommer att ta också fingeravtryck av sökanden och jämföra dem med fingeravtrycken i uppehållstillståndskortet. Personalen vid tillståndsförvaltningen har dock den kompetens som behövs för detta och ändringarna förväntas inte heller i övrigt ha någon större inverkan på arbetet vid myndigheten, även om arbetsmängden ökar i någon mån. En faktor som i viss utsträckning torde öka antalet ansökningar om identitetskort för utlänningar är också det att kortets giltighetstid knyts fastare till giltighetstiden för uppehållsrätten, eftersom en utlänning som har beviljats sitt första uppehållstillstånd för exempelvis ett år kommer att söka ett nytt identitetskort efter att ha fått fortsatt uppehållstillstånd.

Av de föreslagna ändringarna har man noterat att framför allt den elektroniska kommunikationen är en viktig ändring av rutinerna och verksamhetskulturen i myndighetsarbetet. De föreslagna ändringarna av identitetskortsförfarandet kräver intern utbildning av tillståndspersonalen och satsningar på att upprätthålla och höja kompetensen. Dessutom bör myndigheten se till att det utarbetas begripliga och tillräckliga anvisningar och uppdatera dem vid behov. Å andra sidan har man redan i stor utsträckning sett till att det ordnas utbildning och utarbetas anvisningar i samband med motsvarande ändringar av passförfarandet.

En utvidgning av behörigheten till finska beskickningar utomlands kommer att öka beskickningarnas serviceutbud. Ändringarna förväntas dock inte i någon högre grad öka arbetsmängden vid beskickningarna. Förfarandet när ansökningarna tas emot är i stor utsträckning det-

samma som vid mottagandet av passansökningar och även det informationssystem som används är detsamma som för pass. Behovet av att utbilda personalen är obetydligt och det kan tillgodoses inom ramen för den sedvanliga utbildningen och genom komplettering av nuvarande skriftliga anvisningar.

Det är svårt att förutse de föreslagna ändringarnas inverkan på antalet ansökningar hos beskickningarna. Det antas att intresset för identitetskort är störst i länder där det finns många stadigvarande bosatta finländare och i synnerhet i Europa, där kortet kan användas som rese-dokument. I andra länder kommer antalet ansökningar sannolikt att vara lågt. År 2013 utfärdade de finska beskickningarna cirka 19 000 pass. Flest pass utfärdades vid beskickningarna i Stockholm, London, Göteborg och Bern. Det skulle vara lämpligt att göra det möjligt att ansöka om identitetskort vid alla de verksamhetsställen i beskickningsnätet som också i fortsättningen kommer att tillhandahålla passtjänster enligt lagen och förordningen om konsulära tjänster.

I situationer som rör identitetskort för utlänningar kommer kravet på motsvarighet i fråga om personuppgifter i såväl utlänningsregistret som befolkningsdatasystemet att medföra merarbete för både magistraterna och Migrationsverket, då magistraten, när en person ber att magistraten kompletterar, korrigerar eller ändrar personens registeruppgifter i befolkningsdatasystemet, i de situationer som avses i befolkningsdatalagen är tvungen att begära utlåtande av Migrationsverket innan uppgiften införs i registret. Det är mycket svårt att förutse hur mycket arbetsmängden kommer att öka, eftersom Migrationsverket inte har samlat in uppgifter om hur många begäranden om ändringar eller korrigeringar som görs efter den första registreringen av uppgifter i befolkningsdatasystemet, till exempel i samband med ansökan om identitetskort för utlänningar.

För Befolkningsregistercentralens del kräver de föreslagna ändringarna utbildning liksom samarbete med de myndigheter som utfärdar identitetskort. I dagens läge får Befolkningsregistercentralen förfrågningar om certifikat av såväl medborgare som tillståndsförvaltningen. Eftersom identitetskort i fortsättningen kommer att lämnas ut från andra ställen än polisens verksamhetsställen, ökar det sannolikt antalet förfrågningar och gör att de får ett annat innehåll.

Identitetskortsförfarandet förenklas i någon mån, eftersom uppgifter om sjukförsäkring inte längre ska antecknas i identitetskorten. För identitetskorten kan polisen begära uppgifterna elektroniskt från FPA. Också FPA skickar svaren i huvudsak elektroniskt. Ändringen bidrar till att FPA-tjänstemännens arbete minskar i någon mån. Man bör dock beakta att FPA också framöver beslutar om kundens rätt till sjukförsäkring, så i det avseendet har förslaget ingen inverkan på förmånsarbetet.

3.3 Samhälleliga konsekvenser

Den nya lagen om identitetskort gör identitetskortsförfarandet betydligt smidigare samtidigt som servicen förbättras i överensstämmelse med regeringsprogrammet. Likadana reformer har införts i passförfarandet och de har fått positivt mottagande från allmänheten. Dessutom har servicen förbättrats utifrån erfarenheterna, polisens iakttagelser och feedbacken från allmänheten. Förfarandet för identitetskort blir betydligt mer flexibelt, eftersom identitetskort i vissa fall kommer att kunna ansökas helt och hållet på elektronisk väg och de sökande kan få korten direkt från tillverkan via serviceställen hos en privat serviceleverantör. Behovet av att personligen besöka myndigheten minskar avsevärt, och det får sannolikt fler människor att ansöka om både pass och identitetskort.

Den nya lagen om identitetskort ökar likabehandlingen samt effektiviserar integrationen i överensstämmelse med regeringsprogrammet. Tack vare ändringarna i bestämmelserna om

identitetskort för utlänningar blir det lättare för alla utlänningar med uppehållstillstånd och hemkommun att bevisa sin identitet i olika situationer. Därmed får de tillgång till exempelvis banktjänster, också nätbankstjänster, och andra tjänster där användaren måste kunna bevisa sin identitet. Ett identitetskort för utlänningar anses uppfylla de krav på kontroll av identitet som ingår i lagen om penningtvätt.

Ändringarna anses inte försämra möjligheterna att använda identitetskort för utlänningar eller göra förfarandet mindre tillförlitligt, eftersom det fortfarande är polisen som utfärdar identitetskorten och de sökandes identitet har utretts på flera olika sätt innan uppehållstillstånd och identitetskort för utlänning har utfärdats. Till följd av ändringarna kommer utlänningar att kontakta myndigheter och privata aktörer under en identitet, som ska vara den som uppehållstillståndet grundar sig på. Vid eventuellt missbruk vore det av största vikt att myndigheterna eller exempelvis bankerna i förekommande fall kan koppla åtgärderna till en viss person, även om det inte går att absolut säkert fastställa personens verkliga identitet. Ändringarna bedöms inte utgöra någon särskild risk med avseende på möjligheterna att förhindra penningtvätt eller brottsbekämpningen i övrigt. Sverige införde en liknande reform för ett antal år sedan och där har man inte sett några omständigheter som ger anledning att ifrågasätta systemet. Skatteverkets identitetskort är välkänt och en godkänd identitetshandling i Sverige.

I viss utsträckning kan det uppstå oklarheter om det i ett främlingspass eller resedokument för flyktingar i fortsättningen finns anteckningar om obekräftad identitet, men anteckningen inte finns på personens identitetskort. Däremot bör anteckningen fortfarande finnas kvar i resedokumentet, eftersom den vid gränspassage eller exempelvis ansökan om visum eller uppehållstillstånd i en annan stat signalerar för myndigheterna i den staten att Finland inte har kunnat fastställa personens identitet. Då kan myndigheterna i den andra staten försöka utreda identiteten med till buds stående medel. Ett identitetskort för utlänningar ska uteslutande vara avsett för nationella ändamål, till exempel för kontakter på myndigheter och hos privata aktörer. Genom det föreslagna förfarandet kan identiteten anses ha kontrollerats tillräckligt tillförlitligt för att identitetskort ska kunna utfärdas.

Riskerna med e-tjänster och direktleverans bedömdes redan när ändringarna i passförfarandet planerades och genomfördes. Än så länge har inga särskilda problem eller fall av missbruk uppdagats, utan tillförlitligheten och säkerheten i förfarandet har kunnat säkerställas bland annat genom anvisningar och utbildning till myndigheterna och de privata tjänsteleverantörerna samt med kontinuerlig uppföljning av eventuella störningar. Som ett led i det avtalade samarbetet går Polisstyrelsen igenom alla rapporterade undantagsfall och problemsituationer. Samtidigt kontrollerar den om anvisningarna bör ändras eller preciseras.

Enligt vissa bedömningar är risken för fusk vid elektronisk ansökan om pass eller identitetskort i första hand förknippad med att den sökande lämnar in ett felaktigt eller manipulerat fotografi. En annan risk som har nämnts är att någon under påtryckning lämnar ut sin inloggningsinformation, exempelvis bankkoder, till någon annan och att det därmed går att bifoga fel fotografi eller ett manipulerat fotografi. Sådana risker är inte bara kopplade till e-tjänster utan överlag till pass- och identitetskortsförfaranden, och de motarbetas bland annat genom att myndigheterna sätter sig in grundligt i frågorna. Inga risker av den här typen har dock uppdagats i passförfarandet.

Genom den nya lagen om identitetskort kan utlandsfinländare på Finlands beskickningar förutom pass också få en mer användbar handling för att bevisa sin identitet och för att resa i Europa. Dessutom ska kortet med medborgarcertifikat kunna användas för stark autentisering i ett flertal finländska tjänster. För utlandsfinländare är servicenivån inte riktigt lika hög som för sökande i Finland eftersom det inte kommer att gå att ansöka elektroniskt om identitetskort på Finlands beskickningar i utlandet. Åtminstone till en början gäller direktleverans bara Finland,

inte utlandet. Finländare i utlandet ska kunna ansöka om identitetskort enligt ett förenklat förfarande hos polisen, förutsatt att de kan identifiera sig genom ett identifieringsverktyg för stark autentisering och lämna in ett fotografi elektroniskt. Då kan identitetskortet bara levereras till en adress i Finland, där exempelvis någon släkting kan ta ut det med fullmakt.

Vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om konsulära tjänster och till vissa lagar som har samband med den (RP 12/2014 rd) underströk riksdagens utrikesutskott i sitt betänkande (UtUB 12/2014 rd) vikten av att införa e-tjänster och betonade att framför allt systemen för uppehållstillstånd och passärenden bör förbättras aktivt och bli heltäckande. Det krävs åtgärder för att göra utrikesförvaltningens och polisens informationssystem kompatibla, ansåg utskottet. Enligt uppgifter från utrikesministeriet finns det i dagsläget inte beredskap för att införa e-tjänster på beskickningarna. Ministeriet kan utreda möjligheterna att senare införa e-tjänster och direktleverans.

Också brottsbekämpningen påverkas av bestämmelserna. Vid brottsmisstanke och straff som inte avtjänats kommer man att kunna begränsa resande i Europa bättre än med den gällande lagstiftningen. Därmed kan exempelvis förundersökningar, rättegångar och verkställighet av straff säkerställas.

Identitetskort som utfärdas efter att lagen har trätt i kraft ska inte kunna användas som FPA-kort. Ändringen påverkar inte FPA-egenskapen på tidigare utfärdade kort, utan korten kommer fortfarande att kunna användas för det ändamålet. Ändringen bedöms inte ha några större konsekvenser sett ur allmänhetens synvinkel eftersom behovet av FPA-kort har minskat avsevärt bland annat för att apoteken har tillgång till FPA:s tjänst för direktersättningsuppgifter.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts på inrikesministeriets polisavdelning i samråd med Polisstyrelsen. Inrikesministeriet tillsatte en arbetsgrupp med företrädare för polisavdelningen och Polisstyrelsen den 16 oktober 2014 och gruppens förstudie har utnyttjats i beredningen. Ingen slutrapport har publicerats om förstudien. Gruppen hörde en rad experter under arbetets gång.

Beträffande ändringarna i bestämmelserna om identitetskort för utlänningar har också slutrapporten från inrikesministeriets arbetsgrupp för ett kommunikationskort utnyttjats. I arbetsgruppen var dels inrikesförvaltningen, dels Finansinspektionen och Finansbranschens Centralförbund företrädare. Yttrandena om slutrapporten innehöll delvis positiva omdömen, delvis kritiska och direkt avståndstagande omdömen. Efter att slutrapporten publicerades har ministeriet utrett frågan tillsammans med Polisstyrelsen och Migrationsverket. Därutöver har ett flertal myndigheter och andra hörts, bland annat diskrimineringsombudsmannen, Finansinspektionen och Finansbranschens Centralförbund.

Under arbetet med förstudien hördes experter från finansministeriet, kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket och Befolkningsregistercentralen om e-tjänster och medborgarcertifikat. Vidare hördes företrädare för utrikesministeriet i frågor som gällde ändrad behörighet för Finlands beskickningar i utlandet. Dessutom begärdes yttrande av dataombudsmannens byrå om de planerade lagändringarna.

I ett brev den 10 februari 2014 föreslog FPA att bestämmelserna om att sjukförsäkringsuppgifter ska lagras och antecknas på identitetskortet stryks i lagen om identitetskort. På den punkten har propositionen beretts av experter från FPA och social- och hälsovårdsministeriet.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttranden om förslaget till proposition (SM056:00/2015) begärdes av statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriets migrationsavdelning och gränsbevakningsavdelning, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, riksdagens justitieombudsmans kansli, justitiekanslersämbetet, dataombudsmannen, diskrimineringsombudsmannen, Finansinspektionen, FPA, Migrationsverket, Polisstyrelsen, Kommunikationsverket, Befolkningsregistercentralen, Delegationen för etniska relationer, Finansbranschens Centralförbund rf, Flyktingrådgivningen rf, Finlands Flyktinghjälp rf, Finlands Polisorganisationers Förbund rf samt utlandsfinländarparlamentet och Finland-Samfundet. Utkastet var på remiss från den 21 oktober 2015 till den 4 december 2015. Det fanns också till påseende på inrikesministeriets webbplats.

Det kom in 25 yttranden. Undervisnings- och kulturministeriet, justitiekanslersämbetet och dataombudsmannens byrå lämnade inget yttrande. Utöver de som fick en begäran om yttrande lämnade också Finlands somaliska förbund rf ett yttrande. En sammanfattning av remissyttrandena har publicerats i statsrådets projektregister och på inrikesministeriets webbplats.

De flesta som yttrade sig ställde sig bakom förslaget till proposition och var företrädesvis mycket positivt inställda till de föreslagna lagändringarna. I vissa fall föreslogs en del materiella eller tekniska ändringar. I några yttranden anfördes dock mycket stark kritik mot utkastet och beredningen av propositionen. Lagförslagen och motiven har ändrats på en del punkter på grundval av yttrandena.

Direktleverans och e-tjänster välkomnas i yttrandena. I sitt yttrande framhöll riksdagens biträdande justitieombudsman att e-tjänster och direktleverans på samma sätt som vid passförfarande inte är förknippade med några juridiska eller funktionella problem. Finansministeriet, kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket och Befolkningsregistercentralen lyfte fram eIDAS-förordningen och kraven i den. Hur identitetskortsförfarandet förlöper och vilka detaljer det innefattar spelar en roll för på vilken säkerhetsnivå enligt eIDAS-förordningen medborgarcertifikatet på identitetskortet anses ligga. Efter att utkastet var ute på remiss har förslaget beretts tillsammans med dessa aktörer. Dessutom framhöll Befolkningsregistercentralen att kraven i fråga om medborgarcertifikatet bör ingå i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster oberoende av vilken teknisk plattform certifikatet finns på. Identitetskort och medborgarcertifikat ansöks på samma gång och detaljerade bestämmelser om förfarandet finns i lagen om identitetskort. Följaktligen är det inte ändamålsenligt att ta in likadana bestämmelser i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster. Utlandsfinländarparlamentet ansåg att finländare bosatta i utlandet bör ha tillgång till likadana e-tjänster som personer bosatta i Finland. Förslaget har dock inte ändrats på den punkten eftersom det är en fråga som ingår i utrikesförvaltningens behörighet och utrikesministeriet har uppgett att e-tjänster i dagsläget inte kan införas. För att införa e-tjänster på beskickningarna krävs det bland annat ny datautrustning, utveckling av programvaran, köp av licenser och större personalresurser.

Beträffande identitetskort för minderåriga underströk riksdagens biträdande justitieombudsman att terminologin kring identitetskort är svårbegriplig. Social- och hälsovårdsministeriet och FPA ansåg att också minderåriga bör kunna få medborgarcertifikat och elektronisk identifiering utan samtycke från vårdnadshavaren. Finansministeriet förordade att en lösning i överensstämmelse med den gällande lagen, det vill säga identitetskort utan medborgarcertifikat för minderåriga. Propositionen har inte ändrats på den punkten. Behovet av och efterfrågan på medborgarcertifikat är sannolikt ganska små i dessa fall. Om medborgarcertifikat också läggs till på identitetskort för minderåriga, kommer priset att stiga betydligt, och det i sin tur kan på-

verka efterfrågan. Riksdagens biträdande justitieombudsman och Finlands Flyktinghjälp rf påpekade dessutom att förslaget har brister i bestämmelserna om samtycke av vårdnadshavaren när det gäller ensamkommande minderåriga asylsökande med uppehållstillstånd. Propositionen har kompletterats med en bestämmelse om samtycke i dessa fall.

Identitetskort för utlänningar får brett stöd i yttrandena. Inrikesministeriets migrationsavdelning, arbets- och näringsministeriet, diskrimineringsombudsmannen, Finansbranschens Centralförbund och Finlands Flyktinghjälp rf befarade emellertid att identitetskort för utlänningar inte kan beviljas personer med tillfälligt uppehållstillstånd. Enligt diskrimineringsombudsmannen medverkar detta inte till effektivare integrering av dessa personer, som trots tillfälligt uppehållstillstånd ofta stannar kvar i Finland. Propositionen har ändrats till följd av yttrandena och den föreskriver att identitetskort för utlänningar också kan beviljas personer med tillfälligt uppehållstillstånd, om de har hemkommun och i övrigt uppfyller villkoren för att få identitetskort för utlänningar.

Polisstyrelsen framhöll att det finns risk för att identitetskortet är mindre användbart och får sämre status om villkoren för att utfärda kortet ändras som det föreslås i propositionen. Det är dock viktigt att problemet med utlänningars kontakter med myndigheter och andra blir löst på ett hållbart sätt. Befolkningsregistercentralen föreslog att uttrycket identitetskort för utlänningar som vistas i Finland ersätts med uttrycket identitetskort för utlänningar med fortlöpande eller permanent uppehållstillstånd i Finland. Terminologin har inte ändrats eftersom identitetskort också kan utfärdas för personer med tillfälligt uppehållstillstånd, EU-medborgare med registrerad uppehållsrätt och nordiska medborgare, som det finns särskilda registreringsförfaranden för. Vidare kan identitetskort utfärdas för familjemedlemmar till EU-medborgare, som fått uppehållskort samt för utlänningar med EU-uppehållstillstånd för tredje-landsmedborgare med långvarig vistelse.

Beträffande identitetskort som inte är giltigt som resedokument framhöll försvarsministeriet att utkastet på behörigt sätt tar hänsyn till behoven vid värnplikt. Justitieministeriet framhöll att ändringen i tvångsmedelslagen är motiverad av straffprocessuella skäl och ministeriet hade ingenting att invända mot ändringen i konkurslagen. Social- och hälsovårdsministeriet understök att inskränkningar i rätten att resa bör genomföras på något annat sätt än genom att frånta personen identitetskortet. Beträffande bestämmelserna om myndighetens rätt att beslagta identitetskort framhöll Finansbranschens Centralförbund att också andra än myndigheter kunde ges rätt att tillfälligt beslagta identitetskort vid missbruk. Propositionen har inte ändrats med anledning av yttrandet eftersom ett identitetskort för användning i Finland kan utfärdas om ansökan om ett resedokument som är godkänt som identitetskort avslås. Det måste vara en myndighet som har befogenhet att beslagta identitetskort.

Utrikesministeriet välkomnade utvidgad behörighet för beskickningarna, men ministeriet kan fatta slutligt beslut om att eventuellt börja utfärda identitetskort först när projektet för att se över metoder och modeller för utrikesrepresentationen är klart. Efter att ministeriet lämnade sitt yttrande har det blivit klart att behörigheten kan utsträckas till beskickningarna från och med 2017. Befolkningsregistercentralen ansåg det acceptabelt att beskickningarna får större befogenheter. Det är dock viktigt att kraven visavi registrering av medborgarcertifikat beaktas, påpekade centralen. Därtill bör den breddade behörigheten beaktas i samserviceavtalet mellan myndigheterna. Utlandsfinländarparlamentet och Finland-Samfundet ställer sig bakom reformen.

Vad gäller den konstitutionella aspekten framhöll riksdagens biträdande justitieombudsman att utkastet i relativt liten omfattning går in på rättsfall och juridisk litteratur. Dessutom hade det varit nödvändigt att studera EU:s lagstiftningsprojekt kring datasekretess. Med avseende på fullgod datasäkerhet hade man kunnat gå närmare in på den kritiska första fasen när kortet ut-

färdas, hur personen identifierar sig och överlag behovet av ett fysiskt identitetskort. Under projektets gång har det inte kommit fram några omständigheter som talar mot behovet av ett fysiskt identitetskort. Identifieringsförfarandet för identitetskort med medborgarcertifikat har setts över i samarbete med finansministeriet, kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket och Befolkningsregistercentralen sedan utkastet var ute på remiss. Justitieministeriet ansåg att det inte behövs någon omprövning av lagstiftningsordningen när det gäller de delar som motsvarar bestämmelserna i passlagen. Ministeriet påpekade dock att motiven till lagstiftningsordningen delvis är felaktiga beträffande 124 § i grundlagen. Motiven har preciserats med anledning av yttrandet.

5 Samband med andra propositioner

För närvarande bereder kommunikationsministeriet ett förslag till ändring av autentiseringslagen och vissa lagar som har samband med den. I lagförslag 3 ändras 61, 66 och 68 § i befolkningsdatalagen. Förslaget från kommunikationsministeriet innehåller eventuellt ändringar i samma paragrafer. Avsikten är att den propositionen överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2016. Dessutom hänvisas det i 11 § i lagförslag 1 till autentiseringslagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om identitetskort

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Identitetskort.* Av den föreslagna 1 § framgår lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. utfärdas under de förutsättningar som anges i lagen identitetskort för finska medborgare och utlänningar som vistas i Finland för styrkande av identiteten. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen om identitetskort. Utgångspunkten är således att identitetskortet är en handling som styrker identiteten, dvs. en identitetshandling. I 2 och 3 § föreskrivs det om identitetskortets övriga användningsändamål.

De bestämmelser som för närvarande finns i 1 § och som gäller förutsättningarna för utfärdande av ett identitetskort för utlänningar, som hänför sig till sökandens identitet, antecknande av sökanden i befolkningsdatasystemet och sökandens hemkommun, föreslås i lagens 11 och 14 §. Bestämmelserna om identitetskortet för utlänningar föreslås bli ändrade så att det för utfärdandet av ett sådant identitetskort utöver det ovannämnda ska krävas att sökanden har ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort i Finland, eller att sökandens uppehållsrätt är registrerad.

För tydlighetens skull föreslås i 2 mom. en bestämmelse om att bestämmelserna i lagen om identitetskort i princip också ska tillämpas på identitetskort för utlänningar, identitetskort som utan vårdnadshavarnas samtycke utfärdas för en minderårig och temporära identitetskort, om inte något annat bestäms särskilt. Dessa identitetskort och förfarandena för ansökan och utfärdande av dem är förenade med vissa särdrag, och därför krävs det till vissa delar särskilda bestämmelser om dem.

2 §. *Identitetskort som resedokument.* Identitetskort som utfärdas för finska medborgare kan i vissa situationer även användas som resedokument. I lagen föreslås en hänvisningsbestämmelse till de bestämmelser om användningen av identitetskort som resedokument som utfärdats med stöd av passlagen. Av lagen om identitetskort framgår det därmed tydligare än hittills för vilka ändamål identitetskort kan användas. Enligt förslaget ska identitetskort som utfärdas för finska medborgare i regel i enlighet med statsrådets förordning om styrkande av rätten att resa i vissa fall (660/2013) kunna användas som resedokument i stället för pass. I förordningen förtecknas de länder i Europeiska unionen och utvalda andra länder i Europa till vilka finska medborgare kan resa med identitetskort som resedokument. Som resedokument ska emellertid inte godkännas ett temporärt identitetskort eller ett identitetskort för minderårig. I 17 § 3 mom. föreslås dessutom bestämmelser om ett identitetskort som kan utfärdas i vissa situationer och som inte är giltigt som resedokument.

I paragrafen föreslås bestämmelser om användning av identitetskort som utfärdas för finska medborgare som resedokument. Som resedokument godkänns därmed enligt förslaget inte ett identitetskort för utlänningar. Detta motsvarar gällande lagstiftning och praxis. På ett identitetskort för utlänningar antecknas nämligen inte nationaliteten, vilket är ett villkor för att en handling ska kunna användas som resedokument. Ett identitetskort som utfärdats för en utlänning erkänns inte heller för närvarande generellt sett som en handling som berättigar till gränspassage, utan tredjelandsmedborgare behöver i regel pass för att kunna resa. För utlänningar som vistas i Finland kan på de villkor som anges i utlänningslagen som resedokument utfärdas ett resedokument för flyktning eller främlingspass. Användningsändamålet för identitetskortet för utlänningar behöver således inte ändras heller av denna anledning.

3 §. Medborgarcertifikat. Av paragrafen framgår identitetskortets tredje användningsändamål, dvs. användning vid elektronisk kommunikation. I identitetskortet ska i regel ingå ett medborgarcertifikat som avses i 61 § 3 mom. i befolkningsdatalagen, som kan användas vid elektronisk kommunikation för verifiering av identiteten, elektroniska signaturer och kryptering av handlingar och meddelanden. Enligt förslaget ska ett medborgarcertifikat inte ingå i ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort. Vid ansökan om ett medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort ska enligt den bestämmelse som föreslås i befolkningsdatalagen iakttas det förfarande som föreskrivs i lagen om identitetskort. Ansökan om medborgarcertifikat lämnas samtidigt med ansökan om identitetskort på en och samma ansökan.

4 §. Identitetskortets innehåll. I paragrafen föreslås bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas på identitetskortet. Motsvarande bestämmelser finns också i den gällande lagens 2 §. På kortet ska som personuppgifter antecknas kortinnehavarens efternamn, förnamn, kön och personbeteckning och i fråga om finska medborgare uppgift om nationalitet. Dessutom ska av kortet framgå dagen för utfärdandet av kortet och sista giltighetsdag, den myndighet som utfärdat kortet och kortets nummer. På identitetskortet ska dessutom finnas kortinnehavarens fotografi och namnteckning.

På identitetskort som är försedda med medborgarcertifikat antecknas enligt 2 mom. även uppgift om den som utfärdat certifikatet, som i detta fall är Befolkningsregistercentralen.

På ett identitetskort som utan vårdnadshavarnas samtycke utfärdas för en minderårig och på ett identitetskort som utfärdas för en utlänning antecknas enligt förslaget dessutom uppgift om att kortet inte kan användas som resedokument. Detta motsvarar bestämmelsen i den gällande lagens 2 § samt gällande praxis. Anteckningen är på engelska och görs på baksidan av kortet. Enligt den nya bestämmelsen ska en sådan anteckning också göras på ett identitetskort som avses i 17 § 3 mom. som inte kan användas som resedokument och på ett temporärt identitetskort.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning motsvarande bemyndigandet i passlagens 5 § 2 mom. enligt vilket närmare bestämmelser om namnteckning får utfärdas genom förordning av statsrådet. I statsrådets förordning om pass (373/2013), nedan *passförordningen*, föreskrivs det om namnteckning i särskilda fall, exempelvis om sökanden inte är skrivkundig eller saknar förmåga att ge ett namnteckningsprov. I det fallet dras ett streck i passet för att ersätta namnteckningen.

5 §. Innehållet i den tekniska delen. Identitetskortet har i regel en teknisk del som behövs vid elektronisk kommunikation, dvs. ett chipp. I chippet lagras uppgifterna om medborgarcertifikatet, de uppgifter för identifiering av kortinnehavaren som behövs vid elektronisk kommunikation samt nödvändiga tekniska uppgifter. Bestämmelser om certifikatets datainnehåll finns i fråga om identifieringsverktyg i autentiseringslagen och i fråga om certifikat för elektroniska signaturer i eIDAS-förordningen. Med identifieringsuppgifter avses främst den PIN-kod som hänför sig till medborgarcertifikatet genom vilken kortinnehavaren identifierar sig som innehavaren. Nödvändiga tekniska uppgifter i anslutning till användningen av medborgarcertifikat är exempelvis krypteringsnycklar, verktyg för verifiering, kryptering och elektroniska signaturer samt identifieringsuppgifter i samband med användningen av olika nycklar. Kraven på nödvändiga tekniska uppgifter härrör från den reglering som gäller leverantörer av identifieringsverktyg och utfärdare av kvalificerade certifikat, exempelvis eIDAS-förordningen, och från den tekniska dokumentation som kompletterar regleringen.

I den tekniska delen kan enligt förslaget också de uppgifter lagras som avses i 4 § 1 mom., såsom exempelvis kortinnehavarens personuppgifter och ansiktsbild.

I identitetskortets tekniska del ska på kortinnehavarens begäran kunna lagras tekniska tillämpningar eller uppgifter. Bestämmelsen motsvarar 3 § 3 mom. i den gällande lagen. Tillämpningarna kan gälla exempelvis tjänster som kommunen eller staden tillhandahåller, e-handel eller bankverksamhet, eller de kan vara uppgifter som kortinnehavaren själv har registrerat. Avsikten är att kortinnehavaren själv ska få besluta vilka uppgifter som lagras i det lediga utrymmet i den tekniska delen. Tjänsteleverantören ansvarar för att de tekniska tillämpningar som kortinnehavaren samtyckt till att lagras i det elektroniska identitetskortets tekniska del lagras på kortet. Kortinnehavaren ansvarar själv för lagrandet av sina egna uppgifter i det lediga utrymmet. För närvarande har denna möjlighet inte utnyttjats i någon större omfattning, men det är nödvändigt att öppna för den i lagstiftningen.

Enligt 3 mom. har varken ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort en teknisk del eller ett medborgarcertifikat. Dessa kort ska alltså inte kunna användas vid elektronisk kommunikation. Bestämmelsen motsvarar 3 § 5 mom. i den gällande lagen.

6 §. Identitetskort för anställda vid myndigheter. I propositionen föreslås i överensstämmelse med den gällande lagens 4 § att det på en statlig eller kommunal myndighets begäran i den tekniska delen på ett identitetskort som utfärdas för en anställd vid myndigheten kan lagras information som behövs för skötseln av den anställdes uppgifter. Avsikten är man med hjälp av identitetskortet ska kunna verifiera den anställdes ställning. Dessutom ska den anställda vid behov kunna elektroniskt signera och kryptera de meddelanden och handlingar som han eller hon skickar. De uppgifter som behövs ska också kunna lagras på ett identitetskort som personen har skaffat tidigare. Myndigheten ska ansvara för att de uppgifter som den lämnar är korrekta och aktuella.

7 §. Skydd av uppgifterna i den tekniska delen. I överensstämmelse med 3 § 4 mom. i den gällande lagen föreslås bestämmelser om skyldighet att vid lagring av tillämpningar och uppgifter i den tekniska delen se till att endast de som har rätt att använda tillämpningarna och uppgifterna kan använda dem. I identitetskortets tekniska del kan olika tillämpningar lagras så att de bildar separata helheter där man tekniskt kan specificera vilka uppgifter de som avläser kortet har åtkomst till.

Bestämmelser om informationssäkerhet i fråga om den tekniska delen behöver inte utfärdas i lagen om identitetskort. Till skillnad från pass lagras i den tekniska delen på identitetskort inga fingeravtryck. Befolkningsregistercentralen ska ansvara för informationssäkerheten när det gäller det medborgarcertifikat som ingår i den tekniska delen. Bestämmelser om informationssäkerhet finns i fråga om identifieringssystemet i autentiseringslagen eller eIDAS-förordningen och i fråga om certifikat för elektroniska signaturer i eIDAS-förordningen. I eIDAS-förordningen föreskrivs det dessutom om informationssäkerhet och krav på certifiering i fråga om chipp.

8 §. Riktigheten av uppgifterna i ett identitetskort och kontroll av uppgifterna. Det rör sig om delvis nya bestämmelser i lagen om identitetskort. Motsvarande bestämmelser finns i passlagens 10 §. Enligt det föreslagna 1 mom. svarar den myndighet som utfärdar identitetskortet för att uppgifterna i kortet stämmer överens med ansökan. Det föreslagna nya leveransförfarandet innebär att myndigheten inte längre ska lämna ut identitetskort utan tillverkaren ska leverera korten direkt till sökande i Finland. Myndigheten ska alltså inte längre kontrollera identitetskortets kvalitet och innehåll innan kortet överlämnas, men den ska däremot fortfarande ansvara för att uppgifterna överensstämmer med ansökan. Dessutom ska uppgifterna om sökanden i den tekniska delen på identitetskortet stämma överens med motsvarande visuellt synliga uppgifter på identitetskortet.

I 2 mom. föreslås i överensstämmelse med den gällande 13 § att Befolkningsregistercentralen endast ska svar för de uppgifter i ett identitetskort som den har lagrat på kortet, dvs. för riktigheten hos de uppgifter som anknyter till medborgarcertifikatet.

I den tekniska delen tas inte in andra personuppgifter än de som är visuellt synliga på kortet. I lagen om identitetskort föreslås emellertid bestämmelser om att den person för vilken identitetskortet har utfärdats trots bestämmelserna om informationsskydd har rätt att hos myndigheter kontrollera personuppgifterna i identitetskortets tekniska del och vid behov begära att uppgifter rättas eller stryks. I EU:s passförordning finns en motsvarande bestämmelse, som det hänvisas till i passlagens 5 a §. Här bör det emellertid beaktas att innehållet i den tekniska delen inte kan ändras till den del som gäller medborgarcertifikatet, och att i den tekniska delen inte under den tid som medborgarcertifikatet gäller kan strykas sådana uppgifter som utgjort villkor för utfärdandet av certifikatet och som krävs för elektronisk kommunikation. Om uppgifter som hänför sig till medborgarcertifikatet behöver ändras eller strykas innebär detta i praktiken att certifikatet spärras och att personen i fråga ska ansöka om ett nytt certifikat med rätt innehåll.

2 kap. **Ansökan om och utfärdanden av identitetskort**

9 §. *Ansökan om identitetskort.* Enligt 1 mom. ska ansökan om identitetskort göras hos polisen. Ansökan kan enligt förslaget anhängiggöras personligen vid polisinskrivningens verksamhetsställe eller elektroniskt via polisens e-tjänst. Eftersom polisen har en gemensam e-tjänst söks identitetskort inte hos någon viss polisinskrivning. Bestämmelserna om anhängiggörande på elektronisk väg är nya i lagen om identitetskort. De motsvarar bestämmelserna i passlagens 6 §. Användningen av e-tjänster förutsätter stark autentisering i enlighet med 11 §.

Enligt bestämmelsen i 1 mom. ska en sökande som anhängiggör ansökan på elektronisk väg i regel personligen besöka myndigheten för att komplettera ansökan, om det inte rör sig om en i 10 § avsedd situation där identitetskort kan utfärdas helt och hållet elektroniskt utan att sökanden personligen infinnet sig hos myndigheten. När ansökan har anhängiggjorts i e-tjänsten informeras sökanden via tjänsten om huruvida han eller hon omfattas av det förenklade ansökningsförfarandet. För att ansökan ska kunna anhängiggöras elektroniskt krävs det att sökanden lämnar ett fotografi i elektronisk form, ifall det inte redan finns ett högst sex månader gammalt fotografi av sökanden i polisens informationssystem för förvaltningsärenden. Om sökanden lämnar in ansökan personligen kan han eller hon oberoende av sin hemort göra detta vid vilket som helst av polisens verksamhetsställen där man behandlar ansökningar om identitetskort. Om sökanden gör ansökan genom att personligen besöka ett av polisens verksamhetsställen behöver han eller hon enligt förslaget inte besöka myndigheten på nytt, utom i det fall att ett nytt besök behövs för att utreda ärendet.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan en finsk medborgare som vistas utomlands ansöka om identitetskort hos en finsk ambassad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller någon annan finsk beskickning som utfärdar pass och där det finns en anställd finsk medborgare som utrikesministeriet har bemyndigat att utfärda identitetskort. En sådan annan finsk beskickning som kan bemyndigas att utfärda identitetskort är exempelvis ett honorärkonsulat. I lagen om identitetskort ska för dem användas benämningen finsk beskickning.

Enligt den gällande lagen kan endast polisinskrivningar ta emot ansökningar om identitetskort och utfärda identitetskort. I propositionen rör det sig om en utvidgning av beskickningarnas behörighet, som är ändamålsenlig bl.a. med hänsyn till att man också kan ansöka om pass hos en beskickning och att ett identitetskort kan vara ett behövligt dokument också för den som vistas utomlands, i synnerhet på grund av det medborgarcertifikat som ingår i kortet. Alla finska beskickningar kommer emellertid sannolikt inte att ta emot ansökningar om identitets-

kort, eftersom vissa beskickningars uppgifter har centraliserats eller planeras bli centraliserade åtminstone inom Schengenområdet. Det är ändamålsenligt att utfärdandet av identitetskort inleds vid de verksamhetsställen där man också framöver kommer att tillhandahålla passtjänster. I 36 § föreslås på samma sätt som i passlagen bestämmelser om tillhandahållandet av dessa tjänster, som kallas konsulära tjänster.

Den som ansöker om identitetskort hos en finsk beskickning ska enligt förslaget personligen lämna in ansökan hos beskickningen. Av tekniska och ekonomiska skäl kommer det i den inledande fasen inte att gå att anhängiggöra ansökningar på elektronisk väg i de situationer som faller inom finska beskickningars behörighet i utlandet. Regleringen motsvarar 6 § 2 mom. i passlagen.

Alla typer av identitetskort kommer inte att kunna sökas hos finska beskickningar. Bestämmelsen om behörigheten för beskickningar i utlandet gäller enligt förslaget endast mottagande av ansökningar om identitetskort av finska medborgare. Eftersom identitetskortet för utlänningar inte är giltigt som resedokument skulle behovet av sådana kort utomlands vara minimalt eller närmast obefintligt. En annan omständighet som talar för en begränsning av beskickningarnas behörighet till denna del är att identitetskortet för utlänningar är avsett för utlänningar som vistas i Finland med stöd av ett uppehållstillstånd eller någon annan uppehållsrätt, för skötsel av ärenden i Finland. Beskickningarnas behörighet ska vara begränsad också i fråga om vissa typer av identitetskort som utfärdas för finska medborgare. Enligt det föreslagna 2 mom. ska varken ett identitetskort för minderårig och ett temporärt identitetskort kunna sökas hos en beskickning. Eftersom ingetdera kortet godkänns som resedokument skulle det finnas endast ringa behov av sådana kort i utlandet. Om en finsk medborgare förlorar sitt pass eller sitt identitetskort utomlands kan man vid behov överväga att utfärda ett nödpass. Nödpass är ett tillfälligt pass som i exceptionella fall utfärdas som en provisorisk resehandling för en resa för den faktiska restiden och den faktiska resrutten.

Den som ansöker om identitetskort hos polisen eller hos en finsk beskickning i utlandet ansöker samtidigt om medborgarcertifikat, eftersom medborgarcertifikat automatiskt ingår i samtliga identitetskort med undantag för identitetskort för minderårig och temporärt identitetskort. Också för närvarande används en och samma ansökan för att ansöka om identitetskort och medborgarcertifikat. Utvidgningen av beskickningarnas behörighet innebär i fortsättningen att beskickningarna också kommer att agera för Befolkningsregistercentralens räkning i fråga om de uppgifter som avser registrering av medborgarcertifikat. Den som agerar för Befolkningsregistercentralens räkning bör beakta den lagstiftning som gäller skötseln av uppgifterna och de krav som Befolkningsregistercentralen ställer.

10 §. *Personlig närvaro vid ansökan om identitetskort på elektronisk väg.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka en sökande som lämnat ansökan på elektronisk väg inte behöver besöka myndigheten personligen utan där ansökan om identitetskort kan behandlas helt och hållet i ett elektroniskt förfarande. I paragrafen föreslås separata bestämmelser om förutsättningarna för ett förenklat förfarande i fråga om finska medborgare och utlänningar. Ett motsvarande förenklat ansökningsförfarande infördes i passändringen i december 2014. I det förenklade ansökningsförfarandet rör det sig inte om förlängning av det tidigare identitetskortets giltighetstid utan om ansökan om och utfärdande av ett separat, nytt dokument. Myndigheten ska behandla ansökan på samma sätt som en ansökan som lämnats in personligen, men ska fästa ännu större vikt än tidigare vid att identifiera sökanden och kontrollera identiteten. Identitetskort kommer alltså inte att utfärdas automatiskt, utan ansökan ska prövas av myndigheten. Tillämpandet av det förenklade ansökningsförfarandet förutsätter stark autentisering i enlighet med 11 § 4 mom.

Enligt det föreslagna 1 mom., som gäller finska medborgare, behöver den som ansöker om identitetskort på elektronisk väg inte infinna sig personligen hos myndigheten om ett identitetskort eller pass har utfärdats för sökanden under de sex år som föregår ansökan om identitetskort och sökanden vid den ansökan personligen har infunnit sig hos myndigheten och var äldre än 12 år när handlingen utfärdades. Dessutom krävs det att sökanden under de sex år som föregår ansökan har lämnat ett namnteckningsprov för identitetskort eller pass och att sökandens efternamn eller förnamn inte har ändrats efter detta.

I det förenklade ansökningsförfarandet krävs det dessutom i enlighet med 12 § 1 mom. att sökanden som bilaga fogar en ansiktsbild på vilken sökanden utan svårighet kan kännas igen. Fotografiet får liksom det fotografi som fogas till passansökan vara högst sex månader gammalt. Fotografiet ska lämnas i digitalt format, vilket i praktiken innebär ett fotografi som är högst sex månader gammalt som fotoateljén eller sökanden själv lägger in på polisens bildserver eller som finns i systemet för identitetskort och pass sedan tidigare. Enligt polisens registerlag får med sökandens samtycke också användas en tidigare ansiktsbild och ett tidigare namnteckningsprov.

De föreslagna bestämmelserna avviker från passlagens 6 b § så till vida att sökanden under vissa förutsättningar också kan ansöka om ett första identitetskort elektroniskt, medan det förenklade ansökningsförfarandet i fråga om pass endast gäller ansökan om förnyande av pass. I lagen om identitetskort kan det tas in en möjlighet till mer omfattande elektronisk kommunikation än i passlagen närmast på grund av att identitetskort inte är försedda med fingeravtryck som biometriskt kännetecken och det därför inte är nödvändigt att avlägga ett personligt besök för att få ett första identitetskort. Ett förfarande där ansökan om identitetskort också kan göras på grundval av pass kan införas eftersom motsvarande åtgärder exempelvis för att identifiera sökanden och kontrollera identiteten vidtas i samband med passansökan, och samma informationssystem används för att utfärda vartdera dokumentet.

Enligt förslaget behöver inte det tidigare identitetskortet eller passet längre vara i kraft när ansökan görs, utan det räcker om det tidigare dokumentet har utfärdats högst sex år tidigare. Både pass och identitetskort utfärdas i regel för fem år. En stor del av innehavarna förnyar sitt pass eller identitetskort medan det tidigare dokumentet ännu är i kraft eller strax efter att giltighetstiden löpt ut, dvs. inom fem år eller drygt fem år efter utfärdandet. Genom att som villkor för det förenklade ansökningsförfarandet ställa att ansökan ska göras inom sex år från utfärdandet av det tidigare dokumentet kan man få så många sökande som möjligt att omfattas av förfarandet. Samtidigt säkerställer man att identitetskortsförfarandet är smidigt och tillförlitligt, eftersom identifieringen av sökanden utifrån ansiktsbilden med tiden försvåras. Det motsvarande förfarande som tagits i bruk i passärenden har visats sig vara välfungerande, och man har inte kunnat konstatera exempelvis fall av missbruk eller andra omständigheter som skulle väcka tvivel om huruvida förfarandet är säkert eller tillförlitligt. Med stöd av den föreslagna paragrafen kan en sökande under den föreslagna sexårsperioden mer än en gång ansöka om identitetskort på elektronisk väg i ett förenklat ansökningsförfarande. I bestämmelsen ställs som enda villkor att sökanden under de sex år som föregår den elektroniska ansökan har beviljats pass eller identitetskort som han eller hon ansökt om genom ett personligt besök.

I fråga om medborgarcertifikatet innebär det föreslagna förfarandet att man kan ansöka om både identitetskort och medborgarcertifikat i ett elektroniskt förfarande trots att man inte har ett tidigare medborgarcertifikat eller trots att giltighetstiden för det tidigare medborgarcertifikatet har löpt ut. Detta avviker från bestämmelserna i 68 § i den gällande befolkningsdatalagen, där det sägs att ansökan om förnyande av ett medborgarcertifikat i stället för genom ett personligt besök även kan göras elektroniskt och undertecknas med hjälp av ett medborgarcertifikat som sökanden använder. Därför föreslås i 68 § ett nytt 3 mom. enligt vilket lagen om

identitetskort ska iakttas vid förnyandet av ett medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort.

Villkoret att sökanden ska ha fyllt 12 år när det tidigare dokumentet utfärdades är i linje med passlagstiftningen. I fråga om pass baserar sig åldersavgränsningen på behovet av att ta fingeravtryck av personer över 12 år. Även om samma behov inte föreligger i fråga om identitetskort är det ändamålsenligt att lämna yngre sökande utanför tillämpningsområdet för förfarandet, eftersom det i praktiken kan uppstå situationer där sökanden kan förutsättas avlägga ett personligt besök exempelvis för att på ett tillförlitligt sätt kunna identifieras utifrån ansiktsbilden. I synnerhet för unga barn gäller att deras ansikten förändras snabbt. Dessutom kan det uppstå behov av att få namnteckningsprov av ett barn för pass. Namnteckningsprov tas i allmänhet av barn över fem år efter prövning i det enskilda fallet.

Med pass enligt 1 mom. ska avses vanligt pass, åländskt pass, tjänstepass, diplomatpass, tillfälligt pass och tillfälligt åländskt pass. Identitetskort ska alltså kunna sökas i ett förenklat ansökningsförfarande på grundval av alla dessa dokument, om de övriga villkoren uppfylls. Som tidigare dokument godkänns inte ett resedokument som utfärdats för en utlänning, och inte heller ett identitetskort för utlänningar. Om sökanden efter att ha blivit finsk medborgare ansöker om ett första identitetskort ska han eller hon personligen infinna sig hos myndigheten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om ett förenklat förfarande vid ansökan om identitetskort för utlänningar. Det förenklade ansökningsförfarandet gäller enligt förslaget endast förnyande av ett sådant identitetskort, eftersom villkoret är att sökanden tidigare har beviljats ett identitetskort för utlänningar. Detta beror bl.a. på att kontrollen av huruvida sökanden uppfyller förutsättningarna för utfärdande av ett första identitetskort, t.ex. kontroll av att sökanden har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan giltigt uppehållsrätt och verifiering av sökandens identitet, ofta förutsätter att sökanden personligen infinna sig hos myndigheten. I det förenklade ansökningsförfarandet ska alltså varken främlingspass eller resedokument för flykting godkännas som tidigare dokument. Vidare ska namnteckningen ha lämnats uttryckligen för ett identitetskort för utlänningar och inte för ett främlingspass eller ett resedokument för flykting. Ett första identitetskort för utlänningar ska således sökas genom ett personligt besök på polis-inrättningen.

Liksom i 6 b § i passlagen föreslås också i lagen om identitetskort bestämmelser om skyldighet att infinna sig hos myndigheten om det behövs för att lämna ett nytt namnteckningsprov, för att identifiera sökanden eller av någon annan särskild orsak. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom. Utgångspunkten är att en sökande som omfattas av det förenklade ansökningsförfarandet ska ombes personligen besöka myndigheten t.ex. om den tjänsteman som handlägger ansökan inte på ett tillförlitligt sätt kan identifiera sökanden utifrån det fotografi som fogats till den elektroniska ansökan. Någon annan särskild orsak som avses i bestämmelsen kan bli tillämplig exempelvis när någon utredning inte kan sändas elektroniskt. Sökanden får via den valda e-tjänsten eller ansökningskanalen kallelse att personligen besöka polis-inrättningen. I det förenklade ansökningsförfarandet ska sökanden i regel inte behöva infinna sig hos myndigheten, utan personliga besök ska krävas endast i undantagsfall.

Enligt 4 mom. tillämpas det förenklade ansökningsförfarandet inte när en finsk medborgare som vistas utomlands ansöker om ett identitetskort hos en finsk beskickning, eftersom beskickningarna inte har tillräcklig beredskap för detta. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i passlagens 6 b § 3 mom. Utlandsfinländare ska alltså infinna sig personligen hos beskickningen också när de första gången ansöker om identitetskort eller när de förnyar sitt identitetskort. Om ett pass eller identitetskort har utfärdats för en utlandsfinländare under de sex år som föregår ansökan och personen fortfarande har samma namn, kan han eller hon enligt förslaget ansöka om identitetskort hos polisen via polisens e-tjänst. För användning av e-tjänsten

krävs ett starkt elektronisk identifieringsverktyg och ett fotografi som på elektronisk väg sänds till polisen via tillståndsförvaltningens bildserver. Dessutom bör det beaktas att det färdiga identitetskortet endast kan leveras till en adress i Finland, eftersom direktleverans inte kommer att tas i bruk utomlands i det inledande skedet. Utlandsfinländare ska exempelvis begära att kortet levereras till släktingar eller bekanta som givits fullmakt att ta ut dokumentet. Avsikten är att utrikesministeriet i ett senare skede ska utreda möjligheten att införa direktleverans utomlands.

Inte heller ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort kan enligt 4 mom. sökas i ett förenklat ansökningsförfarande, bl.a. för att det i fråga om dessa kort ofta är nödvändigt att sökanden personligen besöker myndigheten för att myndigheten ska få en tillräcklig utredning i ärendet.

11 §. Identifiering av sökanden och verifiering av sökandens identitet. I den gällande lagen finns inga detaljerade bestämmelser om identifiering av sökanden och verifiering av identiteten. Enligt den föreslagna 11 § krävs det för att identitetskort ska utfärdas att sökanden har identifierats och att hans eller hennes identitet har verifierats på ett tillförlitligt sätt. Bestämmelsen gäller både finska medborgare och utlänningar. Med identifiering avses att sökandens identitet klarläggs, dvs. att personen kopplas till en viss existerande identitet. Identiteten ska dessutom verifieras, dvs. fastställas utifrån tillförlitliga dokument eller andra uppgifter. I den gällande lagen används uttrycket konstaterande av identitet. Det kravet gäller uttryckligen bara den som ansöker om identitetskort för utlänningar, men också för finska medborgares del har utfärdandet av ett identitetskort förutsatt att sökandens identitet verifieras. Identitetskortet är en identitetshandling, och kan inte utfärdas om inte identiteten kan fastställas med tillräcklig säkerhet.

Identifieringen av sökanden och verifieringen av identiteten ska i regel ske i samband med att sökanden personligen infinner sig hos myndigheten genom att sökanden visar upp en giltig identitetshandling. Enligt statsrådets förordning om identitetshandlingar som utfärdas av polisen (707/2006) är giltigt identitetskort och giltigt pass sådana identitetshandlingar som utfärdas av polisen och som godkänns som identifieringshandling vid ansökan om identitetskort och pass. Om sökanden inte kan visa upp en sådan handling ska den myndighet som utfärdar identitetskortet utföra identifieringen av sökanden och verifieringen av sökandens identitet. Identifieringen kan ske exempelvis utifrån annan dokumentation som sökanden har, eller med sökandens samtycke genom att utnyttja de register som myndigheten förfogar över. Motsvarande bestämmelser finns i passlagens 6 § 4 mom. men inte i den gällande lagen om identitetskort.

Vissa personer som har ansökt om identitetskort för utlänningar har haft problem av ovan nämnt slag med att styrka sin identitet. För att identiteten ska kunna verifieras också i fråga om sådana utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd och tilldelats hemkommun och som inte har någon tidigare dokumentation eller annan bevisning som kan anses vara tillförlitlig, föreslås i paragrafen en specialbestämmelse om identitetskort för utlänningar. Enligt det föreslagna 3 mom. ska en sökande som inte kan visa upp en giltig identitetshandling visa upp ett giltigt uppehållstillståndskort eller uppehållskort. Den myndighet som tar emot ansökan, i praktiken polisen, får då för att verifiera sökandens identitet ta sökandens fingeravtryck och jämföra dem med de fingeravtryck som lagrats i uppehållstillståndskortet eller uppehållskortet. På så sätt kan man försäkra sig om att den person som ansöker om ett identitetskort för utlänningar är identisk med den person som beviljats uppehållstillstånd. Fingeravtrycksjämförelsen är en ny procedur jämfört med det nuvarande förfarandet. Den gör det möjligt att verifiera sökandens identitet för utfärdande av ett identitetskort. Uppehållstillståndskortet ska i detta fall inte betraktas som en identifieringshandling, utan de biometriska kännetecknen som ingår i uppehållstillståndskortet ska användas som hjälp vid den identifiering som myndigheten utför.

Med den föreslagna fingeravtrycksjämförelsen kan man inte klarlägga en persons verkliga identitet, med den kan användas för att bekräfta att den person som beviljats uppehållstillstånd är samma person som ansöker om identitetskortet, vilket ska anses vara tillräckligt.

Enligt artikel 4 i EU:s förordning om uppehållstillstånd får vid tillämpningen av förordningen de biometriska kännetecknen i uppehållstillstånd endast användas för att kontrollera handlingens autenticitet och innehavarens identitet genom direkt tillgängliga jämförbara kännetecken, när uppvisande av uppehållstillstånd krävs enligt nationell lagstiftning. Förordningen gör det alltså möjligt att använda de fingeravtryck som finns lagrade på kortet på det föreslagna sättet för att verifiera identiteten.

Enligt förslaget ska fingeravtrycken inte lagras i informationssystemet utan de ska få användas endast i samband med anhängiggörandet av ansökan. I syfte att skydda de biometriska kännetecknen föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att de fingeravtrycksuppgifter som tagits för jämförelsen får användas endast när jämförelsen görs och att de därefter ska förstöras omedelbart. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i passlagens 5 b § där det föreskrivs om jämförande av de fingeravtryck som tas av passinnehavaren med de fingeravtryck som har lagrats i passets tekniska del.

Med stöd av det föreslagna 3 mom. kan ett identitetskort för utlänningar också utfärdas för en sådan innehavare av ett främlingspass eller resedokument för flykting vars identitet inte har kunnat fastställas i samband med utfärdandet av den ovannämnda handlingen och som inte utöver den kan visa upp någon annan tillförlitlig dokumentation över sin identitet. Genom fingeravtrycksjämförelse med det kort som styrker uppehållsrätten säkerställer man att personen i fråga vistas i Finland med enhetliga personuppgifter, även om personuppgifterna i ursprungslandet eller i något annat land skulle avvika från de uppgifter som bekräftats i Finland. I resedokumentet för flykting eller i främlingspasset kommer det fortfarande att finnas en anteckning om att personens identitet inte är verifierad. Eftersom främlingspass och resedokument för flykting är resedokument är det skäl att denna anteckning bevaras i dem. Om den som ansöker om ett identitetskort för utlänningar i samband med ansökan lägger fram en sådan ny och tillförlitlig utredning över sin identitet, exempelvis ett nationellt pass, att identiteten kan fastställas på ett tillförlitligt sätt, ska anteckningen raderas också ur resedokumentet för flykting och ur främlingspasset. Här bör det beaktas att även om ett identitetskort för utlänningar utfärdas för en sådan innehavare av ett främlingspass eller ett resedokument för flykting i vars handling det finns en anteckning om icke-verifierad identitet ska detta inte innebära att utlänningens identitet anses vara utredd på det sätt som avses i 6 § i medborgarskapslagen.

För att säkerställa tillförlitligheten i förfarandet för ansökan om identitetskort och skyddet för personuppgifter föreslås i 4 mom. en bestämmelse om identifiering av sökanden och verifiering av identiteten vid elektronisk kommunikation. Motsvarande bestämmelser finns också i passlagens 6 §. Enligt det föreslagna momentet förutsätter elektronisk kommunikation ett i autentiseringslagen avsett starkt elektroniskt identifieringsverktyg. Identifieringsverktyg som används för närvarande är bankernas nätbankskoder, Befolkningsregistercentralens medborgarcertifikat, som bl.a. finns på identitetskort utfärdade av polisen, och teleoperatörernas mobilcertifikat. Alla starka elektroniska identifieringsverktyg är allmänt accepterade i olika myndighetstjänster. Om identifieringen och autentiseringen begränsades endast till giltiga medborgarcertifikat, eller om det ställdes krav på att ansökan om identitetskort ska undertecknas med en elektronisk namnteckning med användning av kvalificerat certifikat, skulle detta avsevärt begränsa tillämpningsområdet för elektronisk kommunikation. Autentiseringslagen kommer att ses över på grund av eIDAS-förordningen, som gäller autentisering över EU:s gränser. Syftet med översynen är att ställa minst samma krav på tillförlitlighet och datasäkerhet i fråga om de finska autentiseringssystemen som EU-lagstiftningen ställer på tillitsnivå väsentlig i fråga om de system för elektronisk identifiering som fungerar över EU:s gränser. Det

är möjligt att också autentiseringslagens namn ändras. Som en följd av förordningen ska i fortsättningen också av andra medlemsstater utfärdade elektroniska identifieringsverktyg på samma nivå godkännas så länge de uppfyller kraven och har anmälts på behörigt sätt.

Enligt den bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 5 mom. får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om identitetshandlingar som kan godtas vid ansökan om identitetskort samt om förfarandet vid identifiering av sökande och verifiering av identiteten. I den gällande statsrådets förordning om identitetshandlingar som utfärdas av polisen föreskrivs det om handlingar som godkänns som identifieringshandling vid ansökan om identitetskort och pass. Genom förordning får dessutom vid behov utfärdas närmare bestämmelser om hur myndigheterna ska förfara i situationer som avses i 2 och 3 mom., där sökanden inte kan visa upp en identitetshandling.

12 §. Bilagor till ansökan om identitetskort. Till ansökan ska fogas sökandens ansiktsbild, på vilken sökanden utan svårighet kan kännas igen. I den gällande lagen om identitetskort finns ingen motsvarande bestämmelse. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar det som bestäms i 6 § i passlagen. I 5 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning i fråga om kraven på ansiktsbilden.

Enligt 2 mom. ska till en minderårig sökandes ansökan om identitetskort fogas ett samtycke av vårdnadshavarna. Till en ansökan om identitetskort för minderårig, som är en särskild typ av identitetskort, behöver inget samtycke fogas. Ett identitetskort för minderårig är inte giltigt som resedokument och innehåller inget medborgarcertifikat som möjliggör elektronisk kommunikation. I 16 § föreslås bestämmelser om de förutsättningar för utfärdande av identitetskort som gäller minderåriga sökande.

I lagen om identitetskort föreslås en motsvarande bestämmelse som i passlagens 7 § 2 mom. om samtycke i det fall att en minderårig har omhändertagits. I ett sådant fall ska samtycket ges av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982). Den nya socialvårdslagen (1301/2014) trädde i kraft den 1 april 2015 med vissa undantag, och genom den upphävdes den gamla socialvårdslagen. Vissa bestämmelser i den gamla lagen är emellertid ännu i kraft, exempelvis lagens 2 kap. som gäller förvaltningen och där det bestäms om organ. Tills vidare ska det alltså fortfarande hänvisas till den gamla lagen.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om samtycke i situationer där en utländsk minderårig som saknar vårdnadshavare ansöker om ett identitetskort för utlänningar. Enligt 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) ska det för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Företrädarens uppgift är att vara barnets opartiska företrädare och föra barnets talan. Företrädaren för barnets talan exempelvis i asylprocessen för barnet, i frågor som rör skolan och social- och hälsovården och i andra frågor som gäller barnets liv. Företrädarens uppdrag upphör när den som företräds uppnår myndighetsålder, varaktigt flyttar från Finland eller när en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds. Företrädarens uppdrag fortsätter efter att barnet beviljats uppehållstillstånd. Om en utländsk minderårig har förordnats en företrädare ska företrädarens samtycke fogas till ansökan. Utan företrädarens samtycke kan för sökanden med stöd av 16 § utfärdas ett identitetskort för minderårig, som inte är försett med medborgarcertifikat.

I passlagen finns bestämmelser om vårdnadshavarens samtycke, som kan ange begränsningar i fråga om passets giltighetstid eller giltighetsområde. I lagen om identitetskort behöver det inte tas in bestämmelser om samtycke med begränsningar, eftersom det för en minderårig utan

vårdnadshavarnas samtycke kan utfärdas ett identitetskort för minderårig, som gör det möjligt att fysiskt uträtta ärenden i Finland. Om en minderårig har behov av ett resedokument för att kunna resa men vårdnadshavaren inte vill ge sitt samtycke utan begränsningar, kan ett pass sökas för en minderårig på basis av samtycke med begränsningar.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska en värnpliktig vid ansökan om identitetskort lägga fram en utredning om att det inte föreligger något hinder för utfärdande av identitetskort enligt i 17 § 1 mom. 3 punkten eller 19 § 4 mom. som hänför sig till fullgörande av värnplikten. En värnpliktig som fyllt 28 år är förhindrad att få identitetskort till utgången av det år då han fyller 30 år, om han inte visar att skyldigheten att försvara landet inte utgör hinder för utfärdande av identitetskort. För en värnpliktig som är 28–30 år utfärdas hinderlöshetsintyg vid behov så att fullgörandet av värnplikten inte äventyras. Om det är sannolikt att den värnpliktige undviker att fullgöra värnplikten utfärdar militärmyndigheten inte ettinderslöshetsintyg. Det intyg genom vilket en värnpliktig kan visa att det inte föreligger något hinder kan vara ett militärpass, ett uppbådsintyg för den som är befriad från tjänstgöring under fredstid eller annat motsvarande beslut, ett uppbådsintyg för den som är helt befriad från värnplikt, ett hinderlöshetsintyg som utfärdats av en militärmyndighet, eller ett civiltjänstgöringsintyg. Bestämmelserna är nya i lagen om identitetskort men de motsvarar 8 § i passlagen.

Den som ansöker om temporärt identitetskort ska enligt 4 mom. lägga fram en tillförlitlig utredning om den orsak som kräver att ett temporärt identitetskort utfärdas och om för hur lång tid han eller hon behöver identitetskortet. Ett temporärt identitetskort utfärdas exempelvis för utövande av rösträtt eller om sökanden har förlorat alla sina identitetshandlingar och omedelbart behöver en identitetshandling för att uträtta ärenden. Ett temporärt identitetskort är inte giltigt som resedokument och är inte försett med medborgarcertifikat.

Enligt 5 mom. får närmare bestämmelser om de bilagor som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet. I passförordningen föreskrivs om vårdnadshavarens samtycke i fråga om pass. Enligt förordningen ska till en minderårig sökandes passansökan fogas ett skriftligt och specificerat samtycke av de vårdnadshavare som inte är personligen närvarande när ansökan lämnas in eller som inte har anhängiggjort ansökan på elektronisk väg för den minderåriges del. I fråga om ansökan om identitetskort kan det vara nödvändigt att föreskriva om motsvarande preciseringar beträffande bilagorna.

Enligt förslaget får närmare bestämmelser om tekniska krav och andra krav på ansiktsbilden utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. I fråga om passfotografier har utfärdats inrikesministeriets förordning (532/2015), nedan *förordningen om passfotografier*, där det bl.a. föreskrivs om fotografiets storlek, ansiktets proportioner, den fotograferades ansiktsuttryck och accessoarer, bakgrunden och belysningen samt om kraven på fotografier som sänds på elektronisk väg. Enligt förordningen får fotografiet var högst sex månader gammalt. Om sökanden använder polisens e-tjänst ska bilden sändas till polisen via tillståndsförvaltningens bildserver. Avsikten är att motsvarande bestämmelser ska tillämpas också på ansiktsbilden på ett identitetskort. I praktiken tillämpas sådana krav redan för närvarande. Den viktigaste orsaken till kravet på att fotografiet ska vara färskt är att dokumentinnehavaren utan svårighet ska kännas igen, vilket inte nödvändigtvis är möjligt om fotografiet exempelvis är flera år gammalt.

13 §. Kontroll av personuppgifter och krav på motsvarighet. I den gällande lagen om identitetskort finns inga bestämmelser om kontroll av riktigheten hos personuppgifter som motsvarar bestämmelserna i 17 § i passlagen. I praktiken har man emellertid också i samband med ansökan om identitetskort kontrollerat sökandens personuppgifter i befolkningsdatasystemet och antecknat uppgifterna på kortet i enlighet med de uppgifterna. Om uppgifterna i ansökan

om identitetskort har avvikit från uppgifterna i befolkningsdatasystemet har identitetskort inte kunnat utfärdas förrän uppgifterna i befolkningsdatasystemet har rättats till.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att den myndighet som behandlar ansökan om identitetskort ska kontrollera sökandens personuppgifter i befolkningsdatasystemet innan ett identitetskort utfärdas. Om ansökan gäller ett identitetskort för utlänningar ska personuppgifterna dessutom kontrolleras i det utlänningsregister som avses i lagen om utlänningsregistret (1270/1997).

Enligt det föreslagna 2 mom. ska de personuppgifter som sökanden uppger i ansökan motsvara uppgifterna i befolkningsdatasystemet och dessutom i fråga om ansökan om identitetskort för utlänningar uppgifterna i utlänningsregistret. Om uppgifterna i befolkningsdatasystemet inte är uppdaterade eller i övrigt är felaktiga ombeds sökanden informera magistraten om detta. Identitetskortet ska inte kunna utfärdas förrän felet har korrigerats. Om personuppgifterna inte motsvarar verkligheten kan detta i praktiken i vissa situationer även bero på ett fel i ansökan. I det fallet ska sökanden ändra ansökan, om uppgifterna i befolkningsdatasystemet är korrekta.

Enligt 3 mom. ska sökandens personuppgifter antecknas i identitetskortet i enlighet med uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen motsvarar 17 § 2 mom. i passlagen. Därför bör uppgifterna i befolkningsdatasystemet hållas uppdaterade. Med uppgifter i ansökan om identitetskort för utlänningar ska i bestämmelsen avses i synnerhet de personuppgifter som antecknats på uppehållstillståndskortet eller uppehållskortet. Om uppgifterna i ansökan om identitetskort avviker från de uppgifter som antecknats på uppehållstillståndskortet eller uppehållskortet, kan identitetskort inte utfärdas på basis av uppgifterna i ansökan förrän det har utretts hur uppvisandet av avvikande personuppgifter påverkar den handling som styrker uppehållsrätten.

14 §. Utfärdande av ett identitetskort för utlänningar. I lagen om identitetskort föreslås mer detaljerade bestämmelser än tidigare om förutsättningarna för utfärdande av ett identitetskort för utlänningar. I den gällande lagen förutsätts det inte uttryckligen att en utlänning ska ha ett giltigt uppehållstillstånd. Kravet har införts indirekt genom att det i lagens 1 § förutsätts att utlänningen är stadigvarande bosatt i Finland enligt lagen om hemkommun. I regel ska en utlänning ha uppehållstillstånd för att kunna bosätta sig stadigvarande och anvisas en hemkommun, men också en person som saknar uppehållstillstånd kan anvisas en hemkommun. Enligt 4 § 1 mom. 4 punkten i lagen om hemkommun kan hemkommunen bestämmas för en utlänning vars familjemedlem har hemkommun i Finland. Därför behöver närmare bestämmelser om villkoren för utfärdande av identitetskort tas in i lagen om identitetskort.

I enlighet med 1 mom. 1 punkten ska för utfärdandet av ett identitetskort krävas att sökanden har ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort i Finland eller att sökandens uppehållsrätt i Finland har registrerats. Slag av uppehållstillstånd skulle inte ha någon betydelse.

Ett identitetskort för utlänningar ska i fortsättningen kunna utfärdas för såväl EU-medborgare som för tredjelandsmedborgare. I fråga om EU-medborgare ska identitetskort kunna utfärdas endast för dem vars uppehållsrätt har registrerats. I fråga om medborgare i de nordiska länderna jämföras registrering hos magistraten med registrering av uppehållsrätt. Med registrering av nordiska medborgare avses att uppgifter som identifierar personen och uppgifter om personens hemkommun registreras i befolkningsdatasystemet. Det rör sig alltså om en annan registrering än den som gäller EU-medborgare.

I enlighet med gällande 1 § 1 mom. ska det vidare krävas att sökanden har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och att uppgifter om sökanden har registrerats i befolkningsdatasystemet. Syftet med dessa villkor är att tillsammans med de villkor som gäller up-

pehållsrätt säkerställa att den berörda personen är stadigvarande bosatt i Finland. Tillverkningen av kortet förutsätter dessutom att uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet, eftersom kortet tillverkas i enlighet med uppgifterna i datasystemet. Vidare ska det i enlighet med lagens 11 § krävas att sökanden har identifierats och identiteten verifierats.

15 §. *Utfärdande av ett temporärt identitetskort.* I paragrafen föreslås bestämmelser om utfärdande av ett temporärt identitetskort. Liknande bestämmelser finns i 1 § 4 mom. i den gällande lagen. Det rör sig om ett identitetskort som utfärdas av särskilda skäl, som inte är försett med medborgarcertifikat och som inte kan användas som resedokument. Det temporära identitetskortet tillverkas inte centraliserat utan sökanden får det genast med sig från polisinrättningen. Det temporära identitetskortet har en betydligt lägre säkerhetsnivå än de centraliserat tillverkade identitetskorten. Därför bör man sträva efter att undvika att utfärda temporära identitetskort.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan ett identitetskort av särskilda skäl utfärdas temporärt om villkoren för utfärdande av ett identitetskort uppfylls men utfärdande av ett identitetskort som tillverkats centraliserat inte är möjligt enligt en snabbare tidtabell. Paragrafen motsvarar i stor utsträckning 3 a § i passlagen. För närvarande kan man inte få ett identitetskort som tillverkats centraliserat enligt en snabbare tidtabell eftersom inga skyndsamhetskategorier motsvarande dem som tillämpas i fråga om pass (snabb- och expresspass) har införts i identitetskortsförfarandet. Polisen och tillverkaren har genom gemensamma utvecklingsåtgärder kunnat påskynda leveransen av pass som tillverkats centraliserat. Priset för ett pass som tillverkas i ett sådant påskyndat förfarande blir på grund av specialarrangemangen i anslutning till tillverkningen avsevärt högre än för ett vanligt pass. Då det prövas om ett tillfälligt pass kan utfärdas ska det först och främst utredas om det är möjligt att sökanden får ett centralt tillverkat vanligt pass, ett snabbpass eller ett expresspass. Om tidtabellen medger tillverkning av ett sådant pass, är sökanden inte berättigad till ett tillfälligt pass på den grund att priset på ett sådant pass är lägre än priset på ett snabbpass eller expresspass. I den bestämmelse som gäller temporära identitetskort behöver man beakta eventuella skyndsamhetskategorier som kan komma att införas senare, så att förfarandet motsvarar det förfarande som iakttas i passärenden.

Sökanden har inte någon ovillkorlig rätt att få ett temporärt identitetskort utfärdat, utan det ska i enlighet med den gällande lagen finnas särskilda skäl för det. I fråga om det temporära identitetskortet ska det handla om en exceptionell situation där sökanden har ett omedelbart behov av ett identitetskort. Ett sådant särskilt skäl kan vara exempelvis att personens identitetshandlingar har stulits eller förkommit. Då kan han eller hon behöva en temporär identitetshandling fram till dess att de nya handlingarna levereras, eftersom det tar 1–2 veckor att tillverka dem. Ett temporärt identitetskort ska också kunna utfärdas i en situation som avses i 17 §, där en person omedelbart behöver ett identitetskort men ett vanligt identitetskort som godkänns som resedokument inte kan utfärdas eftersom personen meddelats reseförbud eller utreseförbud. Bestämmelser om de utredningar som ska ingå i ansökan föreslås i 12 § 4 mom. För att ett temporärt identitetskort ska utfärdas krävs det liksom i fråga om ett vanligt identitetskort att sökanden har identifierats och identiteten verifierats i enlighet med 11 §. Sökanden ska också i övrigt uppfylla förutsättningarna för utfärdande av identitetskort.

Enligt 18 § 3 mom. är endast en polisinrättning behörig att utfärda ett temporärt identitetskort, bland annat för att temporära identitetskort i regel inte behövs i utlandet eftersom de inte kan användas som resedokument.

16 §. *Utfärdande av identitetskort i fråga om minderåriga.* Utfärdande av ett identitetskort som godkänns som resedokument för en minderårig sökande ska i regel i enlighet med 1 mom. kräva vardera vårdnadshavarens samtycke. I det fallet rör det sig om ett vanligt identitetskort, som inte på något sätt skiljer sig från det identitetskort som utfärdas för en myndig sökande. I

2 mom. föreslås det att om någon av vårdnadshavarna inte på grund av resa eller sjukdom eller annat motsvarande skäl kan ge sitt samtycke och om dröjsmål med avgörandet skulle medföra oskäligen olägenhet, kan det utfärdas ett identitetskort utan detta samtycke. För utfärdande av ett vanligt identitetskort som är giltigt som resedokument ska alltid krävas åtminstone den ena vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i den gällande lagens 1 § 3 mom. I fråga om en minderårig som har omhändertagits ges samtycket enligt 12 § 2 mom. av socialnämnden.

I lagen om identitetskort behöver det inte tas in motsvarande bestämmelser som i passlagen om hur man ska förfara i en situation där en vårdnadshavare uttryckligen vägrar ge sitt samtycke. I ett sådant fall kan för sökanden vid behov ansökas om ett pass. Det rör sig här om en annan situation än den som föreslås i lagen om identitetskort, där någon av vårdnadshavarna inte på grund av resa eller sjukdom eller annat motsvarande skäl kan ge sitt samtycke.

Utan vårdnadshavarnas samtycke eller när vårdnadshavarna har vägrat ge sitt samtycke kan för en minderårig för utträttande av ärenden i Finland utfärdas ett identitetskort för minderårig. Bestämmelser om detta föreslås i 3 mom. Det rör sig om en särskild typ av identitetskort där vårdnadshavarnas samtycke inte behöver fogas till ansökan. På samma sätt som för närvarande ska det inte finnas någon nedre åldersgräns för utfärdande av ett identitetskort för minderårig. Bestämmelser om ett identitetskort för minderårig finns även i 1 § 3 mom. i den gällande lagen. Ett identitetskort för minderårig ska också kunna utfärdas för en utlänning. Ett identitetskort för minderårig som utfärdas för en utlänning skiljer sig från ett identitetskort för utlänningar som utfärdas med vårdnadshavarens samtycke på så sätt att identitetskortet för minderårig inte är försett med medborgarcertifikat.

Enligt 18 § 3 mom. är endast en polisinskrifning behörig att utfärda ett identitetskort för minderårig. Finska beskickningar i utlandet ska alltså i fråga om en minderårig få utfärda ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument, under förutsättning att en vårdnadshavare eller vardera vårdnadshavaren i enlighet med 1 mom. har gett sitt samtycke till det. En beskickning ska få utfärda ett identitetskort för minderårig.

17 §. Förvägrande av identitetskort och identitetskort utan rätt att resa. Det rör sig om helt nya bestämmelser i lagen om identitetskort. I 15 § i passlagens föreskrivs det om förvägrande av pass i vissa situationer som avser straffprocess och värnplikt, där det är nödvändigt att begränsa en persons rätt att resa utomlands för att säkerställa rättegång eller verkställa straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet uppfylls. Enligt förslaget ska identitetskortet vara giltigt som resedokument i Europa. Därför bör i lagen om identitetskort beaktas de situationer där ett resedokument inte bör utfärdas, med tanke på att rätten att resa ska kunna begränsas. Eftersom identitetskortet emellertid kan vara den enda identitetshandling som innehavaren har kan det inte förvägras helt och hållet. Därför bör det vara möjligt att utfärda ett identitetskort som inte ger rätt att resa. Till denna del avviker de föreslagna bestämmelserna från passlagen. Paragrafen gäller endast identitetskort som utfärdas för finska medborgare, eftersom ett identitetskort för utlänningar i alla händelser inte kan användas som resedokument.

Enligt uppgifter från Centralkriminalpolisen utlämnas från utlandet till Finland varje år ca 90–100 personer som misstänks eller har blivit dömda för brott, varav en del är utlänningar. Den klart största delen av dessa personer påträffas i andra EU-länder, såsom Sverige, Estland, Litauen och Spanien. Centralkriminalpolisen begär polisinskrifningen dra in passet för sådana finska medborgare som är internationellt efterlysta av Centralkriminalpolisen och som har pass. Alla dessa personer har inte ett pass, och för vissa har passets giltighetstid löpt ut redan tidigare. Vissa efterlysta personers vistelseort kommer till kännedom genom att personen ansöker om ett nytt pass utomlands hos en finsk beskickning. Det vore skäl att införa ett motsva-

rande förfarande i fråga om identitetskort, så att en person som misstänks eller har blivit dömd för brott inte ska kunna använda identitetskortet som resedokument.

Enligt förslaget kan ett identitetskort som godkänns som resedokument förvägras en sökande som på sannolika skäl misstänks för brott på vilket kan följa fängelse i minst ett år och i fråga om vilket förundersökningen eller åtalsprövningen inte har slutförts eller vilket personen i fråga står åtalad eller är efterlyst för. Identitetskortet kan dessutom förvägras om sökanden har blivit dömd till ovillkorligt fängelsestraff och inte har avtjänat straffet. Bestämmelser om förvägrande av identitetskort föreslås också i fråga om värnpliktiga som fyllt 28 år. Identitetskort ska kunna förvägras till utgången av det år då sökanden fyller 30 år, om han inte visar att skyldigheten att försvara landet inte utgör hinder för utfärdande av identitetskort. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om förvägrande av pass i passlagens 15 §.

Enligt 9 § i grundlagen har var och en rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas genom lag, om det är nödvändigt för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. Om en person i en ovannämnd situation förvägras ett identitetskort som är giltigt som resedokument innebär detta en begränsning av rörelsefriheten som skyddas i grundlagens 9 §. De föreslagna grunderna för förvägrande kan anses överensstämma med grundlagen. I grundlagen ställs som ytterligare villkor att begränsningen ska vara nödvändig. Därför ska de föreslagna hindren för utfärdande av ett identitetskort som är giltigt som resedokument vara beroende av prövning. I de nämnda situationerna ska i stället kunna utfärdas ett vanligt identitetskort. Då det prövas om ett identitetskort ska utfärdas ska det beaktas vilken betydelse resor har med hänsyn till personens familjeförhållanden, hälsotillstånd, försörjning och yrke samt andra omständigheter. Ett vanligt identitetskort ska utfärdas om betydelsen av grunden för förvägrande ska anses vara mindre vägande än den betydelse som rätten att resa har för sökanden. Vid prövningen ska dessutom beaktas om det finns grundad anledning att anta att personen i fråga reser utomlands för att undgå förundersökning, straff eller verkställighet av straff.

I ovannämnda situation ska enligt 19 § 3 mom. även kunna utfärdas ett identitetskort som är begränsat i fråga om giltighetstiden. I stället för att helt förvägra identitetskort bör man därför primärt överväga att utfärda ett till denna del begränsat identitetskort, om sökanden exempelvis behöver identitetskort för en enstaka resa som är viktig t.ex. på grund av arbetet eller familjerelationerna.

I lagen om identitetskort föreslås på motsvarande sätt som i passlagens 15 § 2 mom. hänvisningar till konkurslagen och tvångsmedelslagen. Identitetskort som godkänns som resedokument ska enligt förslaget inte utfärdas för den som har meddelats utreseförbud enligt 4 kap. 8 eller 9 § i konkurslagen (120/2004). Bestämmelser om utfärdande av identitetskort som är giltigt som resedokument för en person som meddelats reseförbud föreslås i 5 kap. 3 § i tvångsmedelslagen (806/2011). De ovannämnda lagarna förslås bli ändrade till denna del. Begränsningarna är motiverade eftersom identitetskort på samma sätt som pass kan användas som resedokument. I dessa situationer rör det sig om en nödvändig begränsning av rörelsefriheten i syfte att säkerställa rättegång.

Enligt 3 mom. ska för en sökande i en situation enligt 1 och 2 mom. kunna utfärdas ett identitetskort som inte kan användas som resedokument. Här rör det sig inte om ett i 15 § avsett temporärt identitetskort, utan om ett i övrigt vanligt identitetskort med texten "not valid as a travel document" antecknad på baksidan. En motsvarande anmärkning finns för närvarande också på identitetskortet för minderårig och identitetskortet för utlänningar. Dessutom ska uppgift om att ett identitetskort som inte är giltigt som resedokument har utfärdats antecknas i det informationssystem för förvaltningsärenden som avses i 3 § i polisregisterlagen. Enligt 3 mom. 2 punkt i den paragrafen får i informationssystemet för skötseln av uppgifter enligt la-

gen om identitetskort antecknas nödvändig information om bl.a. hinder, anmärkning och anmälan.

I ett identitetskort som utfärdas i denna situation ska i enlighet med 3 § ingå ett medborgarcertifikat, och kortet ska således kunna användas vid elektronisk kommunikation. För tydlighetens skull förslås emellertid en uttrycklig bestämmelse om möjligheten att använda kortet vid elektronisk kommunikation. Om förutsättningarna för utfärdande av identitetskort i övrigt är uppfyllda, men ett vanligt identitetskort av någon i denna paragraf avsedd orsak inte kan utfärdas för sökanden och han eller hon omedelbart behöver få ett identitetskort, ska sökanden under de förutsättningar som anges i 15 § kunna få ett temporärt identitetskort.

18 §. Behörighet att utfärda identitetskort. Enligt förslaget ska identitetskort liksom hittills utfärdas av en polisinrättning. Utfärdandet av identitetskort ska inte vara bundet till polisinrättningen på sökandens hemort.

Enligt 2 mom. ska identitetskortet för en finsk medborgare som vistas utomlands utfärdas av en i 9 § 2 mom. avsedd finsk beskickning, dvs. exempelvis en finsk ambassad. Beskickningarna har inte tidigare varit behöriga i de förfaranden som gäller identitetskort. Den nya lagen motsvarar den behörighetsfördelning som tillämpas i passärenden. Efter ändringen blir det betydligt lättare för utlandsfinländare att få identitetskort. Eftersom man vid vissa finska beskickningar har centraliserat uppgifterna ska inte alla beskickningar utfärda identitetskort. Beskickningens behörighet ska enligt förslaget endast gälla identitetskort som utfärdas för finska medborgare. Ett identitetskort för utlänningar ska således utfärdas av en polisinrättning.

Enligt 3 mom. ska endast en polisinrättning vara behörig att utfärda ett temporärt identitetskort. Sådana kort ska därmed finska beskickningar inte kunna utfärda. Det är motiverat att behörigheten begränsas till denna del, eftersom behovet av sådana kort i utlandet är ringa eller obefintligt. Vid behov kan man i en motsvarande situation överväga att utfärda ett nödpass. Polisinrättningen ska ha uteslutande behörighet också vid utfärdandet av identitetskortet för minderårig.

Det medborgarcertifikat som ingår i identitetskortet ska i enlighet med befolkningsdatalagen utfärdas av Befolkningsregistercentralen.

19 §. Identitetskortets giltighetstid. Enligt förslaget ska identitetskort i regel utfärdas för en tid av fem år från dagen för utfärdandet. Den allmänna giltighetstiden för identitetskort motsvarar såväl den gällande lagen som bestämmelserna i passlagen. Det är inte motiverat att förlänga den allmänna giltighetstiden för identitetskort utöver fem år, av skäl som bl.a. hänför sig till dokumentssäkerheten och en tillförlitlig identifiering av kortinnehavaren.

I fråga om identitetskort för utlänningar föreslås med avvikelse från bestämmelserna i den gällande lagens 5 § att identitetskortet ska utfärdas för en tid av fem år, dock högst för den tid som uppehållstillståndet eller uppehållskortet gäller. Om sökanden har ett permanent uppehållstillstånd, EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller permanent uppehållskort ska identitetskortet utfärdas för fem år. Giltighetstiden för ett identitetskort för utlänningar ska på ett tydligare sätt än hittills bindas till giltighetstiden för ett uppehållstillstånd eller någon annan uppehållsrätt, eftersom identitetskortet är avsett att användas uttryckligen vid myndighetsbesök i Finland och personen i fråga i regel inte kommer att ha behov av kortet om uppehållstillståndet exempelvis har återkallats eller dess giltighetstid löpt ut. I fråga om unionsmedborgare är registreringen av uppehållsrätten inte tidsbunden, och därför kan ett identitetskort utfärdas för en tid av fem år.

Enligt 3 mom. kan ett identitetskort utfärdas för en kortare tid än fem år i en situation som avses i 17 § 1 mom., där utfärdande av ett identitetskort som godkänns som resedokument kan förvägras. Bestämmelsen syftar till att göra det möjligt att utfärda ett identitetskort med begränsad giltighetstid i stället för att helt förvägra ett identitetskort som kan användas som resedokument. Enligt det föreslagna 17 § 4 mom. ska sökandens omständigheter beaktas vid prövningen av huruvida sökanden ska förvägras ett identitetskort som är giltigt som resedokument.

I fråga om värnpliktiga föreslås det att identitetskortets giltighetstid kan vara kortare än fem år. Enligt förslaget ska ett identitetskort utfärdas högst till utgången av det år då den värnpliktige fyller 28 år, om han inte visar att skyldigheten att försvara landet inte utgör hinder för utfärdande av identitetskort för längre tid eller om inte särskilt vägande skäl ger anledning till något annat. Av särskilt vägande skäl ska identitetskort kunna utfärdas också för den som fyllt 28 år trots att han inte har fullgjort sin värnplikt. Som särskilt vägande skäl kan anses t.ex. deltagande i en nära anhörigs begravning, eller en permissionsresa för en sådan värnpliktig som inte har sitt egentliga bo och hemvist i Finland. I det fallet ska militärmyndighetens utlåtande fogas till ansökan. Passet ska i sådana fall i regel utfärdas endast för den tid då det särskilt vägande skälet föreligger. Bestämmelsen överensstämmer med passlagen.

Att identitetskortets giltighetstid begränsas till en kortare tid än fem år innebär i praktiken också att medborgarcertifikatets giltighetstid förkortas från nuvarande fem år. Medborgarcertifikat bör inte ha en längre giltighetstid än det identitetskort det ingår i.

Ett temporärt identitetskort utfärdas omedelbart efter ansökan och är i kraft så länge som det särskilda skäl för vilket det utfärdades föreligger, dock högst fyra månader. Det temporära identitetskortet motsvarar inte till sin säkerhetsnivå ett vanligt identitetskort. Därför bör det endast användas kortvarigt och när särskilda skäl föreligger.

20 §. Beslut i ett ärende som gäller identitetskort. Utgångspunkten för förvaltningslagens 43 § är att förvaltningsbeslut ska ges skriftligen. Av det skriftliga beslutet ska klart framgå bl.a. den myndighet som har fattat beslutet samt tidpunkten för beslutet, de parter som beslutet direkt gäller samt motiveringen för beslutet. Till ett beslut som får överklagas genom besvär ska också en besvärсанvisning fogas.

När det gäller pass och identitetskort har praxis varit den att sökanden inte ges något separat beslut när handlingen utfärdas i enlighet med ansökan. I de flesta fall utfärdas handlingarna i enlighet med ansökan. Därför föreslås i lagen med avvikelse från bestämmelserna i förvaltningslagen att sökanden inte ska ges något separat förvaltningsbeslut eller någon besvärсанvisning om ett identitetskort utfärdas i enlighet med ansökan. Bestämmelsen motsvarar 20 § i passlagen.

3 kap. **Leverans och överlämnande av identitetskort**

21 §. Leverans och överlämnande av identitetskort. Enligt förslaget ska ett färdigt identitetskortet i likhet med pass levereras direkt från tillverkaren till sökanden som rekommenderat brev eller någon motsvarande försändelse som kan spåras. Ett identitetskort kan således inte sändas exempelvis som en vanlig postförsändelse. I lagen föreslås bestämmelser om leveranssättet, för att man ska kunna säkerställa att kortförsändelsens olika skeden kan följas upp, att försändelsen kommer fram och att den överlämnas till rätt person. Genom bestämmelsen om alternativa leveranssätt möjliggörs leverans av identitetskortsförsändelserna antingen via postföretag eller via något annat företag som tillhandahåller motsvarande distributionstjänster. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i passlagens 19 §.

Utgångspunkten är att identitetskorten i Finland ska levereras av en serviceproducent som har godkänts av Polisstyrelsen och som utses i ett förfarande för offentlig upphandling för korttillverkningsavtalets giltighetstid. I 22–24 § fastställs de övriga krav som ställs på den serviceproducent som levererar identitetskortsförsändelserna eller på dess underleverantör. Regleringen motsvarar bestämmelserna i passlagen. Polisstyrelsen ska på ett allmänt plan informera om den serviceproducent som valts till leverantör av identitetskort och se till att sökandena i samband med anhängiggörandet av ansökan om identitetskort klart informeras om var det färdiga identitetskortet kan avhämtas.

Den slutna brevöversändelse som innehåller identitetskortet levereras till serviceproducentens verksamhetsställe, vilket bestäms i enlighet med den adress som har registrerats för sökanden i befolkningsdataregistret eller som sökanden har uppgett och varifrån identitetskortet kan avhämtas. Utgångspunkten är att den som hämtar identitetskortet, dvs. sökanden själv eller den som denne gett fullmakt att ta ut kortet, ska styrka sin identitet med hjälp av ett giltigt identitetskort eller pass. Också andra handlingar som styrker identiteten ska kunna godtas av den myndighet som utfärdar identitetskortet. Detta kan vara nödvändigt exempelvis i en situation där det identitetskort som avhämtas är den berörda personens enda giltiga identitetshandling. En privat serviceproducents anställd som överlämnar försändelsen ska i ett informationssystem anteckna med vilken handling identiteten har kontrollerats.

Avsikten är att sökanden i samband med ansökan ska informeras om hur identitetskortet levereras. Dessutom ska det i den ankomstavi som sänds till sökanden via textmeddelande eller brev anges vid vilket av den privata serviceproducentens verksamhetsställen identitetskortsöversändelsen kan avhämtas. I samband med identitetskortet ska kunden ges anvisningar om att kontrollera att uppgifterna på kortet är riktiga och att kortet inte är skadat. Anvisningarna ska innehålla entydiga instruktioner om hur man kontrollerar kortets skick och att uppgifterna på kortet är riktiga.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om hinder för direktleverans från tillverkaren. Om det av skäl som hänför sig till dokumentssäkerheten eller av andra särskilda skäl inte är möjligt eller ändamålsenligt att identitetskortet levereras från tillverkaren till sökanden, kan den myndighet som utfärdar identitetskortet själv överlämna det eller anvisa att kortet ska överlämnas av en sådan annan identitetskortsmyndighet som avses i 9 § eller av en sådan honorärkonsul som utrikesministeriet har gett befogenheter att överlämna identitetskort.

Dokumentssäkerheten ska tryggas eftersom identitetskortet på samma sätt som ett pass är en identitetshandling. Om det inte finns tillgång till tillräckligt tillförlitliga och säkra transport- och leveranstjänster som möjliggör spårning av försändelsen, kan identitetskortet inte levereras direkt från tillverkaren till sökanden. Betydelsen av denna bestämmelse accentueras i synnerhet när det gäller leverans till utlandet. För att direktleverans ska vara möjlig måste förhållandena i det land där personen i fråga vistas och de till buds stående posttjänsterna eller motsvarande tjänsterna vara av sådan art att dokumentssäkerheten inte äventyras.

I stället för genom direktleverans kan identitetskortet överlämnas av myndigheten också då det finns andra särskilda skäl till det eller det inte är ändamålsenligt att ordna direktleverans. Med stöd av denna bestämmelse är det möjligt att ta hänsyn till sådana situationer där det finns ett hinder antingen av tillfällig eller av mer permanent natur för leverans av identitetskortet direkt från tillverkaren till sökanden. Till de ovan avsedda särskilda skälen hör t.ex. eventuella störningar i distributionsservicen. Sökanden ska inte ha möjlighet att välja mellan de olika leveransförfarandena, utan avsikten är att identitetskortet endast i undantagsfall ska avhämtas hos myndigheten.

Identitetskort ska av ändamålsenlighetsskäl kunna överlämnas av myndigheten t.ex. om det endast utfärdas ett fåtal identitetskort till finska medborgare som vistas i ett visst land. I detta fall skulle det inte enligt en helhetsekonomisk bedömning vara lönsamt att ordna direktleverans av identitetskorten, även om det skulle finnas tillräckligt säkra distributionskanaler. Det kan också i Finland förekomma situationer där det är ändamålsenligare att identitetskortet överlämnas av myndigheten. En sådan situation kan uppstå t.ex. om den privata serviceproducentens distributionsnätverk är bristfälligt på något glesbefolkat område. Ändamålsenlighetsprövningen innebär dock inte att myndigheten i varje enskilt fall ska pröva huruvida det är ändamålsenligt att ordna direktleverans av identitetskortet eller inte.

Enligt paragrafen ska direktleverans vara det huvudsakliga leveranssättet också utomlands. I det inledande skedet ska direktleverans emellertid liksom i fråga om pass endast användas i Finland. Man strävar efter att spårbara försändelser av pass till utlandet ska införas gradvis med beaktande av omständigheterna kring dokumentssäkerheten och ändamålsenligheten av direktleveranser.

Enligt 6 § 5 mom. i den gällande lagen förfaller beslutet om utfärdande av ett tidigare identitetskort och det sistnämnda identitetskortet upphör att gälla när polisen ger ut ett nytt identitetskort. Ett identitetskort som har förfallit makuleras som identitetskort och ges tillbaka till innehavaren. I 3 mom. föreslås bestämmelser om att ett tidigare identitetskort upphör att gälla när ett nytt identitetskort ges ut. Bestämmelsen avviker i någon mån från passlagen, där det föreskrivs att det tidigare beslutet om utfärdande av pass upphör att gälla. Avsikten är att förtydliga bestämmelserna. Med avvikelse från vad som gäller i fråga om pass i de situationer som särskilt anges i lag kan en person endast ha ett giltigt identitetskort i taget.

Eftersom utgångspunkten är att identitetskort i fortsättningen ska levereras direkt från tillverkaren till sökanden, föreslås i lagen ingen bestämmelse om att myndigheten ska makulera det tidigare identitetskortet. Sökanden ska tillsammans med det nya identitetskortet få en anvisning om makulering av det tidigare kortet och information om de risker som kan föreligga om kortet inte makuleras. Ett identitetskort makuleras genom att det klipps i flera delar och delarna förstörs. Ett liknande förfarande tillämpas redan i fråga om pass. För att förhindra missbruk föreslås i 29 § en bestämmelse om befogenheter för myndigheten att för makulering tillvarata ett identitetskort som upphört att gälla på grund av att ett nytt kort har överlämnats, om kortinnehavaren eller någon annan person använder eller försöker använda identitetskortet.

Lagen ska i likhet med den gällande passlagen inte längre innefatta bestämmelser om skyldighet att återlämna den tidigare handlingen. En anteckning om att identitetskortsförsändelsen har överlämnats till sökanden eller till en person som denne bemyndigat att avhämta kortet ska införas i den överlämnande serviceproducentens informationssystem, därifrån informationen via meddelandeförmedling ska vidarebefordras till myndigheternas system för identitetskort och pass. Då myndigheten överlämnar det nya identitetskortet till sökanden ska enligt gällande praxis göras en anteckning om saken direkt i systemet för identitetskort och pass. När en anteckning om överlämnandet av identitetskortet införs i informationssystemet följer av detta att det tidigare utfärdade identitetskortet automatiskt upphör att gälla. I samband med överlämnandet finns det således inte något rum för prövning beträffande kortets fortsatta giltighet.

I det föreslagna 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid leverans och överlämnande av identitetskort. Förordningen kan t.ex. innehålla bestämmelser om verifiering av identiteten i fråga om den som tar ut handlingen och om användning av ombud vid avhämtning av identitetskort. I passförordningen har det föreskrivits om motsvarande saker i fråga om pass.

22 §. *Uppdrag som avser kontroll av identitetskortets kvalitet och innehåll samt leverans av identitetskortet.* De uppgifter som i fråga om pass anförtros en privat serviceproducent, dvs. att kontrollera passets kvalitet och innehåll samt att leverera det färdiga passet till sökanden, har som ett led i passförfarandet betraktats som sådana offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen. Därför föreskrivs i passlagen i enlighet med grundlagen om överföring av sådana uppgifter till andra än myndigheter. Eftersom identitetskortet i fråga om sitt användningsändamål är en handling som motsvarar ett pass, föreslås i lagen motsvarande bestämmelser som i passlagen om överföring av uppgifter i samband med kontroll av identitetskortets kvalitet och innehåll samt leverans till en privat serviceproducent. För närvarande tillverkas identitetskort och pass av olika tillverkare och leveranssätten är olika, men det är meningen att dokumentförfarandena i fortsättningen ska förenhetligas när ett nytt upphandlingskontrakt ingås.

Enligt det föreslagna 1 mom. svarar Polisstyrelsen för anordnandet av de uppgifter som avser kontroll och leverans av identitetskort. Polisstyrelsen bär således ansvaret för anordnandet av verksamheten men kan upphandla tjänsterna hos en privat serviceproducent. De uppgifter som gäller kontroll av kvalitet och innehåll samt leverans av identitetskortsförsändelser är tekniska och rutinartade uppgifter där serviceproducenten bistår myndigheten, som är väl lämpade att skötas av en privat serviceproducent. De utgör osjälvständiga uppgifter som inte är förknippade med beslutsfattande eller prövningsrätt. Tillverkningen av identitetskort ska i praktiken ske så att formbunden information överförs ur systemet för identitetskort och pass till tillverkaren via en dataöverföringsförbindelse, efter att den behöriga myndigheten har beslutat att ett identitetskort och medborgarcertifikat ska utfärdas. Denna information överförs sedan till det identitetskort som tillverkas. Efter att identitetskortet har färdigställts ska tillverkaren utföra avtalsenlig kvalitetskontroll, som är mycket tekniskt betonad och långt automatiserad. Kvalitetskontroll ska utföras i samband med varje arbetsfas både vid framställningen av identitetskortet och vid individualiseringen av kortet. Efter att identitetskortets kvalitet och innehåll kontrollerats ska det sändas vidare för förpackning och leverans till sökanden, eller undantagsvis till myndigheten i sådana fall där det är fråga om ett identitetskort som ska överlämnas av myndigheten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i det avtal som ingås med en privat serviceproducent. Polisstyrelsen ska med serviceproducenten avtala om uppdragets innehåll, kraven på identitetskortets kvalitet, säkerhetsarrangemangen och andra omständigheter som är av betydelse för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt med beaktande av de bestämmelser om informationssäkerhet som myndigheterna är skyldiga att iakttä.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att om att den serviceproducent som Polisstyrelsen anförtrott de aktuella uppgifterna, dvs. identitetskortstillverkaren, kan ordna leveransen av identitetskortet genom förmedling av någon annan serviceproducent som godkänts av Polisstyrelsen. I detta moment begränsas inte kretsen av eventuella identitetskortsleverantörer endast till postföretag, eftersom identitetskortet enligt den föreslagna 21 § kan levereras antingen som ett rekommenderat brev eller som någon motsvarande försändelse som kan spåras. Utgångspunkten är att leverantören ska utses för hela den tid korttillverkningsavtalet gäller. Leverantören ska vara godkänd av Polisstyrelsen. Med stöd av en uttrycklig bestämmelse svarar identitetskortstillverkaren gentemot Polisstyrelsen för en eventuell underleverantörs arbete på samma sätt som för sitt eget arbete.

Till passlagens 35 § 3 mom. fogades i samband med utskottsbehandlingen ett krav på att den kontroll av kvaliteten och innehållet som föregår individualiseringen och leveransen ska ske i Finland. Detta var också ett villkor i det avtal som Polisstyrelsen ingick med passstillverkaren. Grundlagsutskottet ansåg att kravet på att individualiseringen ska ske i Finland är motiverat dels med tanke på uppgifternas art, dels därför att det innebär att de skyldigheter som följer av

de allmänna förvaltningslagarna och bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar blir tillämpliga på serviceproducenten när denne sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Förvaltningsutskottet ansåg att förutsättningarna för att vädja till allmän ordning och säkerhet enligt EU-rätten blir uppfyllda och att det var skäl att i lagen ta in förbud mot att individualiseringsuppgifter flyttas ut utanför Finlands gränser (GrUU 6/2013 rd, FvUB 4/2013 rd). Eftersom förfarandet för tillverkning av identitetskort med undantag för hanteringen av fingeravtryck är identiskt med förfarandet för tillverkning av pass är det skäl att ta in en motsvarande bestämmelse i lagen om identitetskort.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid produktionen av tjänster som avser kontroll av passets kvalitet och innehåll samt leverans av pass och om de krav som gäller förfarandet. I passförordningen finns t.ex. bestämmelser om skyldighet för en privat serviceproducent att på det sätt som preciseras i ett avtal som ingås med Polisstyrelsen kontrollera varje enskilt pass och kvaliteten på dess tekniska del samt kontrollera att de uppgifter som dessa innehåller är korrekta och att de motsvarar uppgifterna i passansökan. Dessutom ska passet enligt förordningen levereras och överlämnas i en försluten försändelse till sökanden eller till den som sökanden har gett fullmakt. Vid överlämnande av passet ska det dessutom säkerställas att försändelsen överlämnas till rätt mottagare. Med stöd av bemyndigande att utfärda förordning kan det vid behov föreskrivas om motsvarande krav i fråga om identitetskort.

23 §. *Krav på serviceproducenten och underleverantören.* I paragrafen föreskrivs det om krav på serviceproducenten. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i passlagens 35 §. Serviceproducenten ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådana datakommunikationsförbindelser och sådan nivå på datasystemet samt sådan övrig teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt. Serviceproducenten ska på behörigt sätt sörja för dokumentsäkerheten, lokalsäkerheten och dataskyddet. Vid den konkurrensutsatta upphandling som avser tillverkningen och individualisering av identitetskort ska man se till att serviceproducenten har sådan beredskap som krävs för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt.

Serviceproducenten ska ha tillräckligt många serviceställen i Finland med tillräcklig geografisk täckning. Om leveransen av identitetskort anordnas som underleverans ska underleverantören uppfylla kraven på serviceställen. Genom bestämmelserna om verksamhetsställen vill man säkerställa tillgång till tjänster för distribution av färdiga identitetskort runtom i landet. För närvarande finns det ca 460 R-kiosker som lämnar ut pass. Vid upphandlingen av ett avtal om tillverkning och leverans av identitetskort ska man se till att distributionen har tillräcklig geografisk täckning.

Om leveransen av identitetskort anordnas som underleverans ska underleverantören dessutom uppfylla kraven enligt 1 mom. Den som överlämnar identitetskortsförsändelsen ska exempelvis noggrant säkerställa identiteten på den som avhämtar försändelsen och förvara försändelserna på ett sådant sätt att det inte finns risk för att de hamnar i händerna på någon annan än dem som är berättigade att hantera försändelserna. Den aktör som överlämnar försändelserna ska inte vidta några åtgärder för att kontrollera identitetskortens kvalitet eller innehåll och hanterar inte själva identitetskorten, utan ska bara överlämna den slutna brevförsändelse som innehåller identitetskortet till sökanden eller till den person som bemyndigats att avhämta försändelsen, som ska ha bestyrkt sin identitet.

24 §. *Tillsyn över serviceproducenten samt anställdas tjänsteansvar.* På grund av de krav som 124 § i grundlagen ställer ska det föreslagna 4 mom. innehålla en bestämmelse om tillsyn över de privata serviceproducenternas verksamhet. Polisstyrelsen ska utöva tillsyn över verksamheten hos de serviceproducenter och underleverantörer som svarar för kontrollen och leveran-

sen av identitetskort. Polisstyrelsen ska genom ett avtal säkerställa att tillsynsförfarandena och kontrollen av verksamheten sköts effektivt. Tillsynen kan genomföras på olika sätt. I det gällande avtalet med passtillverkaren har man t.ex. bestämt att en styrgrupp inrättas för beslutsfattandet, styrningen, uppföljningen och tillsynen i anslutning till servicen samt att en kvalitetsgrupp inrättas för att följa upp och utöva tillsyn över passens och servicens kvalitet. Utrikesförvaltningen ska vid behov bistå Polisstyrelsen i samband med tillsynsuppgifterna.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att serviceproducenten utan dröjsmål ska underrätta Polisstyrelsen om sådana förändringar i sin egen verksamhet, eller i verksamheten hos andra serviceproducenter som svarar för leveransen av identitetskort, som i väsentligt avseende påverkar möjligheterna att sköta uppdraget på behörigt sätt. Det avtal som ingås med serviceproducenten kan också innehålla bestämmelser som kompletterar denna underrättelseskyldighet.

Även om de uppgifter som anförtros privata aktörer inte innefattar utövning av offentlig makt, föreslås i lagen för tydlighetens skull en bestämmelse om att en privat serviceproducents anställda i Finland står under straffrättsligt tjänsteansvar då de utför uppgifter som omfattar kontroll av identitetskortens kvalitet och innehåll samt leverans av identitetskortsförsändelser. I 40 kap. i strafflagen finns bestämmelser om det straffrättsliga tjänsteansvarets omfattning och om tjänstebrott. Det straffrättsliga tjänsteansvaret ska dock inte utsträcka sig till de anställda hos sådana serviceproducenter som levererar identitetskort i utlandet.

Eftersom en privat serviceproducent ska sköta sådana offentliga förvaltningsuppgifter som en myndighet anförtrott den, ska de allmänna förvaltningslagarna, dvs. förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003) tillämpas på uppgifterna. När det gäller utlandsleveranser ska kraven på god förvaltning tillgodoses genom bestämmelserna om de krav som ställs på serviceproducenten och bestämmelserna om tillsyn över verksamheten, genom att behövliga föreskrifter tas in i avtalet med serviceproducenten samt genom att myndigheterna ger sökandena anvisningar på finska eller svenska. På en privat serviceproducents verksamhet ska också personuppgiftslagen (523/1999) tillämpas, eftersom verksamheten innefattar behandling av personuppgifter. Om ett postföretag svarar för leveransen av identitetskort i Finland, ska också bestämmelserna i postlagen (415/2011) tillämpas på dess verksamhet. I postlagen finns bestämmelser t.ex. om postföretagets ansvar. En privat serviceproducent som överlämnar medborgarcertifikat för Befolkningsregistercentralens räkning ska i sin verksamhet också iaktta den lagstiftning som gäller elektronisk identifiering.

4 kap. **Indragning och tillvaratagande av identitetskort**

25 §. Förutsättningar för indragning av identitetskort. I paragrafen föreslås bestämmelser om förutsättningarna för indragning av identitetskort. Förutsättningarna är delvis tvingande, i vilket fall identitetskortet ska dras in, och delvis beroende av prövning. Ett identitetskort ska endast kunna dras in på det grunder som anges i lagen. Förutsättningarna för indragning överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna i passlagens 21 §. De förutsättningar som anges i paragrafen gäller identitetskort som utfärdats för finska medborgare. Bestämmelser om förutsättningarna för indragning av ett identitetskort för utlänningar föreslås i 26 §.

Enligt 1 mom. 1 punkten dras ett identitetskort in om kortinnehavaren förlorar sitt finska medborgarskap eller befrias från det. Enligt 2 mom. dras ett identitetskort in också om kortinnehavaren begär det. Enligt 3 mom. dras ett identitetskort in också om kortet förkommer innan det överlämnas till sökanden eller kortinnehavaren anmäler att identitetskortet har förkommit eller stulits.

I fråga om det medborgarcertifikat som ingår i identitetskortet bör det beaktas att det i 25 § i autentiseringslagen föreskrivs om skyldighet för innehavaren av ett identifieringsverktyg att till leverantören av identifieringstjänster anmäla att verktyget har försvunnit, obehörigt har kommit i någon annans besittning eller obehörigt har använts. I paragrafen föreskrivs dessutom om skyldighet för leverantören att utan dröjsmål återkalla verktyget eller förhindra att det används efter det att anmälan har mottagits. I autentiseringslagens 26 § finns bestämmelser om rätten för leverantörer av identifieringstjänster att återkalla eller förhindra användning av identifieringsverktyg. I fråga om certifikat för elektroniska signaturer finns bestämmelser om registrering av återkallandet i en certifikatdatabas i eIDAS-förordningen.

Ett identitetskort som utfärdats för en minderårig ska i enlighet med 1 mom. 4 punkten dras in om vårdnadshavarnas samtycke utgjort villkor för utfärdandet och en vårdnadshavare återtar sitt samtycke. Om en minderårig har omhändertagits ska identitetskortet dras in om socialnämnden återtar sitt samtycke eller kräver att identitetskortet ska dras in.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om indragningsgrunder som är beroende av prövning. Enligt förslaget kan ett identitetskort dras in om det innehåller ett uppenbart fel, om det blivit fördärvat eller om anteckningar på kortet eller uppgifter i kortets tekniska del har ändrats. I praktiken kan ett identitetskort dras in om det har fördärvats så att det inte längre kan anses vara en tillförlitlig identifierings- eller resehandling. Dessutom kan ett identitetskort dras in om det används eller innehas av någon annan än kortinnehavaren. Med användning av ett identitetskort avses här närmast att det används som en handling som styrker rätten att resa eller visas för en myndighet för att styrka identiteten.

Enligt 2 mom. 4 punkten kan ett identitetskort dras in om det sedan kortet utfärdades har framkommit omständigheter som sannolikt enligt 17 § skulle leda till att kortinnehavaren förvägras ett identitetskort som godkänns som resedokument. Det rör sig t.ex. om brottsmisstankar som kommer fram efter att identitetskortet har utfärdats och som sannolikt skulle ha utgjort hinder för utfärdande av ett vanligt identitetskort. Då det prövas om identitetskortet ska dras in ska de omständigheter som anges i 17 § 4 mom. beaktas, dvs. bland annat vilken betydelse resor har med hänsyn till kortinnehavarens familjeförhållanden, försörjning och andra omständigheter. Regleringen motsvarar bestämmelserna i passlagen.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om utfärdande av ett nytt identitetskort avgiftsfritt i vissa situationer. Bestämmelserna avviker i någon mån från bestämmelserna i 21 § 7 mom. i passlagen. Avsikten är att förtydliga bestämmelserna. Enligt förslaget ska ingen avgift tas ut för ett nytt identitetskort om kortet har dragits in på grund av att det förkommit innan det överlämnades till sökanden, om det blivit fördärvat eller om det innehåller ett uppenbart fel av orsaker som inte beror på kortinnehavarens vårdslöshet. Ett nytt identitetskort ska utfärdas för återstoden av det indragna kortets giltighetstid. Om identitetskortet har dragits in på grund av att det blivit fördärvat, har kortinnehavaren dock rätt att få ett nytt identitetskort avgiftsfritt endast om identitetskortet har fördärvats av orsaker som berott på en myndighet. En kortinnehavare har alltså inte rätt att få ett nytt identitetskort exempelvis om han eller hon har förvarat kortet vårdslöst och det därför har fördärvats.

I 29 § föreslås bestämmelser om myndighetens befogenheter att tillvarata ett indraget identitetskort.

26 §. Förutsättningar för indragning av ett identitetskort för utlännningar och för att ett sådant identitetskort upphör att gälla. Förutsättningarna för indragning av ett identitetskort för utlännningar avviker i någon mån från de i 25 § föreskrivna förutsättningarna för indragning av identitetskort som utfärdas för finska medborgare. De är emellertid på samma sätt dels ovillkorliga, dels beroende av prövning.

I förutsättningarna för indragning ska det tydligare än hittills beaktas att utfärdandet av ett identitetskort är bundet till giltighetstiden för uppehållstillståndet, uppehållskortet eller registreringen av uppehållsrätten. Ett identitetskort för utlänningar ska i enlighet med 1 mom. 1 och 2 punkten dras in om kortinnehavarens uppehållstillstånd, registreringen av kortinnehavarens uppehållsrätt eller kortinnehavarens uppehållskort dras in eller kortinnehavaren utvisas ur landet, eller om kortinnehavaren inte längre har hemkommun i Finland. Ett identitetskort för utlänningar är avsett att användas som identitetshandling för en utlänning som vistas i Finland som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan giltig uppehållsrätt och som dessutom har hemkommun i Finland. En utlänning behöver t.ex. inte ett identitetskort för utlänningar om han eller hon flyttar bort från Finland och uppehållstillståndet av denna orsak dras in eller utlänningen av denna orsak inte längre har hemkommun i Finland. I utlänningslagen bestäms det om grunderna för återkallande av uppehållstillstånd och om återkallande av registreringen av uppehållsrätten för en unionsmedborgare och återkallande av uppehållskortet för en familjemedlem till en unionsmedborgare.

Bestämmelserna om ovillkorliga grunder i 1 mom. 3–6 punkten och grunder som är beroende av prövning i 2 mom. 1–3 punkten motsvarar de bestämmelser om grunderna för indragning av ett identitetskort som utfärdats för en finsk medborgare.

Enligt förslaget kan ett identitetskort för utlänningar också dras in om det sedan kortet utfärdades har framkommit omständigheter som vid prövning av om ett sådant identitetskort kan utfärdas sannolikt skulle ha lett till förvägrande av kort. En sådan situation kan föreligga exempelvis om någon sådan information om kortinnehavarens identitet som avviker från det tidigare anförda läggs fram och identiteten inte längre kan anses vara tillförlitligt verifierad.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 25 § 4 mom.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås bestämmelser om att ett identitetskort för utlänningar upphör att gälla när kortinnehavaren blir finsk medborgare. För att kortet ska upphöra att gälla krävs enligt förslaget ingen separat beslutsprövning, och kortet upphör att gälla automatiskt när informationen om medborgarskap registreras i informationssystemet. Detta underlättar myndighetens arbete. För att ändringen ska kunna genomföras bör det säkerställas att behövliga ändringar görs i informationssystemet. Kortinnehavaren ges i det fallet inte något separat förvaltningsbeslut eller någon besväransvisning.

I 29 § föreslås bestämmelser om myndighetens befogenheter att tillvarata ett indraget identitetskort och ett identitetskort som upphört att gälla.

27 §. Indragning av identitetskort som säkerhetsåtgärd. I 1 mom. föreslås det att en persons identitetskort för att förhindra missbruk kan dras in på initiativ av myndigheten, om man på sannolika skäl kan misstänka att personen har avlidit i samband med en naturkatastrof eller någon annan katastrof eller till följd av ett brott. Paragrafen motsvarar det som bestäms i 23 § i passlagen. Exempelvis i samband med tsunamin i Asien försvann ägodelar som tillhörde dem som befann sig där, bland annat pass, kreditkort och körkort. I en sådan situation bör en myndighet på eget initiativ kunna dra in försvunna personers identitetskort och på så sätt förhindra att deras dokument missbrukas.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska kortinnehavaren ha rätt att avgiftsfritt få ett nytt identitetskort för det indragna identitetskortets återstående giltighetstid, om misstanken enligt 1 mom. visar sig vara felaktig och personen hittas levande.

28 §. Behörighet att dra in identitetskort. Enligt förslaget dras ett identitetskort in av en polis-inrättning eller av den myndighet som utfärdat identitetskortet. Behörigheten ska inte begränsas.

sas till kortinnehavarens hemort eller till den polisinrättning som utfärdat kortet. Om det i enlighet med 25 § 1 mom. 3 punkten har gjorts en anmälan om att ett identitetskort har förkommit eller stulits utomlands, får identitetskortet också dras in av en finsk beskickning i utlandet. Genom bestämmelsen möjliggörs indragning av identitetskort i situationer där en beskickning inte har utfärdat det identitetskort som anmälts som förkommit eller stulet.

När det gäller certifikat för identifiering och elektroniska signaturer bör det beaktas att bestämmelser om återkallande av identifieringsverktyg finns i autentiseringslagens 25 och 26 § och i fråga om anmälda identifieringsverktyg i eIDAS-förordningen. Bestämmelser om återkallande av signeringscertifikat finns i eIDAS-förordningen.

29 §. Förutsättningar för tillvaratagande av identitetskort. Bestämmelserna i paragrafen motsvarar 9 § i den gällande lagen och 24 § i passlagen. I lagen om identitetskort ska i fortsättningen i analogi med passlagen användas begreppet tillvaratagande av identitetskort i stället för omhändertagande av identitetskort.

Enligt förslaget ska ett identitetskort tillvaratas av myndigheten när ett beslut om indragning av identitetskortet har fattats. Om ett identitetskort har dragits in, ska enligt förslaget kortinnehavaren eller den som har identitetskortet i sin besittning på en myndighets begäran överlämna identitetskortet till myndigheten.

Om kortinnehavaren eller någon annan som resedokument eller som identitetshandling använder eller försöker använda ett i 21 § 3 mom. avsett identitetskort som upphört att gälla på grund av att ett nytt identitetskort överlämnats, kan myndigheten enligt förslaget tillvarata identitetskortet för makulering. Bestämmelsen fogades till passlagen efter den reform som gällde förfarandet vid leverans av ett nytt pass, i samband med vilken skyldigheten att återlämna det tidigare passet slopades. Även om det tidigare identitetskortet eller passet upphör att gälla i och med att den nya handlingen överlämnas har det förekommit att innehavaren trots det har försökt använda den tidigare handlingen. Myndigheten bör ha möjlighet att tillvarata en sådan handling.

Med stöd av det föreslagna 2 mom. ska myndigheten också få tillvarata ett identitetskort för utlänningar som upphört att gälla efter att kortinnehavaren har blivit finsk medborgare, om kortinnehavaren eller någon annan person använder eller försöker använda kortet som identitetshandling.

Enligt 3 mom. kan ett identitetskort tillfälligt tillvaratas av en myndighet innan beslutet om indragning har fattats, om identitetskortet innehåller ett uppenbart fel eller om det har blivit fördärvat så att det inte längre kan anses vara en tillförlitlig identifierings- eller resehandling eller om anteckningarna i identitetskortet har ändrats eller om det används av någon annan än den som det har utfärdats för. Bestämmelserna syftar till att göra det möjligt att tillvarata en handling även om den behöriga myndigheten inte ännu har fattat beslut om indragning.

I 4 mom. föreslås på motsvarande sätt som i passlagens 24 § 3 mom. hänvisningar till konkurslagen och tvångsmedelslagen. Bestämmelser om att den som meddelats reseförbud ska överlämna sitt identitetskort till polisen utan beslut om indragning finns i 5 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten i tvångsmedelslagen. Bestämmelser om att den som meddelats utreseförbud ska överlämna sitt pass till polisen finns i 4 kap. 8 § 3 mom. i konkurslagen.

30 §. Tillvaratagande av identitetskort. Ett identitetskort ska i regel tillvaratas av den myndighet som dragit in det. Detta är emellertid inte alltid möjligt. Därför föreslås bestämmelser som i huvudsak motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen om att en utfärdande myndighet eller en polis- eller gränskontrollmyndighet ska få tillvarata ett identitetskort när det rör sig om

ett indraget identitetskort, ett identitetskort som upphört att gälla till följd av att ett nytt identitetskort har överlämnats eller ett identitetskort för utlänningar som upphört att gälla på grund av att personen i fråga blivit finsk medborgare.

En myndighet som med stöd av 28 § har rätt att dra in identitetskort och en gränskontrollmyndighet ska ha rätt att tillfälligt tillvarata ett identitetskort, om det är sannolikt att identitetskortet kan dras in med stöd av 25 eller 26 §.

Polismän, gränsbevakningsmän och andra tjänstemän som utför gränskontroll ska för tillvaratagande av identitetskort ha rätt att utföra kroppsvisitation. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i passlagens 25 § 4 mom.

Ett identitetskort som har tillvaratagits av en myndighet ska utan dröjsmål sändas till den myndighet som utfärdat identitetskortet eller till polisinspektionen i kortinnehavarens hemortskommun. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 10 § i den gällande lagen. Bestämmelserna syftar till att identitetskorts- och passinformationssystemet ska hållas uppdaterat och eventuella efterlysningar som gäller handlingen kan återtas.

5 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. Identitetskortsregister. Bestämmelserna om identitetskortsregister i den gällande lagens 14 § är mycket snäva. Enligt bestämmelserna för polisen ett register över identitetskort som det utfärdas närmare bestämmelser om i polisens registerlag. Det föreslås att paragrafen ändras så att den i större utsträckning motsvarar det som bestäms i 29 § i passlagen. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om FPA stryks.

Enligt 1 mom. ska polisen föra ett register för utförande av de uppgifter som enligt lagen hör till polisen och till finska beskickningar i utlandet.

I registret ska föras in de uppgifter om personers identitet som avses i 3 § 2 mom. i polisregisterlagen, bl.a. uppgift om personens namn, födelsedatum, personbeteckning, kön, modersmål, nationalitet och hemkommun. Dessutom ska i registret föras in sådana uppgifter om identitetskort och bilduppgifter som avses 3 § 3 mom. 2 och 3 punkten i den lagen, dvs. exempelvis uppgifter om ansökan om identitetskort, beslut, tillstånd, polisens eller beskickningens åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan samt fotografi och namnteckningsprov, som den berörda personen har överlämnat till polisen, utrikesministeriet eller en myndighet inom utrikesförvaltningen. Den bestämmelse i polisregisterlagens 3 § 3 mom. 3 punkt som det hänvisas till i denna paragraf föreslås bli preciserad med anledning av de ändringar som gäller finska beskickningars behörighet.

I paragrafens 2 mom. föreslås en hänvisning till polisregisterlagen. Bestämmelser om användningen av uppgifterna i registret utfärdas i 15 och 16 § i polisregisterlagen. I de bestämmelserna föreskrivs det om användning av uppgifter för det ändamål som uppgifterna har samlats in och registrerats för och för andra ändamål än de som uppgifterna har samlats in och registrerats för. I momentet föreslås dessutom en hänvisning till polisregisterlagens 19 och 23 § där det bestäms om utlämnande och utplåning av uppgifter.

I paragrafen ska det inte längre såsom i den gällande lagens 14 § 3 mom. hänvisas till det register över certifikat som används vid elektronisk kommunikation som Befolkningsregistercentralen är huvudman för. Enligt 6 § 2 mom. i befolkningsdatalagen för Befolkningsregistercentralen ett i autentiseringslagen avsett certifikatregister över utfärdade personcertifikat. Befolkningsregistercentralen är registeransvarig för registret.

32 §. Förvaring av identitetskort. Kortinnehavaren ska förvara sitt identitetskort omsorgsfullt. Kortinnehavaren får inte göra egna anteckningar på identitetskortet. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak bestämmelserna i passlagens 31 §.

33 §. Förstörande av identitetskort. I överensstämmelse med den gällande lagens 11 § föreskrivs i paragrafen om förstörande av identitetskort i vissa situationer. Om ett identitetskort inte har avhämtats inom ett år från det att det utfärdades, ska det få förstöras.

Enligt 2 mom. ska en polisinrättning och en finsk beskickning förstöra ett identitetskort vars giltighetstid löpt ut och som överlämnats till den. Skyldigheten att förstöra ska även gälla identitetskort som dragits in med stöd av 25–27 §.

Om ett identitetskort dras in på initiativ av någon annan än kortinnehavaren ska emellertid identitetskortet enligt förslaget förstöras först efter det att beslutet om indragning av kortet har vunnit laga kraft, dock senast när identitetskortets giltighetstid löpt ut. Myndigheten bör kunna lämna tillbaka identitetskortet till innehavaren i det fall att en besvärsmyndighet häver beslutet om indragning. Också i det fallet får identitetskortet i alla händelser förstöras när dess giltighetstid har löpt ut.

34 §. Avgift för identitetskort. För identitetskort tas det ut en avgift som överensstämmer med grunderna i lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelser om avgiften utfärdas i inrikesministeriets förordning om polisens avgiftsbelagda prestationer. Bestämmelsen motsvarar 12 § i den gällande lagen. I paragrafen föreslås en hänvisning till 25–27 §, där det föreslås bestämmelser om de situationer då identitetskort utfärdas avgiftsfritt.

35 §. Utformningen av identitetskort. I lagen om identitetskort föreslås på motsvarande sätt som i passlagens 38 § 3 mom. bestämmelser om utformningen av identitetskort. Polisstyrelsen bestämmer om utformningen av identitetskort och övriga omständigheter som hänför sig till tillverkningen av identitetskort. Polisstyrelsen ansvarar för den konkurrensutsatta upphandlingen av tillverkningen av pass och identitetskort och för planeringen och utformningen av identitetskort.

36 §. Tillhandahållande av konsulära tjänster i finska ambassader och konsulat. Med stöd av lagen om konsulära tjänster (498/1999) är det möjligt att föreskriva att konsulära tjänster får tillhandahållas av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. Eftersom det inte är ändamålsenligt att tillhandahålla alla slags konsulära tjänster vid alla finska beskickningar i utlandet har man för vissa beskickningars vidkommande centraliserat tillhandahållandet av konsulära tjänster. Enligt republikens presidents förordning om placeringsorterna för Finlands beskickningar i utlandet och ordnandet av konsulära tjänster i utrikesförvaltningen (613/2015) tillhandahåller exempelvis beskickningen i Haag i Nederländerna inte längre konsulära tjänster, utan kunderna bör anlita beskickningen i Bryssel i Belgien.

Till passlagen har fogats en ny 37 a § som gäller tillhandahållande av konsulära tjänster och som trädde i kraft den 1 januari 2015. En motsvarande bestämmelse behöver tas in i lagen om identitetskort eftersom tjänster som avser identitetskort utgör konsulära tjänster och det bör gå att centralisera också de tjänster som avser identitetskort. Enligt paragrafen finns bestämmelser om vilka de finska ambassader samt finska konsulat som leds av en utsänd tjänsteman är som tillhandahåller konsulära tjänster enligt den föreslagna lagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och i en förordning som utfärdats med stöd av den. I praktiken ska ansökningar om identitetskort i fortsättningen behandlas vid alla sådana beskickningar där man också behandlar passansökningar.

Hänvisningen till en finsk ambassad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman täcker inte andra finska beskickningar där det finns en anställd finsk medborgare som utrikesministeriet har bemyndigat att utfärda identitetskort. Som en annan finsk beskickning betraktas bl.a. honorärkonsulat. I fråga om dem får utrikesministeriet reglera servicenätverket och därmed bestämma i vilka situationer de anställda vid dessa beskickningar ska ges rätt att utfärda pass.

37 §. Ändringssökande. Bestämmelserna om ändringssökande i lagen om identitetskort har setts över med anledning av regeringens proposition med förslag till granskning av bestämmelserna om sökande av ändring i vissa förvaltningsärenden (RP 230/2014 rd). Lagarna trädde i kraft den 1 januari 2016. Det har inte ansetts vara möjligt att införa ett omprövningsförfarande i fråga om identitetskort, eftersom det i onödan kan fördröja tillgodoseendet av rättssäkerheten i ärenden där det är motiverat att snabbt få ett avgörande av domstolen. I samband med översynen fogades till lagen om identitetskort dessutom bestämmelser om besvärstillstånd.

Enligt förslaget får ett beslut som fattats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I paragrafen föreslås en motsvarande bestämmelse som i passlagen om att besvären ska behandlas skyndsamt. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Bestämmelser om besvärstillstånd är motiverade eftersom ärenden enligt lagen om identitetskort i allmänhet inte är rättsligt komplicerade. I situationer där identitetskort dras in fås ett nytt kort dessutom på ansökan.

I lagen om identitetskort föreslås inga särskilda bestämmelser om vilken förvaltningsdomstol som ska vara behörig att behandla besvär som anförts över ett beslut av en finsk beskickning. Forum skulle i praktiken i allmänhet vara Helsingfors förvaltningsdomstol, med stöd av de allmänna bestämmelserna i 12 § i förvaltningsprocesslagen.

I överensstämmelse med den gällande lagen föreslås en bestämmelse om att ett identitetskort kan tillvaratas även om ett beslut om indragning av identitetskortet har överklagats. Dessutom föreslås i överensstämmelse med passlagen en bestämmelse om att beslut som gäller tillvaratagande av identitetskort får inte överklagas genom separata besvär.

38 §. Ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft hösten 2016. Bestämmelserna i 9 § 2 mom. och 18 § 32 mom. som gäller finska beskickningars behörighet och bestämmelserna om ett förenklat ansökningsförfarande i 10 § ska emellertid tillämpas från och med senare tidpunkter. Varken det förenklade ansökningsförfarandet eller förfarandet för direktleverans kan införas under den tid som de nuvarande avtalen om tillverkning av identitetskort är i kraft, utan införandet förutsätter att en ny avtalsperiod inleds. Polisstyrelsen har konkurrensutsatt upphandlingen av pass och identitetskort med sikte på att en ny avtalsperiod för tillverkning av pass och identitetskort inleds i augusti 2016. Vid upphandlingen beaktade man preliminärt de ändringar i förfarandet beträffande identitetskort som föreslås i regeringens proposition.

Inledandet av en ny avtalsperiod kommer emellertid att fördröjas på grund av ett överklagande som gällde ett upphandlingsbeslut som Polisstyrelsen fattade i juli 2015. Marknadsdomstolen förkastade den 22 december 2015 det anförda besväret. Planeringen och ibruktagandet av tillståndshandlingarna och de ändringar i informationssystemen som de nya förfarandena förutsätter kräver förberedelser som tar cirka ett år i anspråk. Därför kan det förenklade ansökningsförfarandet och direktleveransen inte ännu tas i bruk hösten 2016. Det förenklade ansökningsförfarandet kan börja tillämpas i april 2017. I fråga om direktleveranser behöver det inte föreskrivas om en senare tidpunkt för ikraftträdande. I stället ska i enlighet med 21 § 2 mom. den utfärdande myndigheten överlåta de färdiga identitetskorten, eftersom det inte är möjligt

eller ändamålsenligt att ordna direktleverans under den tid som den gamla avtalsperioden pågår. Direktleverans kan införas i januari 2017.

Också de finska beskickningarnas uppgifter i samband med ansökan och utfärdande av identitetskort kräver systemändringar. Det är ändamålsenligt att dessa ändringar genomförs samtidigt med de ändringar som gäller direktleverans. Bestämmelserna kan tillämpas från och med januari 2017.

Genom den nya lagen upphävs den gällande lagen om identitetskort. Ikraftträdandet av den nya lagen påverkar inte giltigheten för de identitetskort som har utfärdats med stöd av den gällande lagen, utan de förblir i kraft i enlighet med den giltighetstid som antecknats på kortet.

Eftersom en del av de kort som utfärdats före ikraftträdandet av den nya lagen fortfarande kommer att innehålla uppgifter om sjukförsäkring, kommer enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen den gällande lagens 7 § 3 mom. och 8 § 3 mom. att tillämpas också efter ikraftträdandet. Enligt gällande 7 § 3 mom. kan ett identitetskort som innehåller sjukförsäkringsuppgifter dras in om personen i fråga inte längre i Finland är försäkrad för sjukdom eller inte längre har rätt till ersättningar som avses i 3 a § eller om dessa uppgifter obehörigen har ändrats. Enligt gällande 8 § 3 mom. kan i det fall som nämns ovan begäran om indragning av ett identitetskort också göras av FPA. Dessutom ska en myndighet som drar in ett identitetskort informera FPA om att kortet dras in, i det fall att kortet innehåller sjukförsäkringsuppgifter. Övergångsbestämmelserna syftar till att göra det möjligt att dra in ett identitetskort som innehåller sjukförsäkringsuppgifter och sörja för informationsgången mellan de behöriga myndigheterna i samband med detta. Till övriga delar, exempelvis i fråga om andra grunder för indragning, ska den nya lagen tillämpas på giltiga identitetskort.

På ansökningar som är anhängiga vid lagens ikraftträdande tillämpas enligt förslaget den nya lagen. Detta innebär exempelvis att om en sökande i sin ansökan har begärt att sjukförsäkringsuppgifter ska antecknas på identitetskortet och man inte har hunnit utfärda eller tillverka kortet före den nya lagens ikraftträdande ska sjukförsäkringsuppgifter inte antecknas på identitetskortet.

1.2 Lagen om personuppgifter i polisens verksamhet

3 §. Informationssystemet för förvaltningsärenden. I det informationssystem för förvaltningsärenden som polisen driver får enligt 3 § 3 mom. 2 punkten i polisregisterlagen registreras för skötseln av polisens uppgifter enligt lagen om identitetskort behövlig information om ansökan, beslut, tillstånd, polisens åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan som avses i den lagen. Enligt samma lagrum får i registret för skötseln av polisens, utrikesministeriets och finska beskickningars uppgifter enligt passlagen antecknas uppgifter om passansökningar och beslut i passärenden, uppgifter om pass och andra resehandlingar som har utfärdats av en finsk myndighet, uppgifter om pass som förkommit, blivit stulna eller tillvaratagits samt uppgifter om hinder mot utfärdande av pass och anmärkningar som hänför sig till passärenden. Samtliga ovannämnda uppgifter kallas för uppgifter om identitetskort och pass.

Eftersom det i propositionen föreslås bestämmelser om behörighet i ärenden som gäller identitetskort för finska beskickningar i utlandet föreslås det att till paragrafen fogas ett omnämnande av finska beskickningar också i anslutning till lagen om identitetskort. Här används begreppet finsk beskickning eftersom det begreppet används i polisregisterlagen också i övrigt.

1.3 Lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

61 §. *Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation* Hänvisningen i 3 mom. till den gamla lagen om identitetskort föreslås bli ersatt med en hänvisning till den nya lagen. Dessutom stryks i momentet hänvisningen till en med identitetskort jämförbar myndighetshandling. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan ett medborgarcertifikat utöver i ett identitetskort också ingå i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag. I övrigt motsvarar momentet den gällande lagen.

66 §. *Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat.* I paragrafen föreskrivs om ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat med anledning av de ändringar i fråga om identitetskort för utlänningar som föreslås i lagen om identitetskort. I det föreslagna 1 mom. ska inte längre i enlighet med lagen om identitetskort nämnas stadigvarande boende i Finland. I stället föreslås en hänvisning till hemkommun enligt lagen om hemkommun. Dessutom ska det fortfarande krävas att uppgifter antecknas i befolkningsdatasystemet och att identiteten verifieras på ett tillförlitligt sätt. Bestämmelser om verifiering föreslås i 11 § i lagen om identitetskort. Till denna del motsvarar bestämmelserna i sak den gällande lagen. I lagen om identitetskort föreslås bestämmelser om att en förutsättning för utfärdande av ett identitetskort för utlänningar utöver det ovannämnda ska vara att personen har ett giltigt uppehållstillstånd, EU uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller uppehållskort eller att sökandens uppehållsrätt är registrerad. En motsvarande ändring behövs också i befolkningsdatalagen.

I fråga om medborgarcertifikat förutsätts enligt 66 § 2 mom. i regel att sökanden personligen lämnar in en skriftlig ansökan om medborgarcertifikat till en polisinrättning. Polisen identifierar sökanden och kontrollerar med sökandens samtycke sökandens personuppgifter i befolkningsdatasystemet. De föreslagna lagändringarna syftar till att en ansökan om identitetskort och om det medborgarcertifikat som ingår i kortet ska kunna anhängiggöras på elektronisk väg. Identitetskortet ska dessutom i de situationer som särskilt anges i lag också kunna utfärdas i ett elektroniskt förfarande utan att sökanden personligen behöver infinna sig hos myndigheten.

För att möjliggöra ansökan på elektronisk väg och ett förenklat ansökningsförfarande föreslås 2 mom. bli ändrat så att förfarandet enligt lagen om identitetskort ska tillämpas på ansökan om medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort. Det är inte ändamålsenligt att i befolkningsdatalagen i detalj föreskriva om hur ansökan om medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort ska göras, eftersom medborgarcertifikat och identitetskort söks på en och samma ansökningsblankett. I identitetskort ingår med vissa undantag (identitetskort för minderårig och temporärt identitetskort) ett medborgarcertifikat. Därför kommer bestämmelserna om ansökan om identitetskort i lagen om identitetskort att tillämpas också på det medborgarcertifikat som ingår i kortet. Eftersom bestämmelserna i lagen om identitetskort är detaljerade säkerställs det också att förfarandet för ansökan om medborgarcertifikat är tillförlitligt och säkert. Bestämmelser om förfarandet finns i lagen om identitetskort bl.a. i 11 § där det bestäms att sökanden ska identifieras och identiteten verifieras på det sätt som föreskrivs i lag, och i 13 § där det bestäms att myndigheten ska kontrollera sökandens personuppgifter i befolkningsdatasystemet.

För närvarande ingår medborgarcertifikat endast i det identitetskort som polisen utfärdar. I 61 § 3 mom. i den gällande befolkningsdatalagen öppnas det emellertid för möjligheten att också ta in medborgarcertifikat i någon annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag. Därför föreslås lagens 66 § 2 mom. bli ändrat så att det i momentet med tanke på framtiden också tas hänsyn till situationer där det beslutas att medborgarcertifikat också kan ingå i någon annan myndighetshandling eller något annat underlag än ett identitetskort. Enligt den före-

slagna bestämmelsen i momentets andra mening ska på ansökan om medborgarcertifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag tillämpas förfarandet enligt lagens 67 § 2 och 3 mom. samt de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

Eftersom lagen om identitetskort inte längre kommer att innehålla bestämmelser om sjukförsäkringsuppgifter på identitetskort och inga sådana uppgifter kommer att antecknas på identitetskort efter det att den nya lagen har trätt i kraft, ska i paragrafen inte längre föreskrivas om ansökningsförfarandet i de situationer där sjukförsäkringsuppgifter antecknas på ett identitetskort.

68 §. *Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall.* Enligt paragrafen kan ansökan om förnyande av ett medborgarcertifikat göras elektroniskt och undertecknas med hjälp av ett giltigt medborgarcertifikat. Det förenklade ansökningsförfarande som föreslås i propositionen kan enligt bestämmelsen inte tillämpas i fråga om identitetskort som är försedda med medborgarcertifikat. Därför bör 68 § ändras till denna del. I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. enligt vilket lagen om identitetskort ska iakttas på förnyande av ett medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort.

De ändringar som föreslås i identitetskortsförfarandet innebär i praktiken att identitetskort som är försedda med medborgarcertifikat i vissa situationer ska kunna utfärdas helt och hållet i ett elektroniskt förfarande. Ansökan om identitetskortet och det medborgarcertifikat som ingår i det ska kunna göras genom att sökanden identifierar sig exempelvis med bankkoder i stället för att signera ansökan med ett giltigt medborgarcertifikat. Detta innebär en förändring jämfört med nuläget. Genom bestämmelserna om identifiering av sökanden och verifiering av identiteten och om förutsättningarna för ett förenklat ansökningsförfarande kan man försäkra sig om att förfarandet vid ansökan om identitetskort och medborgarcertifikat är säkert och tillförlitligt. Det rör sig inte om ett automatiserat utfärdande av identitetskort, utan ansökan ska alltid handläggas av en myndighet. Med stöd av de föreslagna bestämmelserna ska myndigheten ha möjlighet att be sökanden personligen infinna sig hos myndigheten exempelvis om sökanden inte kan identifieras på ett tillförlitligt sätt utifrån den bild som utgör bilaga till en elektronisk ansökan.

Att identitetskort kan sökas helt och hållet elektroniskt är en förändring som är nödvändig med tanke på utvecklandet av polisens tillståndsförvaltning och e-tjänst. Ett liknande förfarande har redan införts i fråga om pass. Utifrån de erfarenheter man har haft har det inte kommit fram några sådana omständigheter som gäller säkerheten eller tillförlitligheten hos förfarandet som skulle ge anledning att ompröva förnyandet av identitetskortsförfarandet, även med tanke på att identitetskort till skillnad från pass omfattar en autentiseringsfunktion.

1.4 Konkurslagen

Enligt 4 kap. 8 § i konkurslagen kan en domstol under de förutsättningar som anges i lagen meddela en gäldenär utreseförbud innan den beslutar att gäldenären ska försättas i konkurs. Eftersom identitetskort för finska medborgare kan användas som resedokument i Europa bör det i konkurslagen utöver om utfärdande av pass också föreskrivas om utfärdande av identitetskort. Enligt det föreslagna 3 mom. får pass eller identitetskort som godkänns som resedokument inte utfärdas för den som meddelats utreseförbud. Om en sådan handling redan har utfärdats för gäldenären, ska den överlämnas till polisen för den tid förbudet gäller.

I 4 kap. 10 § 2 mom., som gäller behandling av ärenden som gäller säkringsåtgärder, föreslås likaså en hänvisning till identitetskort. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska domstolen se

till att gäldenären omedelbart på ett lämpligt sätt underrättas om utreseförbudet och skyldigheten att överlämna passet och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen samt om att förbudet har hävts eller förfallit.

1.5 Tvångsmedelslagen

Enligt 5 kap. 1 § i tvångsmedelslagen får den som på sannolika skäl är misstänkt för brott under de förutsättningar som anges i lagen i stället för att anhållas eller häktas meddelas reseförbud. Enligt kapitlets 2 § 1 mom. 7 punkt kan i ett beslut om reseförbud den som meddelats reseförbud åläggas att överlämna sitt pass till polisen. Eftersom identitetskort för finska medborgare är giltiga som resedokument i Europa, och med beaktande av centralkriminalpolisens uppgifter om de länder där efterlysta personer påträffas, bör till tvångsmedelslagen fogas bestämmelser om överlämnande av ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument. En person för vilken det har utfärdats ett i 17 § 3 mom. i lagen om identitetskort avsett identitetskort utan rätt att resa ska emellertid inte behöva överlämna det identitetskortet.

Kapitlets 3 § föreslås bli ändrad på motsvarande sätt. Enligt förslaget får ett pass eller ett identitetskort som är giltigt som resedokument inte utfärdas till den som meddelats reseförbud enligt tvångsmedelslagen, om utfärdandet av dessa handlingar äventyrar syftet med reseförbudet.

1.6 Medborgarskapslagen

I 34 § i medborgarskapslagen föreskrivs det om den tillräckliga anknytning till Finland som ska finnas för att en person som också har medborgarskap i någon annan stat ska behålla sitt finska medborgarskap vid uppnåendet av 22 års ålder. Enligt 2 mom. 3 punkten underpunkt b ska en tillräcklig anknytning anses finnas om personen vid en ålder av 18–21 år har sökt eller fått finskt pass. Eftersom avsikten är att behörigheten att utfärda identitetskort ska utvidgas till beskickningar i utlandet, och dubbelmedborgare som vistas utomlands eventuellt också kommer att söka identitetskort i stället för eller utöver pass, är det följdriktigt att identitetskort jämföras med pass vid bedömningen av om det finns en tillräcklig anknytning. Den berörda underpunkten i medborgarskapslagen föreslås bli ändrad till denna del.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I lagen om identitetskort föreslås bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning. Bestämmelserna om bemyndigande motsvarar i huvudsak till sitt innehåll bestämmelserna i den gällande lagen om identitetskort och den gällande passlagen. Bemyndigandena att utfärda förordning anses uppfylla de krav som grundlagsutskottet av hävd har ställt på bestämmelser om bemyndigande, nämligen att det ska finnas tillräckliga grundläggande bestämmelser i lag och att bestämmelserna om bemyndigande ska vara exakta och noggrant avgränsade.

Med stöd av det föreslagna 4 § 4 mom. får närmare bestämmelser om namnteckning utfärdas genom förordning av statsrådet. En motsvarande bestämmelse finns i passlagen. I passförordningen föreskrivs det om namnteckning i speciellsituationer.

Enligt det föreslagna 11 § 5 mom. får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om sådana handlingar som styrker identiteten som kan godtas vid ansökan om identitetskort samt om förfarandet vid identifiering av sökande och verifiering av identiteten. Bestämmelsen om bemyndigande är delvis ny. Bestämmelser om handlingar som styrker identiteten finns redan för närvarande i statsrådets förordning om identitetshandlingar som utfärdas av polisen. I de situationer där sökanden inte kan visa upp en godtagbar handling ska myndigheten ansvara för identifieringen av sökanden och verifieringen av identiteten. Avsikten är att

det genom förordning ska få utfärdas närmare bestämmelser om det förfarande som då ska iakttas.

Enligt det föreslagna 12 § 5 mom. får närmare bestämmelser om de bilagor som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet. I passförordningen föreskrivs om vårdnadshavarens samtycke. Det torde vara nödvändigt att på motsvarande sätt på förordningsnivå föreskriva om identitetskortsförandet.

Enligt den bestämmelse om bemyndigande som ingår i det föreslagna 12 § 5 mom. får närmare bestämmelser om kraven på den ansiktsbild som ska fogas till ansökan om identitetskort utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. I passförordningen finns närmare bestämmelser om kraven på den ansiktsbild som ska fogas till pass. Förordningen behöver uppdateras så att den också är tillämplig på den ansiktsbild som fogas till ansökan om identitetskort, eftersom den ansiktsbilden ska uppfylla samma krav.

I lagen om identitetskort föreslås i överensstämmelse med passlagen bestämmelser om leverans av färdiga identitetskort och om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt förslaget får genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om förfarandet vid leverans och överlämnande av identitetskort enligt 21 § 4 mom. och om förfarandet vid tillhandahållandet av tjänster som avser kontroll av identitetskortets kvalitet och innehåll samt leverans av identitetskort enligt 22 § 5 mom., och om kraven på den servicen. I passförordningen föreskrivs det om sändande av pass i specialsituationer och om identifiering av passinnehavaren eller av den person som innehavaren har gett fullmakt vid överlämnande av pass. Dessutom innehåller förordningen bestämmelser som bl.a. ålägger en privat serviceproducent att kontrollera varje enskilt pass och kvaliteten på dess tekniska del samt kontrollera att de uppgifter som dessa innehåller är korrekta och att leverera passet i en försluten försändelse. I fråga om identitetskort är det nödvändigt att föreskriva om motsvarande rutiner som säkerställer att förfarandet är tillförlitligt och säkert.

I statsrådets förordning om styrkande av rätten att resa i vissa fall och i statsrådets förordning om identitetshandlingar som utfärdas av polisen hänvisas det till lagen om identitetskort. Avsikten är att förordningarna vid behov ska ses över så att hänvisningarna korrigeras.

3 Ikraftträdande

Lagarna avses huvudsakligen träda i kraft hösten 2016. Enligt förslaget ska 9 § 2 mom. och 18 § 2 mom. tillämpas från och med januari 2017 och 10 § från och med april 2017.

De föreslagna ändringarna kommer att kräva flera ändringar i informationssystemen. Med hänsyn till hur man ändamålsenligt kan genomföra de behövliga systemändringarna tillämpas de bestämmelser som gäller finska beskickningars behörighet uppskattningsvis från och med januari 2017. När det förenklade ansökningsförfarandet kan börja tillämpas beror på tidsplanen för upphandlingen av pass och identitetskort. Avsikten var att den nya avtalsperioden för tillverkning av pass och identitetskort skulle inledas i augusti 2016, men inledandet kommer att fördröjas på grund av ett överklagande som gällde ett upphandlingsbeslut som Polisstyrelsen fattade i juli 2015. Marknadsdomstolen förkastade den 22 december 2015 det anförda besväret. Planeringen och ibruktagandet av tillståndshandlingarna och de systemändringar som översynen av förfarandena förutsätter kräver emellertid förberedelser som tar cirka ett år i anspråk. Det förenklade ansökningsförfarandet kan därför börja tillämpas i april 2017.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Inledning

Den regeringsproposition som avsåg den gällande lagen om identitetskort fördes inte till grundlagsutskottet för bedömning. Förvaltningsutskottet behandlade i sitt betänkande bl.a. identifieringen av sökanden, den elektroniska kommunikationens tillförlitlighet, principen om ett enda kort samt förnyandet av elektroniska identitetskort. Utskottet förordade att lagförslagen skulle godkännas utan ändringar, med de uttalanden som utskottet lade fram (FvUB 2/1999 rd).

Grundlagsutskottet har gett ett utlåtande om regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av befolkningsdatalagen och lagen om identitetskort (RP 236/2002 rd), där det föreslogs att det elektroniska identitetskortet och socialförsäkringskortet slås samman till ett enda gemensamt kort som utfärdas av en statlig myndighet för att användas vid elektronisk kommunikation. I grundlagsutskottets utlåtande behandlades principen om ett enda kort, behörighetsfrågor i samband med utfärdande av identitetskort och vissa enskilda frågor som huvudsakligen gällde möjligheten att inkludera sjukförsäkringsuppgifter i det identitetskort som polisen utfärdar. Den möjligheten föreslås i denna proposition bli slopad. Enligt grundlagsutskottet kunde lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 72/2002 rd).

De föreslagna ändringarna i identitetskortsförfarandet motsvarar i stor utsträckning bestämmelserna i passlagen, som grundlagsutskottet har utvärderat i samband med flera olika regeringspropositioner. I sitt utlåtande om ett förslag till ändring av passlagen (RP 85/2014 rd) behandlade grundlagsutskottet inte närmare möjligheten att använda elektroniska tjänster, utan fokuserade på det bemyndigande att utfärda förordning som ingick i regeringens proposition och som förvaltningsutskottet sedermera strök (GrUU 21/2014 rd). De bestämmelser om elektronisk kommunikation som föreslås i lagen om identitetskort motsvarar i sak nästan helt bestämmelserna i passlagen, som grundlagsutskottet inte hade något att anmärka på. Det föreslagna förfarandet kan därmed anses överensstämma med grundlagen.

4.2 Jämlikhet

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

De gällande bestämmelserna om identitetskort innebär att en del av dem som beviljats uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller på andra grunder, i regel i ett asylförfarande, de facto särbehandlas exempelvis när det gäller banktjänster och motsvarande tjänster eftersom de inte har möjlighet att styrka sin identitet på ett tillförlitligt sätt. I värsta fall har detta kunnat leda till att de exempelvis inte har kunnat ta emot arbete. Bland annat diskrimineringsombudsmannen har vid flera tillfällen ägnat uppmärksamhet åt detta ur jämlikhetssynvinkel allvarliga problem. Antalet utlänningar som saknar tillförlitliga identitetshandlingar och som beviljats uppehållstillstånd har ökat under de senaste åren, och kommer sannolikt att ytterligare öka eftersom antalet asylsökande har ökat betydligt under den senaste tiden. Genom de ändringar som gäller styrkandet av identiteten vid ansökan om identitetskort för utlänningar främjas likabehandlingen och även integrationen av utlänningar som fått uppehållstillstånd och hemkommun i Finland.

4.3 Rörelsefrihet

Enligt 9 § i grundlagen har finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Var och en har också rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas genom lag, om det är nödvändigt för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. Begränsningsgrunderna är avsedda att vara uttömmande såtillvida att det inte är möjligt att på någon annan grund genom lag begränsa rätten att lämna landet.

Grundlagsutskottet har konstaterat att eftersom pass i regel behövs då man lämnar landet är förutsättningarna för att utfärda och dra in pass väsentliga för rätten att lämna landet. Enligt utskottet är de grunder för förvägrande som hänför sig till utdömt straff och säkerställandet av skyldigheten att försvara landet i grundlagen avsedda begränsningar för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. Grunderna för förvägrande är motiverade också med hänsyn till kravet på att begränsningarna ska vara nödvändiga. De är således inte problematiska med tanke på grundlagen. När det gäller den grund för förvägrande som hänför sig till brottsmisstanke ansåg utskottet att det för den konstitutionella bedömningen var relevant om grunderna för förvägrande av pass kan anses nödvändiga för att säkerställa rättegång. Grundlagsutskottet ansåg bl.a. att vägran att utfärda pass bättre bör kopplas samman med att en rättegång är sannolik och ligger nära i tiden genom att det till exempel anges att det är fråga om en person som på sannolika skäl misstänks för ett brott (GrUU 33/1997 rd, GrUU 27/2005 rd).

Enligt förslaget får en finsk medborgare förvägras ett identitetskort som godkänns som rese-dokument på samma grunder som hänför sig till brottsmisstanke, utdömt straff eller säkerställandet av skyldigheten att försvara landet som gäller i fråga om pass. Enligt de föreslagna bestämmelserna ska förvägrandet av identitetskort vara beroende av prövning. Vid prövningen ska bl.a. beaktas vilken betydelse resor har med hänsyn till kortinnehavarens familjeförhållanden och försörjning. Dessutom ska man särskilt beakta huruvida det finns grundad anledning att anta att sökanden personen i fråga reser utomlands för att undgå förundersökning, straff eller verkställigheten av straff. Att förvägra identitetskort ska inte vara den primära åtgärden utan det ska tillgripas endast om ingen annan åtgärd är möjlig. Den rörelsefrihet som tryggas i grundlagen begränsas således inte mer än vad som är nödvändigt för att ett uppnå ett godtagbart mål.

4.4 Skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

Att samla in och hantera biometriska kännetecken innebär ingrepp i skyddet för privatlivet och personuppgifter. Regleringen bör därmed bedömas med hänsyn till grundlagens 10 §. Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis begränsas lagstiftarens spelrum förutom av denna bestämmelse också av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i det skydd av privatlivet som tryggas i samma moment. Sammantaget är det fråga om att lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna som en helhet (GrUU 14/2009 rd, GrUU 5/2012 rd).

I propositionen föreslås det att myndigheten ska få ta fingeravtryck av den som ansöker om identitetskort för utlänningar och att fingeravtrycken i syfte att verifiera sökandens identitet ska få jämföras med de fingeravtryck som finns på uppehållstillståndskortet, i det fall att sökanden inte kan visa upp en handling som på ett tillförlitligt sätt styrker identiteten. Det rör sig om ett undantagsförfarande.

Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden om passförfarandet och uppehållstillståndsförfarandet inte närmare behandlat insamling av fingeravtryck, som i vartdera förfarandet baserar sig på direkt tillämplig EU-lagstiftning. I stället har utskottet i sina utlåtanden närmast fokuserat på registreringen av fingeravtryck och användningen av fingeravtryck för andra ändamål än dem som de har samlats in och registrerats för (GrUU 14/2009 rd, GrUU 47/2010 rd).

I förslaget föreslås det inte att fingeravtrycken ska användas som biometriska kännetecken, utan det rör sig enbart om insamling och hantering av fingeravtryck i en mycket snävt avgränsad situation i samband med ansökan om identitetskort för utlänningar. EU:s förordning om uppehållstillstånd möjliggör användningen av biometriska kännetecken i uppehållstillstånd för att kontrollera handlingens autenticitet och verifiera innehavarens identitet genom direkt tillgängliga jämförbara kännetecken, när uppvisande av uppehållstillstånd krävs enligt nationell lagstiftning. I lagen om identitetskort föreslås bestämmelser om att den som ansöker om ett identitetskort för utlänningar ska visa upp ett uppehållstillstånd om han eller hon inte kan visa upp en handling som på ett tillförlitligt sätt styrker identiteten. Avsikten är att fingeravtrycken ska användas för att verifiera identiteten. Bestämmelserna om tagande och användning av fingeravtryck kan således anses överensstämja med EU:s förordning om uppehållstillstånd.

Att myndigheten tar sökandens fingeravtryck är nödvändigt eftersom man i de situationer som avses inte har tillgång till handlingar med vars hjälp sökandens identitet kan verifieras. Avsikten är dels att säkerställa att identitetskortsförfarandet är tillförlitligt, dels att trygga sökandens rättsskydd, så att identitetskortet kan utfärdas för samma person som beviljats uppehållstillstånd. Eftersom fingeravtrycken inte lagras i något register, något som grundlagsutskottet i ovannämnda utlåtanden har förhållit sig avvaktande till, innebär förslaget inget långtgående ingrepp i skyddet för privatlivet eller för personuppgifterna. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska fingeravtrycken endast användas när jämförelsen görs och därefter förstöras omedelbart. Dessutom kommer fingeravtrycken i praktiken att tas på ett sätt som inte onödigt inskränker personens rätt till personlig integritet. Förfarandet innebär inte heller i övrigt någon betydande förändring jämfört med nuläget, eftersom fingeravtryck tas av utlänningar bl.a. för uppehållstillståndskort och för resedokument på samma sätt som för finska medborgare för pass.

4.5 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter

Eftersom det i propositionen föreslås att uppgifter som tidigare hört till myndigheten överförs på en privat serviceproducent bör propositionen bedömas med hänsyn till grundlagens 124 §. Enligt den paragrafen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock anförtros endast myndigheter.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om passlagen (RP 188/2012 rd) att utfärdande av pass, kontroll av passets kvalitet och av att dess innehåll är korrekt samt leverans och överlåtelse av passet bildar en sådan uppgiftshelhet som enligt grundlagsutskottet kan anses vara offentliga förvaltningsuppgifter i enlighet med 124 § i grundlagen. Med hänsyn till uppgifternas tekniska och assisterande natur och med beaktande av skäl som anknyter till såväl förvaltningens som den enskildes behov ansåg utskottet att överföringen av uppgifter var ändamålsenligt på det sätt som förutsätts i grundlagens 124 §. Grundlagsutskottet konstaterade att de föreslagna bestämmelserna i huvudsak var ändamålsenliga, men anförde vissa preciseringsbehov (GrUU 6/2013 rd).

I fråga om identitetskort är de uppgifter som föreslås bli överförda av samma natur som i passförfarandet. Uppgifterna beskrivs närmare i detaljmotiveringen till 21 och 22 § i lagen om identitetskort. Bestämmelserna i lagen om identitetskort motsvarar i sak bestämmelserna i passlagen, som kompletterades i förvaltningsutskottet med anledning av ovannämnda grundlagsutskottsutlåtande. I de uppgifter som föreslås bli överförda på en privat serviceproducent ingår inte beslutsfattande eller prövningsrätt och därmed inte heller utövning av offentlig makt. Även om det inte utfärdas lika många identitetskort som pass har också antalet utfärdade identitetskort klart ökat under de senaste åren. Att uppgifter i anslutning till färdiga kort överförs på en privat serviceproducent är ändamålsenligt med tanke på att det både ur kundernas och myndigheternas perspektiv finns behov av att göra identitetskortsförfarandet smidigare och förenhetliga det med passförfarandet. Många sökande söker pass och identitetskort samtidigt, men de färdiga handlingarna levereras till sökanden på olika sätt. Också de mycket positiva erfarenheter man har av passförfarandet stöder en överföring av uppgifterna. Genom de krav som ställs i lagen och förordningen och det avtal som ingåtts med den privata serviceproducenten har man på ett adekvat sätt kunnat säkerställa att passförfarandet är säkert och tillförlitligt och att varken de grundläggande fri- och rättigheter eller kraven på god förvaltning äventyras.

Lagförslagen kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om identitetskort

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Identitetskort

Denna lag innehåller bestämmelser om identitetskort som utfärdas för finska medborgare och utlänningar som vistas i Finland för styrkande av identiteten.

Det som i denna lag föreskrivs om identitetskort gäller också identitetskort som utfärdas för utlänningar som vistas i Finland (*identitetskort för utlänningar*), sådana identitetskort som utan vårdnadshavarnas samtycke utfärdas för en minderårig (*identitetskort för minderårig*) samt temporära identitetskort, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

2 §

Identitetskort som resedokument

Ett identitetskort som utfärdats för en finsk medborgare kan i enlighet med bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 § 1 mom. i passlagen (671/2006) användas som resedokument i stället för pass.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte ett identitetskort för minderårig, ett temporärt identitetskort som avses i 15 § och eller ett identitetskort som avses i 17 § 3 mom.

3 §

Medborgarcertifikat

I ett identitetskort ingår ett sådant av Befolkningsregistercentralen utfärdat medborgarcertifikat som avses i 61 § 3 mom. i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort som avses i 15 §.

4 §

Identitetskortets innehåll

På ett identitetskort antecknas kortinnehavarens efternamn, förnamn, kön och personbeteckning samt dag för utfärdande av identitetskortet och sista giltighetsdag, den myndighet som utfärdat identitetskortet, kortets nummer och i fråga om finska medborgare uppgift om nationalitet. På identitetskortet finns dessutom kortinnehavarens fotografi och namnteckning.

Om identitetskortet är försett med medborgarcertifikat antecknas på kortet uppgift om den som utfärdat certifikatet.

På ett identitetskort för minderårig, ett identitetskort för utlänningar, ett temporärt identitetskort och ett identitetskort som avses i 17 § 3 mom. antecknas dessutom uppgift om att kortet inte kan användas som resedokument.

Närmare bestämmelser om hur den namnteckning som avses i 1 mom. antecknas på identitetskortet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Innehållet i den tekniska delen

Identitetskortet har en teknisk del i vilken det lagras uppgifter om medborgarcertifikat, de uppgifter för identifiering av kortinnehavaren som behövs vid elektronisk kommunikation samt nödvändiga tekniska uppgifter. I den tekniska delen kan också de uppgifter lagras som avses i 4 § 1 mom.

I identitetskortets tekniska del kan det på kortinnehavarens begäran lagras tekniska tillämpningar och uppgifter.

Ett identitetskort för minderårig och ett temporärt identitetskort har inte någon sådan teknisk del som avses i denna paragraf.

6 §

Identitetskort för anställda vid myndigheter

På begäran av en statlig eller kommunal myndighet kan det i den tekniska delen på ett identitetskort som utfärdas för en anställd vid myndigheten lagras information som behövs för skötseln av den anställdes uppgifter.

7 §

Skydd av uppgifterna i den tekniska delen

Tillämpningar och uppgifter i identitetskortets tekniska del ska lagras på ett sådant sätt att endast de som är har rätt att använda tillämpningarna och uppgifterna kan använda dem.

8 §

Riktigheten av uppgifterna i ett identitetskort och kontroll av uppgifterna

Den myndighet som utfärdar identitetskortet svarar för att uppgifterna i identitetskortet stämmer överens med ansökan. Uppgifterna om sökanden i den tekniska delen ska stämma överens med motsvarande visuellt synliga uppgifter på identitetskortet.

Befolkningsregistercentralen svarar endast för de uppgifter i ett identitetskort som den har lagrat på kortet.

Kortinnehavaren har rätt att hos myndigheter som utfärdar identitetskort kontrollera personuppgifterna i identitetskortets tekniska del och vid behov begära att uppgifter rättas eller stryks.

2 kap.

Ansökan om och utfärdande av identitetskort

9 §

Ansökan om identitetskort

Ansökan om identitetskort ska göras hos polisen. Ansökan kan anhängiggöras på elektronisk väg. Sökanden ska personligen infinna sig hos myndigheten för komplettering av ansökan, om inte något annat följer av 10 §.

En finsk medborgare som vistas utomlands kan ansöka om identitetskort hos en finsk ambassad, hos ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller hos någon annan finsk beskickning som utfärdar pass med en anställd finsk medborgare som utrikesministeriet har beordrat att utfärda identitetskort (*finsk beskickning*). Sökanden ska vara personligen närvarande när han eller hon ansöker om identitetskort hos en finsk beskickning, och ansökan kan inte anhängiggöras på elektronisk väg. En ansökan som gäller ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort kan inte göras hos en finsk beskickning.

10 §

Personlig närvaro vid ansökan om identitetskort på elektronisk väg

Den som ansöker om identitetskort på elektronisk väg behöver inte personligen infinna sig hos myndigheten om

- 1) ett sådant identitetskort eller pass som utfärdats för finska medborgare har utfärdats för sökanden under de sex år som föregår ansökan om identitetskort och sökanden vid den ansökan personligen har besökt myndigheten,
- 2) sökanden har varit äldre än 12 år när den handling som avses i 1 punkten har utfärdats, och
- 3) sökanden under de sex år som föregår ansökan om identitetskort har lämnat ett namnteckningsprov för identitetskort eller pass, och sökandens efternamn eller förnamn inte har ändrats efter detta.

Den som ansöker om identitetskort för utlänningar på elektronisk väg behöver inte personligen infinna sig hos myndigheten om

- 1) ett identitetskort för utlänningar har utfärdats för sökanden under de sex år som föregår ansökan om identitetskort och sökanden vid den ansökan personligen har besökt myndigheten,
- 2) sökanden har varit äldre än 12 år när den handling som avses i 1 punkten har utfärdats, och
- 3) sökanden under de sex år som föregår ansökan om identitetskort har lämnat ett namnteckningsprov för identitetskort för utlänningar, och sökandens efternamn eller förnamn inte har ändrats efter detta.

Sökanden ska dock personligen infinna sig hos myndigheten om det behövs för att identifiera sökanden, för att lämna ett nytt namnteckningsprov eller av någon annan särskild orsak.

Det som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas inte vid ansökan om identitetskort hos en finsk beskickning eller vid ansökan om ett identitetskort för minderårig eller ett temporärt identitetskort.

11 §

Identifiering av sökanden och verifiering av sökandens identitet

För att identitetskort ska utfärdas krävs det att sökanden har identifierats och att hans eller hennes identitet har verifierats på ett tillförlitligt sätt.

Vid ansökan om identitetskort ska sökanden visa upp en giltig handling som styrker identiteten. Om sökanden inte kan visa upp en sådan handling ska den myndighet som utfärdar identitetskortet utföra identifieringen av sökanden och verifieringen av sökandens identitet.

Om en person som ansöker om identitetskort för utlänningar inte kan visa upp en giltig handling som styrker identiteten, ska personen visa upp ett giltigt uppehållstillståndskort eller uppehållskort. Den myndighet som tar emot ansökan får då för att verifiera sökandens identitet ta sökandens fingeravtryck och jämföra dem med de fingeravtryck som lagrats i uppehållstillståndskortets eller uppehållskortets tekniska del. Fingeravtrycksuppgifter som tagits för jämförelsen får användas endast när jämförelsen görs och ska därefter förstöras omedelbart.

Elektronisk kommunikation förutsätter ett sådant identifieringsverktyg som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009).

Närmare bestämmelser om handlingar som styrker identiteten som kan godtas vid ansökan om identitetskort samt om förfarandet vid identifiering av sökanden och verifiering av identiteten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Bilagor till ansökan om identitetskort

Till ansökan ska fogas sökandens ansiktsbild, på vilken sökanden utan svårighet kan kännas igen.

Till en minderårig sökandes ansökan om identitetskort ska vårdnadshavarnas samtycke fogas. Om den minderåriga har omhändertagits av en socialnämnd i Finland, ska samtycke från det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) fogas till ansökan. Om det för en minderårig utländsk sökande har förordnats en företrädare enligt 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) ska företrädarens samtycke fogas till ansökan. Vid ansökan om identitetskort för minderårig behöver inget samtycke enligt detta moment fogas till ansökan.

En värnpliktig ska vid ansökan om identitetskort lägga fram utredning om att det inte föreligger något sådant hinder för utfärdande av identitetskort som avses i 17 § 1 mom. 3 punkten eller 19 § 4 mom. Det intyg genom vilket en värnpliktig kan visa att det inte föreligger något hinder för utfärdande av identitetskort kan vara ett militärpass, ett uppbådsintyg för den som är befriad från tjänstgöring under fredstid eller annat motsvarande beslut, ett uppbådsintyg för den som är helt befriad från värnplikt, ett hinderlöshetsintyg som utfärdats av en militärmyndighet, eller ett civiltjänstgöringsintyg.

Den som ansöker om ett temporärt identitetskort ska lägga fram tillförlitlig utredning om den orsak som kräver att ett temporärt identitetskort utfärdas och om för hur lång tid han eller hon behöver identitetskortet.

Närmare bestämmelser om de bilagor som ska fogas till ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om tekniska krav och andra krav på ansiktsbilden får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

13 §

Kontroll av personuppgifter och krav på motsvarighet

Innan ett identitetskort utfärdas ska den myndighet som behandlar ansökan om identitetskort kontrollera sökandens personuppgifter i befolkningsdatasystemet. Vid ansökan om identitetskort för utlänningar ska personuppgifterna dessutom kontrolleras i det utlänningsregister som avses i lagen om utlänningsregistret (1270/1997).

De personuppgifter som uppges i ansökan ska motsvara uppgifterna i befolkningsdatasystemet och dessutom i fråga om ansökan om identitetskort för utlänningar uppgifterna i utlänningsregistret.

Sökandens personuppgifter antecknas i identitetskortet i enlighet med uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

14 §

Utfärdande av ett identitetskort för utlänningar

Utöver det som föreskrivs annanstans i denna lag krävs det för att ett identitetskort för utlänningar ska utfärdas

1) att sökanden har ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort eller att sökandens uppehållsrätt är registrerad,

2) att sökanden har hemkommun i Finland i enlighet med lagen om hemkommun (201/1994), och

3) att uppgifter om sökanden har registrerats i befolkningsdatasystemet.

15 §

Utfärdande av ett temporärt identitetskort

Ett identitetskort kan av särskilda skäl utfärdas temporärt, om de villkor för utfärdande av identitetskort som anges i denna lag uppfylls, men utfärdande av ett identitetskort som tillverks centraliserat inte är möjligt ens enligt en snabbare tidtabell.

16 §

Utfärdande av identitetskort i fråga om minderåriga

För en minderårig sökande kan ett identitetskort utfärdas, om vårdnadshavarna ger sitt samtycke till det.

Om någon av vårdnadshavarna inte på grund av resa, sjukdom eller annat motsvarande skäl kan ge sitt samtycke och om dröjsmål med avgörandet skulle medföra oskälig olägenhet, kan det utfärdas ett identitetskort utan detta samtycke.

För en minderårig sökande kan ett identitetskort för minderårig utfärdas utan vårdnadshavarnas samtycke.

17 §

Förvägrande av identitetskort och identitetskort utan rätt att resa

Identitetskort kan förvägras en finsk medborgare

1) som på sannolika skäl misstänks för brott på vilket kan följa fängelse i minst ett år och i fråga om vilket förundersökningen eller åtalsprövningen inte har slutförts eller vilket personen i fråga står åtalad eller är efterlyst för,

2) som har blivit dömd till ovillkorligt fängelsestraff och inte har avtjänat straffet,

3) som är värnpliktig och har fyllt 28 år, till utgången av det år då han fyller 30 år, om han inte visar att skyldigheten att försvara landet inte utgör hinder för utfärdande av identitetskort.

Ett identitetskort som godkänns som resedokument utfärdas inte för den som har meddelats utreseförbud enligt 4 kap. 8 eller 9 § i konkurslagen (120/2004). Bestämmelser om utfärdande av ett identitetskort som godkänns som resedokument för den som meddelats reseförbud finns i 5 kap. 3 § i tvångsmedelslagen (806/2011).

För en sökande kan i en situation som avses i 1 och 2 mom. utfärdas ett identitetskort som inte kan användas som resedokument men som kan användas vid elektronisk kommunikation.

När det prövas om ett identitetskort som kan godkännas som resedokument ska utfärdas för en person som avses i 1 mom. ska det beaktas

1) vilken betydelse resor har med hänsyn till personens familjeförhållanden, hälsotillstånd, försörjning och yrke samt andra omständigheter, och

2) huruvida det finns grundad anledning att anta att personen reser utomlands för att undgå förundersökning, straff eller verkställigheten av straff.

Uppgift om utfärdande av ett sådant identitetskort som avses i 3 mom. antecknas i det informationssystem för förvaltningsärenden som avses i 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

18 §

Behörighet att utfärda identitetskort

Identitetskort utfärdas av en polisinrättning.

Identitetskort för en finsk medborgare som vistas utomlands utfärdas av en finsk beskickning.

Ett temporärt identitetskort och ett identitetskort för minderårig utfärdas av en polisinrättning.

19 §

Identitetskortets giltighetstid

Identitetskort utfärdas för en tid av fem år om inte något annat föreskrivs i 2–4 mom.

Ett identitetskort för utlänningar utfärdas för en tid av fem år, dock högst för den tid som sökandens uppehållstillstånd eller uppehållskort gäller.

För personer som avses i 17 § 1 mom. kan identitetskort utfärdas för en kortare tid än fem år.

För en värnpliktig kan identitetskort utfärdas högst till utgången av det år då han fyller 28 år, om han inte visar att skyldigheten att försvara landet inte utgör hinder för utfärdande av identitetskort för längre tid eller om inte särskilt vägande skäl ger anledning till något annat.

Ett temporärt identitetskort utfärdas för den tid som det särskilda skäl för vilket det utfärdades kräver, dock högst för en tid av fyra månader.

20 §

Beslut i ett ärende som gäller identitetskort

Om ett identitetskort utfärdas i enlighet med ansökan, ges sökanden inte något separat förvaltningsbeslut eller någon besvärshänvisning.

3 kap.

Leverans och överlämnande av identitetskort

21 §

Leverans och överlämnande av identitetskort

Identitetskortet levereras till sökanden som rekommenderat brev eller någon motsvarande försändelse som kan spåras.

Om det av skäl som hänför sig till dokumentssäkerheten eller av andra särskilda skäl inte är möjligt eller ändamålsenligt att leverera identitetskortet på det sätt som avses i 1 mom., överlämnas identitetskortet av den myndighet som utfärdar identitetskortet. Den utfärdande myndigheten kan också anvisa att identitetskortet ska överlämnas av någon annan myndighet som avses i 9 § eller av en honorärkonsul som utrikesministeriet har bemyndigat att överlämna identitetskort.

När ett nytt identitetskort överlämnas till sökanden upphör ett tidigare identitetskort att gälla.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid leverans och överlämnande av identitetskort får utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §

Uppdrag som avser kontroll av identitetskortets kvalitet och innehåll samt leverans av identitetskortet

Polisstyrelsen svarar för anordnandet av kontroll av identitetskortets kvalitet och av att kortets innehåll är korrekt samt för anordnandet av kortets leverans. Polisstyrelsen får ge en privat serviceproducent i uppdrag att kontrollera identitetskortets kvalitet och att kortets innehåll är korrekt samt att leverera kortet.

Polisstyrelsen ska med serviceproducenten avtala om uppdragets innehåll, kraven på identitetskortets kvalitet, säkerhetsarrangemangen och andra omständigheter som är av betydelse för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt med beaktande av de bestämmelser om informationssäkerhet som myndigheterna är skyldiga att iakttä.

Serviceproducenten får anordna leveransen av identitetskortet till sökanden på det sätt som avses i 21 § genom förmedling av någon underleverantör som godkänts av Polisstyrelsen. Serviceproducenten ansvarar för sådan service som den har låtit göra som underleverans.

Serviceproducenten ska i Finland utföra individualiseringen av identitetskortet samt kontrollen av kortets kvalitet och av att kortets innehåll är korrekt innan kortet levereras.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid tillhandahållandet av service och om kraven på servicen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Krav på serviceproducenten och underleverantören

Serviceproducenten ska vara tillförlitlig och sakkunnig. Serviceproducenten ska ha sådana datakommunikationsförbindelser och sådan nivå på datasystemet samt sådan övrig teknisk, ekonomisk och operativ beredskap som krävs för att uppdraget ska kunna skötas på behörigt sätt. Serviceproducenten ska på behörigt sätt sörja för dokumentssäkerheten, lokalsäkerheten och dataskyddet.

Serviceproducenten ska för leveransen av identitetskort i Finland ha tillräckligt många verksamhetsställen med tillräcklig geografisk täckning.

Om leveransen av identitetskort anordnas som underleverans ska också underleverantören uppfylla de krav som anges i 1 och 2 mom.

24 §

Tillsyn över serviceproducenten samt anställdas tjänsteansvar

Polisstyrelsen utövar tillsyn över verksamheten hos serviceproducenten och underleverantören. Polisstyrelsen ska genom avtalet med serviceproducenten säkerställa att tillsynsförfarandena och kontrollen av verksamheten sköts effektivt.

Serviceproducenten ska utan dröjsmål underrätta Polisstyrelsen om sådana förändringar i sin egen verksamhet eller i verksamheten hos underleverantören som i väsentligt avseende påverkar möjligheterna att sköta uppdraget på behörigt sätt.

På serviceproducentens och underleverantörens anställda i Finland tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter som avses i 22 §.

4 kap.

Indragning och tillvaratagande av identitetskort

25 §

Förutsättningar för indragning av identitetskort

Ett identitetskort ska dras in om

- 1) kortinnehavaren förlorar sitt finska medborgarskap eller befrias från detta,
- 2) kortinnehavaren begär det,
- 3) kortet förkommer innan det överlämnas till sökanden eller kortinnehavaren anmäler att kortet har förkommit eller stulits,
- 4) vårdnadshavarnas samtycke har utgjort villkor för utfärdande av ett identitetskort för en minderårig sökande, och en vårdnadshavare återtar sitt samtycke, eller
- 5) en minderårig har omhändertagits och socialnämnden återtar sitt samtycke eller kräver att identitetskortet ska dras in.

Ett identitetskort kan dras in om

- 1) kortet innehåller ett uppenbart fel,
- 2) kortet har blivit fördärvat eller anteckningar på kortet eller uppgifter i kortets tekniska del har ändrats,
- 3) kortet används eller innehas av någon annan än kortinnehavaren, eller
- 4) det sedan kortet utfärdades har framkommit omständigheter som sannolikt enligt 17 § skulle leda till förvägrande av ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument.

När det prövas om ett identitetskort ska dras in med stöd av 2 mom. 4 punkten ska de omständigheter som nämns i 17 § 4 mom. beaktas.

Om ett identitetskort har dragits in med stöd av 1 mom. 3 punkten innan det har överlämnats till sökanden eller med stöd av 2 mom. 1 eller 2 punkten av orsaker som inte beror på kortinnehavarens vårdslösa förfarande, har kortinnehavaren rätt att avgiftsfritt få ett nytt identitetskort för återstoden av det indragna kortets giltighetstid. Om identitetskortet har dragits in på grund av att det blivit fördärvat, har kortinnehavaren dock rätt att få ett nytt identitetskort avgiftsfritt endast om identitetskortet har fördärvats av orsaker som berott på en myndighet.

26 §

Förutsättningar för indragning av ett identitetskort för utlänningar och för att ett sådant identitetskort upphör att gälla

Ett identitetskort för utlänningar ska dras in om

- 1) kortinnehavarens uppehållstillstånd, registreringen av kortinnehavarens uppehållsrätt eller kortinnehavarens uppehållskort dras in eller kortinnehavaren utvisas ur landet,
- 2) kortinnehavaren inte längre har hemkommun i Finland,
- 3) kortinnehavaren begär det,
- 4) kortet förkommer innan det överlämnas till sökanden eller kortinnehavaren anmäler att kortet har förkommit eller stulits,
- 5) vårdnadshavarnas samtycke har utgjort villkor för utfärdande av ett identitetskort för en minderårig sökande, och en vårdnadshavare återtar sitt samtycke, eller
- 6) en minderårig har omhändertagits och socialnämnden återtar sitt samtycke eller kräver att identitetskortet ska dras in.

Ett identitetskort för utlänningar kan dras in om

- 1) kortet innehåller ett uppenbart fel,
- 2) kortet har blivit fördärvat eller anteckningar på kortet eller uppgifter i kortets tekniska del har ändrats,
- 3) kortet används eller innehas av någon annan än kortinnehavaren, eller
- 4) det sedan kortet utfärdades har framkommit omständigheter som vid prövning av om ett sådant identitetskort kan utfärdas sannolikt skulle ha lett till förvägrande av kort.

Om ett identitetskort har dragits in med stöd av 1 mom. 4 punkten innan det har överlämnats till sökanden eller med stöd av 2 mom. 1 eller 2 punkten av orsaker som inte beror på kortinnehavarens vårdslösa förfarande, har kortinnehavaren rätt att avgiftsfritt få ett nytt identitetskort för återstoden av det indragna kortets giltighetstid. Om identitetskortet har dragits in på grund av att det blivit fördärvat, har kortinnehavaren dock rätt att få ett nytt identitetskort avgiftsfritt endast om identitetskortet har fördärvats av orsaker som berott på en myndighet.

Ett identitetskort för utlänningar upphör att gälla om kortinnehavaren blir finsk medborgare. Kortinnehavaren ges då inte något separat förvaltningsbeslut eller någon besväransvisning.

27 §

Indragning av identitetskort som säkerhetsåtgärd

I syfte att förhindra missbruk kan en persons identitetskort dras in på initiativ av en myndighet, om man på sannolika skäl kan misstänka att personen har avlidit i samband med en naturkatastrof eller någon annan katastrof eller till följd av ett brott.

Om den misstanke som avses i 1 mom. visar sig vara felaktig och personen hittas levande, har han eller hon rätt att avgiftsfritt få ett nytt identitetskort för det indragna identitetskortets återstående giltighetstid.

28 §

Behörighet att dra in identitetskort

Ett identitetskort dras in av en polisinrättning eller av den myndighet som utfärdat identitetskortet. Om det har anmälts att ett identitetskort förkommit eller stulits utomlands, får identitetskortet också dras in av en finsk beskickning.

29 §

Förutsättningar för tillvaratagande av identitetskort

Ett indraget identitetskort ska tillvaratas av en myndighet. Om ett identitetskort har dragits in, ska kortinnehavaren eller den som har identitetskortet i sin besittning på en myndighets begäran överlämna identitetskortet till myndigheten.

Om kortinnehavaren eller någon annan använder eller försöker använda ett sådant identitetskort eller identitetskort för utlänningar som upphört att gälla i enlighet med 21 § 3 mom. eller 26 § 4 mom., kan myndigheten tillvarata identitetskortet för makulering.

Ett identitetskort kan tillfälligt tillvaratas av en myndighet innan beslutet om indragning har fattats, om kortet innehåller ett uppenbart fel, om kortet har blivit fördärvat så att det inte längre kan anses vara en tillförlitlig identifierings- eller resehandling, om anteckningarna i kortet har ändrats eller om kortet används av någon annan än den som det har utfärdats för.

Bestämmelser om att den som meddelats reseförbud ska överlämna ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen utan beslut om indragning finns i 5 kap. 2 § i tvångsmedelslagen. Bestämmelser om att den som meddelats utreseförbud ska överlämna ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen finns i 4 kap. 8 § i konkurslagen.

30 §

Tillvaratagande av identitetskort

I de fall som avses i 29 § 1 och 2 mom. tillvaratas identitetskortet av en utfärdande myndighet som avses i 9 § eller av en polis- eller gränskontrollmyndighet.

En myndighet som med stöd av 28 § har rätt att dra in identitetskort och en gränskontrollmyndighet får i de fall som avses i 29 § 3 mom. tillfälligt tillvarata ett identitetskort, om det är sannolikt att identitetskortet kan dras in med stöd av 25 eller 26 §.

Polismän, gränsbevakningsmän och andra tjänstemän som utför gränskontroll har för tillvaratagande av identitetskort rätt att utföra kroppsvisitation.

Ett identitetskort som har tillvaratagits av en myndighet ska utan dröjsmål sändas till den myndighet som utfärdat identitetskortet eller till polisinrättningen i kortinnehavarens hemort.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

31 §

Identitetskortsregister

För utförande av polisens och de finska beskickningarnas uppgifter enligt denna lag ska polisen föra ett register där det förs in sådana uppgifter om personers identitet som avses i 3 §

2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och sådana uppgifter om identitetskort och bilduppgifter som avses i 3 § 3 mom. 2 och 3 punkten i den lagen.

Bestämmelser om användningen av uppgifterna i registret finns i 15 och 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Bestämmelser om utlämnande och utplåning av uppgifter finns i 19 och 23 § i den lagen.

32 §

Förvaring av identitetskort

Kortinnehavaren ska förvara sitt identitetskort omsorgsfullt. Egna anteckningar får inte göras på identitetskortet.

33 §

Förstörande av identitetskort

Om ett identitetskort inte har avhämtats inom ett år från det att det utfärdades, kan det förstöras.

En polisinrättning och en finsk beskickning ska förstöra identitetskort vars giltighetstid löpt ut och som överlämnats till den, och identitetskort som dragits in med stöd av 25–27 §. Om ett identitetskort dras in på initiativ av någon annan än kortinnehavaren, ska identitetskortet förstöras först efter det att beslutet om indragning har vunnit laga kraft, dock senast när identitetskortets giltighetstid löpt ut.

34 §

Avgift för identitetskort

För identitetskort tas det ut en avgift som överensstämmer med grunderna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Bestämmelser om utfärdande av identitetskort avgiftsfritt finns i 25–27 §.

35 §

Utformningen av identitetskort

Polisstyrelsen bestämmer om utformningen av identitetskort och övriga omständigheter som hänför sig till tillverkningen av identitetskort.

36 §

Tillhandahållande av konsulära tjänster i finska ambassader och konsulat

Bestämmelser om vilka de finska ambassader samt finska konsulat som leds av en utsänd tjänsteman är, som tillhandahåller konsulära tjänster enligt denna lag finns i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999) och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

37 §

Ändringssökande

Ett beslut som fattats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Besvären ska behandlas skyndsamt.

Ett identitetskort kan tillvaratas även om ett beslut om indragning av identitetskortet har överklagats.

Beslut som gäller tillvaratagande av identitetskort får inte överklagas genom separata besvär.

38 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 9 § 2 mom. och 18 § 2 mom. tillämpas dock först från och med den 1 januari 2017 och bestämmelserna i 10 § först från och med den 1 april 2017.

Genom denna lag upphävs lagen om identitetskort (829/1999).

På identitetskort som gäller vid ikraftträdandet av denna lag och på vilka det antecknats uppgifter om sjukförsäkring tillämpas 7 § 3 mom. och 8 § 3 mom. i den upphävda lagen.

På ansökningar som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas denna lag.

2.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 3 § 3 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 457/2009, som följer:

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan behövlig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen registreras enligt följande:

2) för skötseln av polisens och finska beskickningars uppgifter enligt lagen om identitetskort (/) behövlig information om ansökan, beslut, tillstånd, polisens och finska beskickningars åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan som avses i den lagen samt för skötseln av polisens, utrikesministeriets och finska beskickningars uppgifter enligt passlagen (671/2006) uppgifter om passansökningar och beslut i passärenden, uppgifter om pass och andra resehandlingar som har utfärdats av en finsk myndighet, uppgifter om pass som förkommit, blivit stulna eller tillvaratagits samt uppgifter om hinder för utfärdande av pass och anmärkningar som hänför sig till passärenden (*uppgifter om identitetskort och pass*),

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 61 § 3 mom. och 66 §, sådana de lyder, 61 § 3 mom. i lag 983/2010 och 66 § delvis ändrad i lag 983/2010, och
fogas till 68 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 983/2010, ett nytt 3 mom. som följer:

61 §

Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation

Med medborgarcertifikat avses ett certifikat som utfärdats av Befolkningsregistercentralen för en fysisk person och som ingår i ett i lagen om identitetskort (/) avsett identitetskort eller i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används för verifiering av personen, för elektroniska signaturer och för kryptering av handlingar och meddelanden. Med medborgarcertifikat avses också ett av Befolkningsregistercentralen utfärdat certifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används i ovan nämnda syfte och som uppfyller kraven i 30 § i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer.

66 §

Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat

Medborgarcertifikat kan utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har verifierats på ett tillförlitligt sätt. I fråga om utlänningar krävs det dessutom att utlänningen har ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort eller att hans eller hennes uppehållsrätt är registrerad.

På ansökan om medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort tillämpas lagen om identitetskort. På ansökan om medborgarcertifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag tillämpas förfarandet enligt 67 § 2 och 3 mom. samt de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

Den som tar emot ansökan ska iaktta de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

68 §

Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall

På förnyande av ett medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort tillämpas lagen om identitetskort.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 4 kap. 8 och 10 § i konkurslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konkurslagen (120/2004) 4 kap. 8 § 3 mom. och 10 § 2 mom. som följer:

4 kap.

Gäldenärens ställning i konkursen

8 §

Säkringsåtgärder innan en gäldenär försätts i konkurs

Ett utreseförbud som avses i 1 mom. 3 punkten kan gälla högst till dess att gäldenären har bestyrkt boförteckningen. Under förbudets giltighetstid kan dock ett nytt förbud meddelas med stöd av 9 § 2 mom. Pass eller identitetskort som godkänns som resedokument får inte utfärdas för den som meddelats utreseförbud. Om ett pass eller ett identitetskort som godkänns som resedokument redan har utfärdats för gäldenären, ska passet eller identitetskortet överlämnas till polisen för den tid förbudet gäller.

10 §

Behandlingen av ärenden som gäller säkringsåtgärder

Domstolen ska se till att gäldenären omedelbart på ett lämpligt sätt underrättas om utreseförbudet och skyldigheten att överlämna passet och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen samt om att förbudet har hävts eller förfallit. Domstolen ska utan dröjsmål göra motsvarande anmälan till polisen så att uppgiften kan registreras i polisens informationssystem. Uppgifterna ska utan dröjsmål avföras ur registret när förbudet har upphävts eller förfallit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 kap. 2 och 3 § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 5 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten och 3 § som följer:

5 kap.

Reseförbud

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att

7) överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen.

3 §

Förbud att utfärda pass

Pass eller identitetskort som godkänns som resedokument får inte utfärdas till den som meddelats reseförbud, om utfärdandet äventyrar syftet med reseförbudet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 34 § i medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt b, sådan den lyder i lag 579/2011, som följer:

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

b) har sökt eller fått finskt pass eller identitetskort,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 7 april 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Inrikesminister Petteri Orpo

2.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 3 § 3 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 457/2009, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan nödvändig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. polislagen registreras enligt följande:

2) för skötseln av polisens uppgifter enligt lagen om identitetskort (829/1999) *nödvändig* information om ansökan, beslut, tillstånd, polisens åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan som avses i nämnda lag och för skötseln av polisens, utrikesministeriets och finska beskickningars uppgifter enligt passlagen (671/2006), uppgifter om passansökningar och beslut i passärenden, uppgifter om pass eller andra resehandlingar som har utfärdats av en finsk myndighet, uppgifter om pass som förkommit, blivit stulna eller tillvaratagits samt uppgifter om hinder mot utfärdande av pass och anmärkningar som hänförs till passärenden (*uppgifter om identitetskort och pass*),

Föreslagen lydelse

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan behövlig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen registreras enligt följande:

2) för skötseln av polisens *och finska beskickningars* uppgifter enligt lagen om identitetskort (/) behövlig information om ansökan, beslut, tillstånd, polisens *och finska beskickningars* åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan som avses i den lagen samt för skötseln av polisens, utrikesministeriets och finska beskickningars uppgifter enligt passlagen (671/2006), uppgifter om passansökningar och beslut i passärenden, uppgifter om pass och andra resehandlingar som har utfärdats av en finsk myndighet, uppgifter om pass som förkommit, blivit stulna eller tillvaratagits samt uppgifter om hinder för utfärdande av pass och anmärkningar som hänförs till passärenden (*uppgifter om identitetskort och pass*),

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 61 § 3 mom. och 66 §, sådana de lyder, 61 § 3 mom. i lag 983/2010 och 66 § delvis ändrad i lag 983/2010, och
fogas till 68 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 983/2010, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

61 §

Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation

Med medborgarcertifikat avses ett certifikat som utfärdats av Befolkningsregistercentralen för en fysisk person och som ingår i ett i lagen om identitetskort (829/1999) avsett identitetskort eller i en därmed jämförbar myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används för verifiering av personen, för elektroniska signaturer och för kryptering av handlingar och meddelanden. Med medborgarcertifikat avses också ett av Befolkningsregistercentralen utfärdat certifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används i ovan nämnda syfte och som uppfyller kraven i 30 § i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer.

Föreslagen lydelse

61 §

Tjänster som tillhandahålls vid certifierad elektronisk kommunikation

Med medborgarcertifikat avses ett certifikat som utfärdats av Befolkningsregistercentralen för en fysisk person och som ingår i ett i lagen om identitetskort (/) avsett identitetskort eller i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används för verifiering av personen, för elektroniska signaturer och för kryptering av handlingar och meddelanden. Med medborgarcertifikat avses också ett av Befolkningsregistercentralen utfärdat certifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag och som används i ovan nämnda syfte och som uppfyller kraven i 30 § i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer.

RP 41/2016 rd

Gällande lydelse

66 §

Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat

Medborgarcertifikat kan utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som enligt lagen om hemkommun är stadigvarande bosatta i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har kunnat konstateras på ett tillförlitligt sätt.

En skriftlig ansökan om medborgarcertifikat ska personligen lämnas in till en polisinskrifning där sökanden identifieras och sökandens personuppgifter kontrolleras i befolkningsdatasystemet med hans eller hennes samtycke. Om sådana uppgifter som avses i 3 a § i lagen om identitetskort registreras i och antecknas på ett identitetskort, ska förfarandet enligt 6 § 2 mom. i lagen om identitetskort iakttas vid ansökan om medborgarcertifikat.

Den som tar emot ansökan ska iakttä de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

68 §

Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall

Föreslagen lydelse

66 §

Ansökan om och utfärdande av medborgarcertifikat

Medborgarcertifikat kan utfärdas endast för finska medborgare samt för utlänningar som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland och vars uppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet och vars identitet har verifierats på ett tillförlitligt sätt. I fråga om utlänningar krävs det dessutom att utlänningen har ett giltigt uppehållstillstånd eller uppehållskort eller att hans eller hennes uppehållsrätt är registrerad.

På ansökan om medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort tillämpas lagen om identitetskort. På ansökan om medborgarcertifikat som ingår i en annan myndighetshandling eller ett tekniskt underlag tillämpas förfarandet enligt 67 § 2 och 3 mom. samt de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

Den som tar emot ansökan ska iakttä de krav i personuppgiftslagen som gäller behandlingen av personuppgifter och de krav i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer som gäller utfärdande av certifikat.

68 §

Ansökan om och utfärdande av certifikat i vissa fall

På förnyande av ett medborgarcertifikat som ingår i ett identitetskort tillämpas lagen om identitetskort.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 4 kap. 8 och 10 § i konkurslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konkurslagen (120/2004) 4 kap. 8 § 3 mom. och 10 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 kap.

Gäldenärens ställning i konkursen

8 §

*Säkringsåtgärder innan en gäldenär försätts
i konkurs*

Ett utreseförbud som avses i 1 mom. 3 punkten kan gälla högst till dess att gäldenären har bestyrkt boförteckningen. Under förbudets giltighetstid kan dock ett nytt förbud meddelas med stöd av 9 § 2 mom. Pass får inte utfärdas för en person med utreseförbud. Om ett pass redan har utfärdats för gäldenären, skall passet överlämnas till polisen för den tid förbudet gäller.

Föreslagen lydelse

4 kap.

Gäldenärens ställning i konkursen

8 §

*Säkringsåtgärder innan en gäldenär försätts
i konkurs*

Ett utreseförbud som avses i 1 mom. 3 punkten kan gälla högst till dess att gäldenären har bestyrkt boförteckningen. Under förbudets giltighetstid kan dock ett nytt förbud meddelas med stöd av 9 § 2 mom. Pass *eller identitetskort som godkänns som resedokument* får inte utfärdas för den som meddelats utreseförbud. Om ett pass *eller ett identitetskort som godkänns som resedokument* redan har utfärdats för gäldenären, ska passet *eller identitetskortet* överlämnas till polisen för den tid förbudet gäller.

RP 41/2016 rd

Gällande lydelse

10 §

*Behandlingen av ärenden som gäller
säkringsåtgärder*

Domstolen skall se till att gäldenären omedelbart på ett lämpligt sätt underrättas om utreseförbudet och skyldigheten att överlämna passet till polisen samt om att förbudet har hävts eller förfallit. Domstolen skall utan dröjsmål göra motsvarande anmälan till polisen så att uppgiften kan registreras i polisens informationssystem. Uppgifterna skall utplånas omedelbart när förbudet har upphävts eller förfallit.

Föreslagen lydelse

10 §

*Behandlingen av ärenden som gäller
säkringsåtgärder*

Domstolen ska se till att gäldenären omedelbart på ett lämpligt sätt underrättas om utreseförbudet och skyldigheten att överlämna passet *och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument* till polisen samt om att förbudet har hävts eller förfallit. Domstolen ska utan dröjsmål göra motsvarande anmälan till polisen så att uppgiften kan registreras i polisens informationssystem. Uppgifterna ska utan dröjsmål avföras ur registret när förbudet har upphävts eller förfallit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 kap. 2 och 3 § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 5 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten och 3 § som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

Reseförbud

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som
meddelats reseförbud åläggas att

7) överlämna sitt pass till polisen.

3 §

Förbud att utfärda pass

Pass får inte utfärdas till den som medde-
lats reseförbud, om utfärdandet äventyrar
syftet med reseförbudet.

Föreslagen lydelse

5 kap.

Reseförbud

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som
meddelats reseförbud åläggas att

7) överlämna sitt pass och ett sådant identi-
tetskort som godkänns som resedokument till
polisen.

3 §

Förbud att utfärda pass

Pass *eller identitetskort som godkänns som
resedokument* får inte utfärdas till den som
meddelats reseförbud, om utfärdandet även-
tyrar syftet med reseförbudet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 34 § i medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt b, sådan den lyder i lag 579/2011, som följer:

Gällande lydelse

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om
3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

b) har sökt eller fått finskt pass,

Föreslagen lydelse

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om
3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

b) har sökt eller fått finskt pass *eller identitetskort*,

Denna lag träder i kraft den 20 .